

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
„STARE MIASTO” W POZNANIU

OPRACOWANIE:

MGR INŻ. AGNIESZKA WIECZORKIEWICZ
ZESPÓŁ OPRACOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE AKUSTYKI

MGR KRYSZYNA BEREZOWSKA-APOLINARSKA
BIEGŁY Z LISTY WOJEWODY WLKP. NR 0006

POZNAŃ, 5 KWIETNIA 2022 R.
/5 PAŹDZIERNIKA 2022 R.*/25 LISTOPADA 2022 R.**/21 GRUDNIA 2022 R.*** /17 KWIETNIA 2023 R****/20 CZERWCA 2023 R*****
/19 LIPCA 2023 R*****

*NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY WPROWADZONE W WYNIKU UWZGLĘDNIENIA TREŚCI UZYSKANYCH OPINII ORAZ DOKONANYCH
UZGODNIEŃ

** NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY WPROWADZONE DO PROJEKTU MPZP W WYNIKU PONOWNEGO UZGADNIANIA Z MKZ

*** NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY PROJEKTU MPZP WPROWADZONE PO III UZGODNIENIU Z MKZ

**** NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY PROJEKTU MPZP WPROWADZONE W WYNIKU UWZGLĘDNIENIA UWAG ZŁOŻONYCH NA ETAPIE
WYŁOŻENIA DO PUBLICZNEGO WGLĄDU

***** NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY PROJEKTU MPZP WPROWADZONE W WYNIKU DOKONANIA PONOWNYCH UZGODNIEŃ

***** NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY PROJEKTU MPZP WPROWADZONE W WYNIKU UWZGLĘDNIENIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I
KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA POZNANIA UCHWALONEGO W DNIU 11 LIPCA 2023 R

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1 Informacje wstępne.....	3
1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania	3
1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania	4
1.4 Wykorzystane materiały i metody pracy	4
2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	7
2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	7
2.2. Elementy dziedzictwa kulturowego	8
2.3. Rzeźba terenu	10
2.4. Budowa geologiczna i warunki gruntowe.....	10
2.5. Zasoby naturalne.....	11
2.6. Warunki wodne	11
2.7. Szata roślinna	12
2.8. Zwierzęta.....	14
2.9. Gleby.....	14
2.10. Klimat lokalny	15
2.11. Jakość powietrza atmosferycznego	16
2.12. Klimat akustyczny.....	18
2.13. Jakość wód	18
3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY.....	23
4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU	25
4.1. Cel opracowania projektu planu	25
4.2. Ustalenia projektu planu	26
4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami	33
4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu	34
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	35
6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO ..	41
6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	41
6.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	43
6.3. Oddziaływanie na zasoby naturalne	45
6.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną	45
6.5. Oddziaływanie na szatę roślinną	46
6.6. Oddziaływanie na zwierzęta	48
6.7. Oddziaływanie na ludzi	50
6.8. Oddziaływanie na krajobraz	52
6.9. Oddziaływanie na klimat akustyczny	54
6.10. Oddziaływanie na powietrze.....	58
6.11. Oddziaływanie na klimat	60
6.12. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe.....	62
6.13. Oddziaływanie na dobra materialne	63
6.14. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.....	63
6.15. Oddziaływanie transgraniczne	64
7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	65
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE MPZP.	65
9. WNIOSKI I STRESZCZENIE	66

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

1. Granice obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle ortofotomapy miasta Poznania
2. Uwarunkowania przyrodnicze obszaru opracowania
3. Zasięgi oddziaływania hałasu samochodowego w porze dziennie-wieczorno-nocnej (L_{dwn}) i porze nocnej (L_n) – w stanie istniejącym w roku 2017
4. Zasięgi oddziaływania hałasu tramwajowego w porze dziennie-wieczorno-nocnej (L_{dwn}) i porze nocnej (L_n) – w stanie istniejącym w roku 2017
5. Projekt mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu – rysunek 1a (5A) i rysunek 1b (5B)
6. Oświadczenie autora prognozy

1. WPROWADZENIE

1.1 Informacje wstępne

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu. Projekt mpzp sporządzany jest na podstawie uchwały Nr LXXIV/1395/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 16 października 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu.

Przedmiotowy projekt planu obejmuje obszar położony w centrum miasta Poznania, ograniczony ulicami: Solną, Wolnica oraz Małe Garbary – od północy, Garbary – od wschodu, Podgórną – od południa oraz Alejami Marcinkowskiego – od zachodu. Całkowita powierzchnia obszaru objętego projektem planu miejscowego wynosi ok. 36,9 ha. Szczegółowy przebieg granic obszaru, dla którego sporządzono projekt mpzp, przedstawiono na załączniku do niniejszego opracowania (załącznik nr 1).

Obszar objęty granicami projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu w znacznej mierze pokrywa się z obecnie obowiązującym mpzp „Obszar Staromiejski w Poznaniu”, przyjętym uchwałą Nr XCIII/1055/III/2002 Rady Miasta Poznania z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Obszar Staromiejski w Poznaniu”. Ponadto, na obszarze tym obowiązują również następujące plany miejscowe: „Mpzp terenów w rejonie ulic Za Bramką i Wszystkich Świętych”¹, „Plac Kolegiacki - ulica Wodna”², „Szkoła - Kozia - Wrocławska”³, „Stary Rynek - Szkoła”⁴, „Plac Wielkopolski”⁵, „Mpzp dla kwartału zabudowy w rejonie ulic: Wronieckiej, Mokrej, Żydowskiej i Kramarskiej”⁶, „Rejon ulic Dominikańska - Szewska”⁷, „Archiwum Państwowe”⁸, „Rejon ulic: Ślusarskiej, Wielkiej, Garbary i Woźnej”⁹, „Rejon ulic: Szkolnej, Jaskółczej, Wrocławskiej i Podgórnej”¹⁰, „Paderewskiego - Szkoła”¹¹ oraz „W rejonie ulicy Gołębiej”¹².

1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W myśl powyższej ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m.in. projekty planów zagospodarowania przestrzennego, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z art. 46

¹ uchwała Nr XXXIII/321/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic Za Bramką i Wszystkich Świętych w Poznaniu

² uchwała Nr VIII/63/VI/2011 Rady Miasta Poznania z dnia 22 marca 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Plac Kolegiacki – ulic Wodna w Poznaniu

³ uchwała Nr XIX/243/VI/2011 Rady Miasta Poznania z dnia 18 października 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Szkoła – Kozia – Wrocławska” w Poznaniu

⁴ uchwała Nr XXXVI/544/VI/2012 Rady Miasta Poznania z dnia 4 września 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stary Rynek – Szkoła” w Poznaniu

⁵ uchwała Nr XLI/611/VI/2012 Rady Miasta Poznania z dnia 20 listopada 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Plac Wielkopolski” w Poznaniu

⁶ uchwała Nr XLII/630/VI/2012 Rady Miasta Poznania z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kwartału zabudowy w rejonie ulic: Wronieckiej, Mokrej, Żydowskiej i Kramarskiej w Poznaniu

⁷ uchwała Nr XLII/631/VI/2012 Rady Miasta Poznania z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic Dominikańska – Szewska” w Poznaniu

⁸ uchwała Nr L/763/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Archiwum Państwowe” w Poznaniu

⁹ uchwała Nr V/20/VII/2015 Rady Miasta Poznania z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic: Ślusarskiej, wielkiej, Garbary i Woźnej” w Poznaniu

¹⁰ uchwała Nr XV/128/VII/2015 Rady Miasta Poznania z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Rejon ulic: Szkolnej, Jaskółczej, Wrocławskiej i Podgórnej” w Poznaniu

¹¹ uchwała Nr LIII/942/VII/2017 Rady miasta Poznania z dnia 5 września 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Paderewskiego – Szkoła” w Poznaniu

¹² uchwała Nr LXXI/1248/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 10 lipca 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „W rejonie ulicy Gołębiej” w Poznaniu

ust. 2 przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają również zmiany planów miejscowych.

Na obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej projektu planu miejscowego wskazuje również art. 17, pkt. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zgodnie z którym wójt, burmistrz albo prezydent miasta „sporządza projekt planu miejscowego (...), wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”. Stosownie do tej ustawy, projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przedkładane są instytucjom i organom właściwym do zaopiniowania i uzgodnienia projektu planu, a także są przedmiotem społecznej oceny – podlegają wyłożeniu do publicznego wglądu.

1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu mpzp jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko przyrodnicze, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu różnych form zagospodarowania przestrzennego. W tym celu, w prognozie ocenia się relacje pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie określa w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy, informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, a także dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie planu miejscowego.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy, zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu – pismem WOO-III.411.92.2019.ET.1 z dnia 9 kwietnia 2019 r.,
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu – pismem NS-52/3-69/19 z dnia 25 marca 2019 r.

1.1. Wykorzystane materiały i metody pracy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Kondracki J., *Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Krygowski B., *Geografia fizyczna Niziny Wielkopolskiej, Cz. I Geomorfologia*, PTPN, Wyd. Mat.-Prz., Komitet Fizjograficzny, Poznań 1961,
- *Przyroda miasta Poznania*, Urząd Miasta Poznania Wydział Ochrony Środowiska, Poznań 2009,
- *Atlas geochemiczny Poznania i okolic*, 1:100 000; Lis J., Pasieczna A.; Warszawa 2005,
- *Wśród zwierząt i roślin*, pod. Red. J. Wiesiołkowskiego, Kronika Miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 2002.

Materiały kartograficzne:

- Mapa ewidencyjna w skali 1: 1000,
- Mapa glebowo-rolnicza,
- Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, OPGK Poznań,
- Mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., 2004,
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 – Poznań N-33-130-D, Państwowy Instytut Geologiczny, 1990,
- Mapa Hydrogeologiczna Polski, Główny Użytkowy Poziom Wodonośny, w skali 1:50 000, ark. 471-Poznań, Państwowy Instytut Geologiczny (wersja cyfrowa),
- Mapa Hydrogeologiczna Polski, Pierwszy Poziom Wodonośny, w skali 1:50 000, ark. 471-Poznań, Państwowy Instytut Geologiczny (wersja cyfrowa),

- Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, Przedsiębiorstwo Geodezyjno i Geologiczno-Fizjograficzne, Warszawa, sierpień 2007 r. (aktualizacja 2013-2017), mapy geologiczno-inżynierskie 1:10 000, Atlas Poznania – arkusz N-33-130-D-d-1,
- Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2022 r., poz. 503, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2022 r., poz. 840, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2022 r., poz. 699, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2021 r., poz. 2351, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2021 r., poz. 2233, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2022r., poz. 1297, tekst jednolity z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. z 2022 r., poz. 1225, tekst jednolity, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826) – akt archiwalny,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. *w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji* (Dz. U. z 2007 r., Nr 187, poz. 1340) – akt archiwalny,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 18 grudnia 2019 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2020 r. poz.26),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U z 2014 r. poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. *w sprawie ochrony gatunkowej grzybów* (Dz. U z 2014 r. poz. 1408),
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. *w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1475),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 października 2019 r. *w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych* (Dz. U. z 2019, poz. 2147) – akt archiwalny,
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. *w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1576),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. *w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz. U. z 2016 r., poz.1967) – akt zachował moc do dnia 22 grudnia 2021 r.,

- Uchwała Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. *w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja poznańska* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2020 r., poz. 5956),
- Uchwała Nr LXIX/1253/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 26 czerwca 2018 r. *w sprawie „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Poznania”* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 4 lipca 2018 r., poz. 5498),
- Uchwała Nr XXXVI/614/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 18 października 2016 r. *w sprawie ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko na terenie miasta Poznania* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 6249, z dnia 26 października 2016 r.),
- Uchwała Nr X/144/VIII/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 16 kwietnia 2019 r. *w sprawie przyjęcia Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Poznania*,
- Uchwała Nr LIX/1095/VIII/2022 Rady Miasta Poznania z dnia 15.02.2022 r. *zmieniająca uchwałę Nr LXII/1151/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie utworzenia „Parku Kulturowego Stare Miasto” w Poznaniu* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2022 r., poz. 1648),
- Uchwała NR LI/1000/23 Sejmiku województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. *w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego*,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. *w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy* (Dz.U.UE.L.2008.152.1),
- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko*.

Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, MPU, Poznań, styczeń 2021 r.,
- Weryfikacja i aktualizacja rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania, Mapa lokalizacji osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (arkusz 3), skala 1:10 000, Różański M., Nowak M., Nyckowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016 r.,
- Program ochrony środowiska dla miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku, Uchwała Nr LIV/978/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 26 września 2017 r.,
- Plan adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Poznania do roku 2030, Uchwała Nr X/144/VIII/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 16 kwietnia 2019 r.,
- Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja poznańska, Uchwała Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. *w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja poznańska*,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2022 r.,
- Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu, www.gios.gov.pl,
- Klasyfikacja wskaźników jakości jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w roku 2020-tabela, www.gios.gov.pl,
- Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000, arkusz Poznań (471), Chmał R., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997,
- Objaśnienia do arkusza mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. Poznań (471), Biuro Studiów i Badań Hydrogeologicznych i Geofizycznych „HYDROCONSULT” Sp. z o.o., Warszawa 2000,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, Uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Poznania, Uchwała NR LXXXVIII/1670/VIII/2023 Rady Miasta Poznania z dnia 11 lipca 2023 r.,
- projekt uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu, MPU 2023,
- uchwała Nr LXXIV/1395/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 16 października 2018 r. *w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu*,
- uchwała Nr XCIII/1055/III/2002 Rady Miasta Poznania z dnia 9 lipca 2002 r. *w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Obszar Staromiejski w Poznaniu”*,

Inne źródła:

- wizje terenowe (luty-grudzień 2021 r.),
- poznania.wios.gov.pl,
- sip.geopoz.pl,
- mapy.geoportal.gov.pl,
- geologia.pgi.gov.pl,
- baza.pgi.gov.pl,
- polska.e-mapa.net,
- epsh.pgi.gov.pl,
- geoserwis.gdos.gov.pl,
- crfop.gdos.gov.pl,
- mjwp.gios.gov.pl,
- www.iop.krakow.pl.

Informacje uzyskane z powyższych materiałów źródłowych oraz zebrane podczas przeprowadzonych wizji terenowych pozwoliły na opracowanie ogólnej charakterystyki środowiska przyrodniczego omawianego obszaru w podziale na jego poszczególne komponenty, w tym: rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki podłoża, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy, gleby, czy też klimat lokalny. Na podstawie dostępnych informacji określono również stan środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, wód i klimatu akustycznego, a także wskazano obecny sposób i stan zagospodarowania obszaru objętego projektem planu. Dla możliwie pełnej oceny charakterystyki i stanu poszczególnych komponentów środowiska wykorzystano także informacje i dane zawarte w dostępnych źródłach literaturowych, odnoszących się do terenów położonych w zasięgu obszaru opracowania.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami środowiskowymi. Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście – stopień ogólności ustaleń planu.

2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar objęty granicami projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu obejmuje tereny zlokalizowane w ścisłym centrum miasta, ograniczone od północy ul. Solną, ul. Wolnica i ul. Małe Garbary, od wschodu ul. Garbary, od południa ul. Podgórną oraz Alejami K. Marcinkowskiego od zachodu. Całkowita powierzchnia obszaru projektu mpzp wynosi 36,86 ha.

Analizowany projekt planu miejscowego obejmuje przede wszystkim obszar miasta lokacyjnego z centralnie usytuowanym Starym Rynkiem (którego środkową część zajmuje Ratusz oraz domki budnicze), którego granice wyznaczały niegdyś mury miejskie¹³, otoczony przez kwartały historycznych kamienic śródmiejskich. Na obszarze tym zlokalizowanych jest wiele obiektów o wyjątkowych walorach historycznych i architektonicznych, w tym m.in. podlegające ochronie konserwatorskiej kamienice. W granicach, objętych granicami projektu planu, Starego Miasta dominuje zwarta zabudowa pierzejowa, charakteryzująca się wysokimi walorami architektonicznymi i historycznymi, której towarzyszą stosunkowo niewielkie tereny zieleni urządzonej, w tym przede wszystkim zabytkowy Park Chopina (o powierzchni ok. 1,8 ha), a także mniejsze skwery i zieleńce – skwer Rabina Akiwy Egera, skwer Włodzimierza Dworzaczka, skwer Romana Wilhelmiego, zieleńce na Górze Przemysła.

Dominujący udział ma tu zabudowa o funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej, reprezentowana przez śródmiejskie kamienice, w obrębie których funkcjonują także liczne lokale usługowe (m.in. handlowe, rzemieślnicze itd.). Udział funkcji usługowych i mieszkaniowych jest w znacznym stopniu zróżnicowany w zależności od kwartału zabudowy, niemniej w ostatnich latach obserwowana jest

¹³ obszar miasta lokacyjnego zajmował powierzchnię ok. 21 ha

tendencja przekształcania zabudowy na funkcje związane z szeroko pojętymi usługami hotelarskimi i gastronomicznymi, wynikająca w znacznym stopniu ze zintensyfikowania ruchu turystycznego, zwłaszcza w obrębie historycznego centrum Poznania, charakteryzującego się największą koncentracją zabytków. W związku z powyższym na obszarze projektu zauważa się koncentrację obiektów hotelowych (w tym licznych hosteli) oraz różnorodnych lokali gastronomicznych, a także barów, pubów i klubów. W obrębie licznych kamienic funkcjonują także sklepy (głównie w parterach), apteki, a także kancelarie adwokackie, gabinety lekarskie, pracownie oraz biura.

Przedmiotowy obszar charakteryzuje się jednocześnie koncentracją obiektów muzealnych, wśród których wymienić można np. Muzeum Narodowe w Poznaniu (al. K. Marcinkowskiego), Muzeum Sztuk Użytkowych (Zamek Królewski), Muzeum Archeologiczne (mieszczące się w Pałacu Górków, ul. Wodna 27), Muzeum Historii Miasta Poznania (mieszczące się w Ratuszu), Wielkopolskie Muzeum Wojskowe, Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918-1919, Muzeum Instrumentów Muzycznych, Muzeum Literackie H. Sienkiewicza, czy Rogalowe Muzeum. Na szczególną uwagę zasługuje również niezwykle liczna zabudowa sakralna, reprezentowana przez Bazylikę kolegiacką Matki Bożej Nieustającej Pomocy, Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa i Matki Bożej Pocieszenia (ul. Szewska), Kościół NMP Wspomożycielki Wiernych, kościół pw. Św. Antoniego Padewskiego, Klasztor oo. Franciszkanów (Konwentualnych).

W granicach analizowanego obszaru funkcjonują także ważne obiekty administracyjne – Urząd Miasta Poznania (Plac Kolegiacki), Poznańskie Centrum Świadczeń (ul. Wszystkich Świętych), Archiwum Państwowe w Poznaniu, Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w Poznaniu, Biblioteka Główna UAP, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej, Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 1 (budynek Strażnicy Pożarowej) oraz Urząd Pocztowy Poznań (ul. 23 Lutego). W granicach omawianego obszaru funkcjonuje także Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Olgi Sławskiej – Lipczyńskiej w Poznaniu, Przedszkole Artystyczne Plastonutki (przy al. K. Marcinkowskiego), filia Bursy Szkolnej Szkół Artystycznych (ul. Gołębia), Bura Męska Salezjan (ul. Wroniecka)

Obsługę komunikacyjną obszaru opracowania zapewniają funkcjonujące w jego granicach ulice – 23 Lutego, plac Wielkopolski, plac Kolegiacki, Masztalarska, Wroniecka, Żydowska, Szewska, Stawna, Dominikańska, Mokra, Kramarska, Wielka, Wodna, Woźna, Ślusarska, Za Bramką, Wszystkich Świętych, Klasztorna, Świętosławska, Wrocławska, Szkolna, Kozia, Gołębia, Jaskółcza, Murna, Sieroca, I. Paderewskiego, Ludgardy, Franciszkańska, Góra Przemysła, Rynkowa oraz Zamkowa. W kontekście zapewnienia właściwej obsługi komunikacyjnej analizowanego obszaru, wskazać należy jednocześnie ulice stanowiące bezpośrednie sąsiedztwo jego granic – ul. Podgórna, ul. por. J. Lewandowskiej, plac Bernardyński, Aleje K. Marcinkowskiego, ul. Solną, ul. Wolnica, ul. Małe Garbary oraz ul. Garbary.

Tereny zlokalizowane w granicach obszaru opracowania posiadają również dostęp do sieci infrastruktury technicznej – sieci wodociągowej (w tym przebiegającej przez obszar magistrali wodociągowej), sieci kanalizacji sanitarnej ogólnospławnej (w tym istniejącego kolektora kanalizacji sanitarnej ogólnospławnej), sieci kanalizacji deszczowej, sieci ciepłowniczej (w tym magistrali ciepłowniczej), sieci gazowej, sieci elektroenergetycznej (linii kablowych SN) oraz sieci telekomunikacyjnej. Na przedmiotowym obszarze funkcjonują także obiekty infrastruktury technicznej – stacje transformatorowe SN/NN oraz obiekt infrastruktury sieci ciepłowniczej.

Sąsiedztwo przedmiotowego obszaru stanowią tereny zabudowy śródmiejskiej miasta, w tym przede wszystkim zwartej zabudowy śródmiejskiej, charakteryzującej się znacznym udziałem obiektów użyteczności publicznej.

2.2. Elementy dziedzictwa kulturowego

Obszar projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu charakteryzuje się wyjątkowym bogactwem w zakresie występowania elementów dziedzictwa kulturowego. Jak wspomniano już wcześniej, przedmiotowy projekt mpzp obejmuje obszar miasta lokacyjnego, wyznaczonego przez linię murów miejskich, których fragmenty zachowały się do dnia dzisiejszego (m.in. w rejonie baszty, w sąsiedztwie Parku im. F. Chopina – od strony ul. Podgórznej). Jednocześnie obszar ten obejmuje tereny stanowiące fragment:

- zespołu urbanistyczno-architektonicznego Starego Miasta z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi oraz kamienicami mieszczańskimi wpisanego do rejestru zabytków pod nr A 225 decyzją z dnia 04.06.1979 r., objętego ochroną konserwatorską również na mocy zapisów zawartych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego „Obszar

Staromiejski w Poznaniu”¹⁴, w Uchwale nr LXII/1151/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 27 lutego 2018 roku o utworzeniu „Parku Kulturowego Stare Miasto” oraz Rozporządzeniu Prezydenta RP z dn. 28 listopada 2008 r. w sprawie uznania za pomnik historii „Poznań – historyczny zespół miasta” (Dz. U. Nr 219, poz. 1401)

- zespołu urbanistyczno-architektonicznego Starego Rynku wraz z kompleksem budynków jak ratusz, odwach, domki budnicze, pałac Działyńskich, kamienice obrzeżne oraz studnia Prozerpiny i figura Św. Jana Nepomucena, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 195 decyzją z dnia 10.11.1972 r.;
- zespołu urbanistyczno-architektonicznego centrum miasta z układem ulic i zabudową, wpisanego do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr A 231 z 14 marca 1980 r.,
- zespołów urbanistyczno-architektonicznych kolebki miasta, najstarszego przedmieścia i najstarszych dzielnic XIX-wiecznego Poznania z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi, założeniami parkowymi i willowymi, zabytkami architektury przemysłowej i kamienicami, wpisanych do rejestru zabytków pod nr A 239 decyzją z dnia 06.10.1982 r.

W granicach analizowanego obszaru zlokalizowane są również pozostałości średniowiecznych murów miejskich wewnętrznego i zewnętrznego pierścienia obwarowań miasta z fragmentami baszt i Bramy Wronieckiej, wpisanych do rejestru zabytków pod nr A 250 decyzją z dnia 13.07.1984 r. Ochronie podlega także dawny park przy Kolegium Jezuickim (obecnie Park im. F. Chopina), wpisany o rejestru zabytków pod nr A028 decyzją z dnia 16.04.1966 r.

Zgodnie z posiadanymi informacjami, na przedmiotowym obszarze znajdują się jednocześnie liczne zabytki nieruchome, wpisane indywidualnie do rejestru zabytków. Dostrzegalne jest ich zagęszczenie przede wszystkim w granicach przebiegu dawnych murów miejskich. Są to zarówno najbardziej reprezentacyjne obiekty w skali miasta – Ratusz¹⁵, Odwach¹⁶ i domki budnicze¹⁷ (oraz inne elementy zabudowy śródmiejskiej, muzea, obiekty sakralne, siedziby instytucji kultury), jak również zabudowa mieszkaniowa tworząca historyczną tkankę miasta. Z uwagi na bardzo dużą liczbę zlokalizowanych w granicach obszaru projektu mpzp zabytków w prognozie nie przytoczono ich pełnej listy, niemniej, wśród budynków i obiektów wpisanych do rejestru zabytków wspomnieć można m.in.:

- Kościół Franciszkanów pw. św. Antoniego Padewskiego, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 161 decyzją z dnia 25.02.1931 r. oraz klasztor Franciszkanów, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 162 decyzją z dnia 22.02.1960 r. (przy ul. Franciszkańskiej 2),
- Kościół Jezuitów, ob. farny pw. św. Stanisława Bpa i dzwonnica, wpisana do rejestru zabytków pod nr A 149 decyzją z dnia 25.02.1931 r. (ul. Gołębia 1),
- Szkoła jezuicka (obecnie szkoła baletowa) wpisana do rejestru zabytków pod nr A 012 decyzją z dnia 24.03.1971 r. (ul. Gołębia 8),
- Pałac Działyńskich, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 024 decyzją z dnia 31.03.1971 r. (Stary Rynek 78),
- Pałac Górków (Muzeum Archeologiczne), wpisany do rejestru zabytków pod nr A 025 decyzją z dnia 30.03.1971 r. (ul. Wodna 27),
- Pałac Mielżyńskich, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 1014/Wlkp/A decyzją z dnia 20.10.1934 r. (Stary Rynek 91),
- Góra Przemysła wraz z relikami z XIII w. oraz z pozostałościami budynku z 1783 r., wpisany do rejestru zabytków pod nr A 022 decyzją z dnia 29.05.1952 r. oraz Dom tzw. Kuchnia Królewska, wpisana do rejestru zabytków pod nr A 023 decyzją z dnia 16.04.1966 r. (Góra Przemysła 1),
- Kolegium Jezuickie (Urząd Miasta), wpisane do rejestru zabytków pod nr A 009 decyzją z dnia 24.03.1971 r. (pl. Kolegiacki 17),
- Kościół Dominikanów pw. św. Dominika i MB Pocieszenia, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 172 decyzją z dnia 26.02.1931 r. oraz Klasztor Dominikanów, ob. Jezuitów, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 173 decyzją z dnia 25.04.1966 r. (przy ul. Szewskiej 18),

¹⁴ uchwalonym w dniu 9 lipca 2002 r. przez Radę Miasta Poznania (Dz. U. Miasta Poznania z dnia 4 października 2002 r. Nr 12(53))

¹⁵ wpisany do rejestru zabytków pod nr A 007 decyzją z dnia 24.03.1971 r. (Stary Rynek 1)

¹⁶ wpisany do rejestru zabytków pod nr A 008 decyzją z dnia 24.03.1971 r. (Stary Rynek 3)

¹⁷ wpisane do rejestru zabytków pod nr A 075 decyzją z dnia 14.09.1934 r. (Stary Rynek 11-26)

- Klasztor Karmelitanek wpisany do rejestru zabytków pod nr A 312 decyzją z dnia 02.12.1987 r. (ul. Szkolna 8/12),
- Najwyższy Sąd Krajowy (ob. archiwum), wpisany do rejestru zabytków pod nr A 220 decyzją z dnia 23.05.1979 r. oraz 855/Wlkp/A decyzją z dnia 28.12.2011 r. (ul. 23 Lutego 41/43),
- Muzeum Narodowe, wpisane do rejestru zabytków pod nr A 217 decyzją z dnia 09.04.1979 r.; (al. Marcinkowskiego 9),
- osada św. Gotarda, cmentarzysko, osada polokacyjna, wpisana do rejestru zabytków pod nr A 184 decyzją z dnia 01.12.1971 r. (ul. Garbary 75-77),
- kamienne schody i zabudowa podwórza, wpisane do rejestru zabytków pod nr 697/Wlkp/A decyzją z dnia 21.07.2008 r. (przy al. Marcinkowskiego 11),
- Strażnica Straży Pożarnej, wpisana do rejestru zabytków pod nr A 369 decyzją z dnia 21.02.1992 r. (przy ul. Masztalarskiej 3),
- baszta obronna, wpisana do rejestru zabytków pod nr A 002 decyzją z dnia 16.04.1966 r. (przy ul. Masztalarskiej 5),
- Kościół Dominikanek (obecnie pw. NMP Wspomożenia Wiernych) wpisany do rejestru zabytków pod nr A 166 decyzją z dnia 25.02.1931 r. (ul. Wroniecka 9),
- Klasztor Dominikanek (Katarzynek), obecnie Salezjanów, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 167 decyzją z dnia 20.02.1960 r. (ul. Wroniecka 9),
- Bazar Poznański, wpisany do rejestru zabytków pod nr A 016 decyzją z dnia 20.02.1960 r.; (przy ul. Paderewskiego 8).

Lokalizacja obiektów zabytkowych została przedstawiona na załączniku 1b do projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu.

2.3. Rzeźba terenu

Według podziału Polski na jednostki fizycznogeograficzne, analizowany obszar położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie (315.5), w zasięgu mezoregionu Pojezierze Poznańskie (315.51) – tereny w części zachodniej oraz mezoregionu Poznański Przełom Warty (315.52) – tereny w części wschodniej.

Tereny położone w obrębie granic projektu mpzp zlokalizowane są w zasięgu różnych form geomorfologicznych pochodzenia wodnolodowcowego oraz pochodzenia rzeczno-erozyjnego – równiny erozyjnej (część zachodnia), równiny zastoiskowej (część północno-zachodnia) oraz tarasu erozyjno-akumulacyjnego (część wschodnia).

Należy zauważyć, że obecne ukształtowanie analizowanych terenów jest wynikiem licznych przekształceń prowadzonych przez człowieka na przestrzeni wieków, obejmujących historyczne etapy rozwoju Poznania. W chwili obecnej rzeźba terenu w granicach przedmiotowego obszaru waha się w granicach od 56-57 m n.p.m. (w części południowo-wschodniej, w rejonie Parku im. F. Chopina) do ok. 70 m n.p.m. w części południowo-zachodniej (w rejonie zbiegu ul. Podgórznej i alei K. Marcinkowskiego), osiągając maksymalne wartości (ok. 74 m n.p.m.) w obrębie Wzgórza Przemysła. W granicach całego obszaru widoczne jest wyraźne nachylenie terenu z kierunku zachodniego w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim (w kierunku doliny Warty).

2.4. Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Zgodnie z informacjami zobrazowanymi na mapie geologicznej (obejmującej swym zasięgiem obszar projektu planu)¹⁸, budowa utworów czwartorzędowych występujących na przedmiotowym obszarze jest dość zróżnicowana. W obrębie większości terenów zlokalizowanych w centralnej i wschodniej części obszaru projektu mpzp występują holoceniczne piaszki rzeczne tarasów 4,0-6,0 m n.p. rzeki, występujące w zasięgu wyższego tarasu zalewowego Warty. Utwory te reprezentowane są przez różnorodne piaszki z wkładkami namulów organicznych, o miąższości warstwy nie przekraczającej 3 m. W części zachodniej zróżnicowanie utworów jest znacznie większe. Dominują tu plejstoceniczne piaszki lodowcowe, którym w znacznie mniejszym stopniu towarzyszą ropy i mułki zastoiskowe (występujące w części północno-zachodniej) oraz gliny zwałowe (występujące w części południowo-zachodniej). Na szczególną uwagę zasługuje natomiast występowanie w części południowo-zachodniej

¹⁸ szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 – Poznań N-33-130-D, Państwowy Instytut Geologiczny, 1990

plioceńskich iłów i mułków (miejscami piasków). Obecność utworów trzeciorzędowych na powierzchni związana jest z położeniem w zasięgu strefy zaburzeń glacytektonicznych.

Dla oceny lokalnych warunków gruntowych wykorzystano również bardziej szczegółowe informacje zobrazowane w Atlasie geologiczno-inżynierskim Poznania¹⁹. W opracowaniu tym oceny warunków geologiczno-inżynierskich dokonano na tle budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych, w oparciu o wykonane prace terenowe oraz analizę materiałów archiwalnych. Na ocenę warunków wpłynęła charakterystyka litologiczna, genetyczna, geomorfologiczna, a także właściwości fizyczno-mechaniczne gruntów. Występujące warunki wodne oceniono pod kątem ich wpływu na właściwości gruntów, a więc na budowlaną przydatność terenu. Na podstawie danych powstały między innymi: mapy gruntów na głębokości 1, 2 i 4 m oraz mapy warunków budowlanych na głębokości 2 m. Na głębokości 1 m p.p.t. występują przede wszystkim grunty antropogeniczne, nasypy budowlane (lokalnie również holocenne rzeczne grunty niespoiste). Na głębokości 2 m p.p.t. poza przeważającymi gruntami antropogenicznymi nieco częściej występują utwory holocenne (jeziorne grunty nieorganiczne, rzeczne grunty niespoiste) oraz utwory plejstocenne (lodowcowe grunty niespoiste, zastoiskowe grunty spoiste) i plioceńskie (jeziorne grunty spoiste).

Zgodnie z zawartymi w nim informacjami, warunki budowlane na obszarze opracowania określa się jako ograniczone, jedynie lokalnie jako przeciętne (m.in. w rejonie Starego Rynku) lub dobre (w obrębie części Parku im. F. Chopina).

Dokonując analizy lokalnych uwarunkowań w zakresie budowy geologicznej i warunków gruntowych należy zwrócić uwagę również na występowanie w granicach obszaru projektu mpzp pasa terenów wskazanych jako fragment terenu zagrożonego ruchami masowymi ziemi²⁰, które mogą rozwijać się na stropie iłów. Rozwój ruchów masowych na tego rodzaju terenach może nastąpić na skutek dociążenia zbocza, podcięcia krawędzi zbocza, czy też nawodnienia gruntów na zboczu (m.in. na skutek niewłaściwego sposobu odprowadzania wód opadowych). Należy natomiast podkreślić, że ryzyko wystąpienia ruchów masowych na przedmiotowych terenach jest ograniczone ze względu na skalę dotychczasowego zainwestowania.

2.5. Zasoby naturalne

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu nie stwierdzono występowania udokumentowanych i zarejestrowanych zasobów w postaci złóż naturalnych²¹. Analizowany obszar położony jest również poza zasięgiem granic głównych zbiorników wód podziemnych – GZWP nr 144 Dolina Kopalna Wielkopolska oraz GZWP nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno.

2.6. Warunki wodne

Wody powierzchniowe

W granicach obszaru projektu mpzp nie stwierdzono występowania jakichkolwiek wód powierzchniowych. Najbliższym ciekim wodnym jest rzeka Warta, przepływająca w odległości ok. 400 m od północno-wschodniej granicy omawianego obszaru.

Cały obszar projektu planu położony jest natomiast w zasięgu zlewni jednolitej części wód Warta od Kopli do Cybiny (kod PLRW60002118579), będącej silnie zmienioną częścią wód (SZCW) o złym stanie, zagrożoną nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego)²².

¹⁹Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, Przedsiębiorstwo Geodezyjno i Geologiczno-Fizjograficzne, Warszawa, sierpień 2007 r. (aktualizacja 2013-2017), mapy geologiczno-inżynierskie 1:10 000, Atlas Poznania – arkusz N-33-130-D-d-1

²⁰ którego przebieg wskazano na załączniku nr 2, na podstawie „Weryfikacji i aktualizacji rejestru terenów osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie miasta Poznania”, Mapa lokalizacji osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi (arkusz 3), skala 1:10 000, Różański M., Nowak M., Nyckowiak Z., Troć M., GT PROJEKT, Swadzim, listopad 2016 r.

²¹ baza.pgi.gov.pl

²² zgodnie z ustaleniami aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016-2021

Wody podziemne

Zgodnie z informacjami zawartymi w Atlasie geologiczno-inżynierskim Poznania²³, większość terenów zlokalizowanych w granicach obszaru objętego granicami projektu mpzp charakteryzuje się występowaniem pierwszego zwierciadła wód podziemnych na głębokości 2-5 m p.p.t. (lokalnie na głębokościach 5-10 m p.p.t.). Płytsze występowanie wód podziemnych (na głębokości 1-2 m p.p.t.) stwierdzono na niewielkich obszarach w rejonie ul. Szkolnej, w południowo-wschodniej części omawianego obszaru, jak również w rejonie ul. Wodnej, ul. Świętosławskiej i ul. Klasztornej.

Analizując charakterystykę wód podziemnych w obrębie przedmiotowego obszaru należy zauważyć, że zlokalizowany jest on w zasięgu różnych jednostek hydrogeologicznych – część północna w zasięgu jednostki oznaczonej symbolem 5aQII/Tr, w obrębie której poziomem użytkowym jest poziom międzyglinowy górny²⁴, natomiast część południowa w zasięgu jednostki oznaczonej symbolem 1cTrI, w obrębie której głównym poziomem wodonośnym jest mioceński poziom zbiornika wielkopolskiego²⁵.

Wody poziomu międzyglinowego górnego występują na głębokości 5-15 m p.p.t., miąższość warstwy wodonośnej wynosi na analizowanym obszarze od 2 do 5 m, a jej zasilanie zachodzi na skutek przesączania wód z wyżej położonego poziomu wodonośnego lub poprzez infiltrację opadów przez nadkład gliniasty. Wody poziomu mioceńskiego występują na znacznie większych głębokościach (50-100 m p.p.t.), a miąższość poziomu wodonośnego waha się w granicach 10-40 m. Należy zauważyć, że poziom mioceński charakteryzuje się bardzo niskim stopniem zagrożenia zanieczyszczenia z uwagi na dobrą izolację poziomu wodonośnego przez nadkład bardzo słabo przepuszczalnych glin i bardzo słabo przepuszczalnych ilów, podczas gdy poziom międzyglinowy górny charakteryzuje się niską odpornością na zanieczyszczenie (czas migracji zanieczyszczeń do 25 lat).

Zgodnie z posiadanymi informacjami na obszarze projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu nie występują ujęcia wody oraz studnie, dla których wyznaczone zostały strefy ochrony.

2.7. Szata roślinna

Szata roślinna obszaru objętego ustaleniami mpzp ma szczególny charakter, związany przede wszystkim z funkcjonowaniem zwartej zabudowy śródmiejskiej, której towarzyszy zajmująca różne powierzchnie zieleń urządzona. Występująca tu zieleń ma przede wszystkim charakter formalnych nasadzeń, a także urządzonych parków i skwerów towarzyszących budynkom o szczególnie ważnej funkcji i historycznym znaczeniu. Jej uzupełnieniem jest zieleń przyuliczna oraz – w znacznie mniejszym stopniu – spontanicznie pojawiająca się zieleń niska.

Należy zauważyć, że większość funkcjonujących tu obecnie terenów zieleni została założona w zasięgu powierzchni zlokalizowanych w miejscach historycznych murów miejskich, stąd też ich układ odwzorowuje w znacznym stopniu przebieg granic średniowiecznego miasta (tworząc tzw. łuk zieleni). Są to tereny zieleni na Górze Przemysła (0,37 ha), skweru Włodzimierza Dworzaczka (0,35 ha), skweru Rabina Akiwy Egera (w sąsiedztwie dawnej synagogi), skweru Ireny Sendlerowej (u zbiegu ul. Garbary i Małe Garbary) oraz tereny zieleni przy murach miejskich w rejonie ul. Masztalarskiej – skwer Romana Wilhelmi (0,11 ha) oraz tereny przy ul. Podgórznej. Zieleń tych terenów tworzą przede wszystkim ozdobne odmiany kwitnących drzew i krzewów.

Niewątpliwie największym i najbardziej okazałym terenem zieleni, jaki funkcjonuje w granicach obszaru opracowania, jest zabytkowy²⁶ Park im. F. Chopina, zlokalizowany w południowo-wschodniej części obszaru, na tyłach dawnego Kolegium Jezuickiego. Jest to najstarszy park miejski (założony pod koniec XVII w.), pełniący pierwotnie funkcje ogrodu botanicznego, użytkowanego przez jezuitów. Na powierzchni ponad 1,8 ha urządzony został park o regularnej, formalnej kompozycji, mający w znacznej mierze charakter parku w stylu francuskim. Na szczególną uwagę zasługuje rosnący tu starodrzew, reprezentowany przez 18 drzew o rozmiarach pomnikowych, w tym platan klonolistny (*Platanus acerifolia*) o obwodzie 411 cm, dąb (*Quercus*) o obwodzie 354 cm, lipy (*Tilia*) o obwodach 384 cm i 313 cm, a także jawor (*Acer pseudoplatanus*), klon pospolity (*Acer platanoides*), kasztanowce (*Aesculus hippocastanum*) oraz cisy (*Taxus baccata*). W parku rosną również lipy drobnolistne (*Tilia cordata*), magnolie (*Magnolia*), jesiony wyniosłe (*Fraxinus excelsior*),

²³ Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, Mapa głębokości do pierwszego zwierciadła wody podziemnej, ark. N-33-130-D-d-1

²⁴ zbudowany z piasków i żwirów fluwioglacjalnych

²⁵ zbudowany z piasków drobnoziarnistych i mułkowatych

²⁶ Park przy Kolegium Jezuickim, ob. Park Chopina, wpisany o rejestrze zabytków pod nr A028 decyzją z dnia 16.04.1966 r.

bożodrzew gruczołkowaty (*Ailanthus altissima*) oraz liczne żywotniki (*Thuja*) o formowanym pokroju. Istotnym elementem roślinności parku są również liczne strzyżone żywopłoty z cisów (*Taxus*) i bukszpanu (*Buxus sempervirens*), a także zadbane murawy, którym towarzyszą kompozycje bylin i roślin kwitnących.

Wśród terenów zieleni wspomnieć należy również o terenie dawnej osady św. Gotarda (o powierzchni 0,29 ha), który w chwili obecnej jest dość zaniedbany i obejmuje powierzchnie porośnięte zielenią niską, a także o ogrodzie na tyłach Pałacu Działyńskich (założony w XVIII w.). W przypadku tego ostatniego na szczególną uwagę zasługują rosnące tu drzewa – miłorząb dwuklapowy (*Ginkgo biloba*) o obwodzie ok. 238 cm, okazałe lipy (*Tilia*), a także cisy (*Taxus*) i klony (*Acer*).

Powierzchnie zagospodarowane zielenią urządzonej funkcjonują także w obrębie śródmiejskich placów – placu Kolegiackiego (w tym nasadzone w ostatnim czasie platany klonolistne) oraz placu Wielkopolskiego, w którego północnej części rosną znacznych rozmiarów katalpy (*Catalpa*), platany klonolistne (*Platanus acerifolia*) i robinie akacjowe (*Robinia pseudoacacia*).

Drzewa rosnące w obrębie wspomnianych powyżej terenów zieleni urządzonej stanowią jedynie część z ponad 600 drzew zinventaryzowanych na obszarze projektu mpzp. Wśród występujących tu gatunków wymienić można: jesiony (*Fraxinus*), jawory (*Acer pseudoplatanus*), klony polne (*Acer campestre*) i pospolite (*A. platanoides*), kasztanowce białe (*Aesculus hippocastanum*), platany klonolistne (*Platanus acerifolia*), lipy drobnolistne (*Tilia cordata*), robinie akacjowe (*Robinia pseudoacacia*), wiązy (*Ulmus*), bożodrzewy (*Ailanthus altissima*) oraz mniej liczne brzozy brodawkowate (*Betula pendula*), cisy pospolite (*Taxus baccata*), dęby (*Quercus*), katalpy (*Catalpa*), leszczyny tureckie (*Corylus colurna*), żywotniki (*Thuja*) oraz świerki (*Picea*). Na szczególną uwagę zasługują natomiast drzewa o rozmiarach pomnikowych, w tym m.in.: rosnące w rejonie Góry Przemysła cisy (*Taxus baccata*) oraz wiązy (*Ulmus*), klony pospolite (*A. platanoides*) rosnące w rejonie ul. Wolnica i dawnej synagogi oraz wiązy szypułkowe (*Ulmus laevis*) rosnące przy ul. Wolnica i pl. Wielkopolskim. Największe skupisko drzew o wymiarach pomnikowych zlokalizowane jest na terenie wspomnianego już powyżej Parku im. F. Chopina – rozmiary pomnikowe osiągnęły rosnące tu cisy (*Taxus baccata*), jawory (*Acer pseudoplatanus*), lipy (*Tilia*), kasztanowce (*Aesculus hippocastanum*), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) oraz dąb (*Quercus*).

Jednym z najcenniejszych elementów tutejszej szaty roślinnej jest również rosnący na terenach dawnego szpitala przy ul. Szkolnej platan klonolistny (*Platanus acerifolia*) będący pomnikiem przyrody. Drzewo to zostało objęte ochroną na podstawie rozporządzenia Wojewody Poznańskiego z dnia 12 grudnia 1994 r.²⁷

Niezwykle istotny element tutejszej szaty roślinnej stanowią również szpalery drzew lub pojedyncze drzewa rosnące w obrębie poszczególnych ulic m.in. Dominikańskiej, Szewskiej, 23 Lutego, Żydowskiej czy Maształarskiej), a także obsadzone ozdobnymi gatunkami krzewów i bylin powierzchnie towarzyszące głównym szlakom komunikacyjnym. Większe grupy drzew i krzewów spotkać można również w zasięgu poszczególnych kwartałów zabudowy (wewnętrzne podwórza kamienic).

Jak już wielokrotnie wspomniano, w granicach omawianego obszaru występuje intensywna zabudowa kubaturowa, której towarzyszą trwale uszczelnione powierzchnie, uniemożliwiające rozwój pospolitych gatunków roślin. Niemniej, w obrębie poszczególnych kwartałów zabudowy funkcjonują powierzchnie nieuszczelnione, na których spontanicznie pojawia się roślinność ruderalna, reprezentowana przez gatunki przystosowane do życia w warunkach ograniczonej dostępności do wody oraz narażenia na niekorzystne oddziaływanie wielu czynników środowiskowych. Wśród występujących tu roślin wspomnieć można chociażby sałatę kompasową (*Lectuca serriola*), komosę białą (*Chenopodium album*), bylicę pospolitą (*Artemisia vulgaris*), żóltlicę drobnokwiatową (*Galinsoga parviflora*) oraz pospolite gatunki traw (*Poaceae*). W obrębie niektórych wewnątrz mieszkańcy urządzili również niewielkie rabaty kwiatowe.

W zasięgu terenów trwale uszczelnionych, m.in. w obrębie płyty Starego Rynku czy też nawierzchni brukowanych ulic oraz wybetonowanych podwórek spotkać można kilka drobnych gatunków mszaków takich jak prątnik srebrzysty (*Bryum argentum*) porastający szczeliny między płytami chodnikowymi i brukiem ulicznym oraz krawężniki. W poprzednich latach na Starym Rynku stwierdzono również obecność gatunków takich jak karmnik rozesłany (*Sagina procumbens*), muchotrzew polny (*Spergularia rubra*), które porastały szczeliny między kostkami brukowymi²⁸.

²⁷ rozporządzenie Wojewody Poznańskiego Nr 7/94 z dnia 12 grudnia 1994 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Poznańskiego Nr 1, poz.1 z dn. 20.01.1995 r.)

²⁸ obecnie płyta Starego Rynku jest remontowana a nawierzchnia brukowa została usunięta

2.8. Zwierzęta

Środowisko miejskie, które w sposób istotny odbiega od warunków naturalnych, jest miejscem życia gatunków zwierząt, które potrafiły się przystosować do życia na terenach zurbanizowanych, narażonych na oddziaływanie wielu niekorzystnych czynników (emisja hałasu, zanieczyszczeń powietrza itd.). Stąd też różnorodność gatunkowa zwierząt występujących w granicach obszaru projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu jest dość niewielka. Niemniej, w obrębie części terenów (charakteryzujących się znacznym udziałem zieleni i nieco mniejszym stopniem narażenia na czynniki takie jak hałas czy intensywne użytkowanie) spotkać można gatunki zwierząt, które potrafią przystosować się do życia w specyficznych warunkach ścisłego centrum miasta.

W granicach analizowanego terenu stwierdzono przede wszystkim obecność licznych gatunków ptaków, które przystosowały się do przebywania w ścisłym centrum miasta. Należą do nich: dość pospolite gołębie miejskie (*Columba livia urbana*), kawki (*Corvus monedula*), mazurki (*Passer montanus*), kosy (*Turdus merula*), sroki (*Pica pica*), wrony siwe (*Corvus corone*), a także rzadziej widywane grzywacze (*Columba palumbus*), sierpówki (*Streptopelia decaocto*) – spotykane głównie w sąsiedztwie śródmiejskich parków i większych terenów zieleni. Należy natomiast podkreślić, iż zwierzęta te pojawiają się przede wszystkim w obrębie terenów charakteryzujących się większym udziałem zieleni, np. w Parku im. F. Chopina, czy też w obrębie funkcjonujących na analizowanym obszarze zieleńców – na Górze Przemysła czy w rejonie zieleńców towarzyszących pozostałościom murów miejskich. W rejonie Góry Przemysła oraz terenów sąsiednich regularnie widywana jest również pustułka (*Falco tinnunculus*).

Do przedstawicieli fauny ścisłego centrum miasta należy także szczur wędrowny (*Rattus norvegicus*) i kuna domowa (*Martes foina*). Ssaki te doskonale przystosowały się do życia w warunkach wielkiego miasta, (szczególnie w obrębie starej zabudowy), zamieszkując piwnice, kanały, strychy, żywiąc się głównie resztkami wyrzucanymi przez ludzi. Incydentalnie, na obszarze tym mogą się pojawiać również lisy (*Vulpes vulpes*), migrujące w rejonie doliny Warty oraz parku Cytadela.

Najliczniejszą grupą występujących na obszarze projektu mpzp zwierząt są natomiast bezkręgowce, pospolicie spotykane w obrębie nawet niewielkich powierzchni zagospodarowanych zielenią. Z uwagi na brak szczegółowych informacji w literaturze, nie przedstawiono informacji dotyczącej różnorodności występujących tu gatunków, niemniej wspomnieć można o występujących na tych terenach przedstawicielach prostoskrzydłych (*Orthoptera*), muchówek (*Diptera*) oraz błonkoskrzydłych (*Hymenoptera*). Zwierzęta te występują przede wszystkim w obrębie powierzchni porośniętych zielenią, w tym kwitnącymi roślinami ozdobnymi. W obrębie poszczególnych zieleńców występują również wstężyki (*Cepaea*), czy winniczki (*Helix pomatia*), będące dość pospolitymi przedstawicielami mięczaków.

2.9. Gleby

Gleby na terenach silnie zurbanizowanych, a do takich należy analizowany obszar, charakteryzują się bardzo wysokim stopniem przekształcenia ich naturalnych właściwości. Niekorzystny wpływ na zmianę ich właściwości fizycznych i chemicznych ma wiele procesów związanych z działalnością człowieka (zachodzących na przestrzeni wieków). Do najważniejszych z nich możemy zaliczyć zakłócanie obiegu wód podziemnych i powierzchniowych poprzez ingerencję w skład oraz zagęszczenie poszczególnych warstw profilu glebowego, przemieszanie warstw, zmianę sposobu użytkowania, a także umieszczanie szeregu elementów sieci infrastruktury technicznej w profilu glebowym. Tego typu zmiany występują na skutek umieszczania pod powierzchnią terenu fundamentów i innych elementów konstrukcji budowlanych (szczególnie w przypadku realizacji kondygnacji podziemnych) oraz doprowadzania do budynków podziemnej infrastruktury technicznej.

Działania te, na skutek uszczelnienia powierzchni ziemi, zagęszczenia i przemieszania poszczególnych warstw profilu glebowego, a także zaburzenia naturalnej wymiany gazowej i przepływu kapilarnego wody, doprowadziły w konsekwencji do utraty naturalnych właściwości fizycznych, chemicznych oraz biologicznych pierwotnie występujących gleb. Ze względu na znaczne przekształcenie struktury i stosunków powietrzno-wilgotnościowych gleby te posiadają ograniczone możliwości pełnienia funkcji podłoża biologicznie czynnego.

Gleby występujące na analizowanym obszarze charakteryzują się odczynem alkalicznym o pH mieszczącym w przedziale 7,4-9,3²⁹.

2.10. Klimat lokalny

Według regionalizacji klimatycznej (Woś 1994) obszar objęty granicami planu, podobnie jak obszar całego Poznania, należy do Regionu Środkowowielkopolskiego.

Z uwagi na specyficzne warunki panujące w obrębie miasta, lokalne warunki klimatyczne odbiegają nieco od warunków klimatycznych, obserwowanych w obrębie niezabudowanych terenów zlokalizowanych w zasięgu Regionu Środkowowielkopolskiego. Na modyfikację mikroklimatu w granicach aglomeracji miejskich wpływa szereg czynników pochodzenia antropogenicznego, w tym między innymi emisja do atmosfery znacznych ilości sztucznie wytwarzanego ciepła (m.in. na skutek spalania paliw w instalacjach grzewczych), emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, czy też obecność intensywniej zabudowy wpływającej niekorzystnie na proces przewietrzania. Z uwagi na powyższe, w obrębie miast obserwuje się częstsze występowanie chmur o budowie pionowej, częstsze występowanie opadów atmosferycznych i mgieł, mniejszą liczbę dni pogodnych, zmniejszenie prędkości wiatru, a także większą częstotliwość występowania ciszy. Czynniki te wpływają jednocześnie na pojawianie się na terenach miejskich specyficznej cyrkulacji powietrza między terenami intensywnie zabudowanymi, a terenami podmiejskimi.

Poniższą charakterystykę poszczególnych wskaźników klimatycznych dla obszaru Poznania oparto na danych meteorologicznych z lat 1981-2015, uzyskanych ze stacji synoptycznej IMGW-PIB Poznań-Ławica (330)³⁰.

Średnia roczna temperatura powietrza w Poznaniu w wieloleciu wynosiła 9,0°C, przy czym w latach 1981-2015 zaobserwowano niewielki, dodatni trend tego wskaźnika. Miesięczna temperatura maksymalna na reprezentatywnej dla otoczenia Poznania stacji synoptycznej wykazuje systematyczny wzrost w tempie 0,04°C/dekadę. Absolutne maksimum (37,1°C) odnotowano w dniu 8 sierpnia 2015 r. Najcieplejszym miesiącem był lipiec 2006 roku, kiedy średnia miesięczna maksymalna temperatura powietrza wynosiła 30,7°C oraz lato 1992 roku z temperaturą maksymalną powietrza średnio 26,8°C. Nieznaczny wzrost (w tempie 0,04°C/dekadę) wykazuje również miesięczna temperatura minimalna powietrza w Poznaniu. Najzimniejszym miesiącem był luty 1987 r. (ze średnią minimalną temperaturą powietrza -13,6°C) oraz zima 1985 r. (ze średnią temperaturą minimalną powietrza -7,6°C). Absolutne minimum (-28,5°C) zanotowano 14 stycznia 1987 roku.

Na terenie miasta w latach 1981-2015 zanotowano 32 fale upałów³¹, trwające od 3 do 11 dni, z czego najdłuższe z nich wystąpiły w roku 1994 i 2006, i trwały odpowiednio 10 i 11 dni. Na stacji synoptycznej Poznań-Ławica zwiększa się liczba i okres trwania fal upałów średnio o 0,3 zjawiska/dekadę i o 1,6 dnia/dekadę. W Poznaniu zidentyfikowano również aż 53 wystąpienia fal zimna³², trwających od 3 do 14 dni, przy czym w 1987 r. i 2012 r. wystąpiły dwie najdłuższe fale zimna trwające odpowiednio 12 i 14 dni. Liczba i okres trwania fal zimna wykazuje słabą tendencję spadkową, o 0,3 zjawiska/dekadę i o 1,6 dnia/dekadę. W Poznaniu odnotowuje się średnio w roku 27 dni mroźnych (temp. maksymalna < 0°C), przy tendencji spadkowej o ok. 1,7 dnia/dekadę.

Opady atmosferyczne w ciągu roku osiągają na terenie miasta przeciętnie wartość 526 mm. W analizowanym wieloleciu najwyższa roczna suma (715 mm) wystąpiła w 2010 r., natomiast najniższa w roku 1982 (275 mm). W przebiegu rocznym wyraźnie zaznacza się maksimum opadów przypadające na lipiec (ze średnią 80,5 mm) oraz minimum przypadające na luty (27,3 mm). Analiza rocznych sum opadów wskazuje na wzrost opadów średnio o 29,9 mm na dziesięciolecie. W ciągu roku w Poznaniu występuje przeciętnie 11 dni z opadem większym lub równym 10 mm, 3 dni z opadem powyżej lub równym 20 mm i 1 dzień z opadem powyżej lub równym 30 mm czyli z opadem silnym. Długość najdłuższych w roku okresów bezopadowych czyli takich, w których opad nie przekroczył 1 mm, jest bardzo zróżnicowana, ulega zmianie w badanym wieloleciu od okresu trwającego 12 dni w roku 2001 do okresu o długości 41 dni w roku 1997. Okres bezopadowy w Poznaniu przeciętnie trwa około 24 dni. Intensywność tego zjawiska słabnie w tempie 1,3 dnia na dekadę.

²⁹ Atlas geochemiczny Poznania i okolic, 1:100 000; Józef Lis, Anna Pasieczna; Warszawa 2005

³⁰ Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Poznania do roku 2030, Załącznik 2 Opis głównych zagrożeń klimatycznych i ich pochodnych dla Miasta Poznania

³¹ definiowanych jako okres przynajmniej 3 dni z maksymalną temperaturą powietrza powyżej 30°C

³² definiowanych jako okres przynajmniej 3 dni z maksymalną temperaturą minimalną poniżej -10°C

Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną w Poznaniu w latach 1981-2015 wynosiła 42 dni. Najwięcej dni ze śniegiem zanotowano w latach 1996 i 2013 – odpowiednio 96 i 80 dni. Obserwuje się malejący trend liczby dni z pokrywą, średnio o 2,6 dnia na dekadę. Pokrywa śnieżna pojawiała się najwcześniej w październiku, natomiast zanikała najpóźniej w maju.

Dla obszaru Poznania w 2015 r., podobnie jak w wieloleciu, stwierdzono największą częstotliwość występowania wiatrów z sektora zachodniego, z mniejszym udziałem wiatrów z kierunków północnego i północno-wschodniego. Bardzo silny wiatr (o prędkości przekraczającej 17 m/s) występują średnio 7 dni w roku. Najbardziej wietrzny był rok 2015, kiedy było 16 dni z takimi porywami wiatru, a jego prędkość osiągnęła wartość 15m/s (54,0 km/h). Najmniej przypadków zanotowano w 2012 roku (1 dzień). W analizowanym wieloleciu nastąpił spadek liczby dni z porywami wiatru o takiej sile, średnio o około 0,7 dnia na dekadę.

Okres wegetacyjny w rejonie miasta Poznania należy do najdłuższych w kraju i wynosi 220 dni.

Należy podkreślić, że specyficzny sposób zagospodarowania terenów (zwarta, intensywna zabudowa) oraz położenie analizowanego obszaru w obrębie ścisłego centrum miasta, wpływa w sposób znaczący na modyfikację lokalnych warunków mikroklimatycznych. Na obserwowane zmiany w zakresie warunków termiczno-wilgotnościowych, bilansu promieniowania, wzrostu zanieczyszczeń powietrza, a także zmiany cyrkulacji powietrza (zmiany kierunku i prędkości wiatru) oraz opadów atmosferycznych w największym stopniu wpływa zwiększanie powierzchni trwale utwardzonych kosztem nielicznych powierzchni biologicznie czynnych, realizowanie wysokiej i gęstej zabudowy (utrudniającej efektywne wypromieniowanie energii oraz cyrkulację mas powietrza), zmniejszanie powierzchni zadrzewionych, szybki przyrost emitorów sztucznego ciepła oraz wzrost poziomu emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery.

Należy zauważyć, że czynniki takie jak specyficzna struktura zabudowy (gęsta zabudowa śródmiejska), cechy fizyczne terenu, warunki meteorologiczne (przewaga wiatrów słabych) oraz poziom stężeń zanieczyszczeń powietrza, wpływają jednocześnie na powstawanie zjawiska nazywanego „miejską wyspą ciepła”. Zjawisko miejskiej wyspy ciepła (UHI – *urban heat island*) polega na występowaniu wzrostu temperatury w przyziemnej warstwie atmosfery w obrębie terenów śródmiejskich w stosunku do terenów leżących na peryferiach miasta. Największe różnice temperatur między terenami miejskimi, a podmiejskimi obserwowane są podczas pogodnych, bezchmurnych nocy. Występowanie miejskiej wyspy ciepła obserwowane jest m.in. w zasięgu ścisłego centrum Poznania, objętego granicami analizowanego w prognozie projektu mpzp.

2.11. Jakość powietrza atmosferycznego

Największy wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego ma lokalizacja i charakter źródeł emisji, jak również sposób zagospodarowania przestrzennego terenów zlokalizowanych w granicach danego obszaru. Udział zanieczyszczeń napływających z terenów sąsiednich ma zazwyczaj znacznie mniejsze znaczenie w kształtowaniu lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, przedmiotowy obszar obejmuje tereny zwartej zabudowy śródmiejskiej, charakteryzującej się bardzo wysokim udziałem powierzchni trwale uszczelnionych oraz niewielkim udziałem powierzchni zagospodarowanych zielenią (większość kwartałów zabudowy z utwardzonymi podwórzami). Pomimo dostępności do sieci infrastruktury technicznej (sieci ciepłownicze, sieci gazowe), część z funkcjonującej tu zabudowy zaopatrywana jest w ciepło z indywidualnych systemów grzewczych, wykorzystujących paliwa stałe o wysokich wskaźnikach emisji (instalacje wykorzystujące węgiel, np. stare piece węglowe funkcjonujące w niektórych kamienicach). Eksploatacja tego rodzaju instalacji związana jest z emisją znacznych ilości zanieczyszczeń takich jak: tlenki siarki (głównie SO₂), tlenki azotu (NO_x), dwutlenek węgla (CO₂) oraz pyły o zróżnicowanym składzie frakcyjnym (w tym pył PM₁₀). Należy natomiast podkreślić, że w ostatnich latach obserwuje się stopniowe zwiększanie liczby budynków podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz stosowanie instalacji wykorzystujących paliwa o niższych wskaźnikach emisji (dotyczy to głównie nowych budynków oraz rewitalizowanych i remontowanych kamienic).

Biorąc pod uwagę dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w granicach projektu mpzp, wśród istotnych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza wymienić należy także funkcjonujące tu ulice. Ruch kołowy powoduje emisję do atmosfery zanieczyszczeń gazowych, powstających podczas spalania paliw płynnych w silnikach poruszających

się pojazdów, w tym m.in. węglowodorów aromatycznych, SO₂, NO₂, CO, jak również substancji pyłowych, powstających w wyniku ścierania nawierzchni jezdni i opon pojazdów. Poziom emisji zanieczyszczeń zależy w głównej mierze od czynników takich jak natężenie ruchu kołowego, jak i jego specyfiki. Największe emisje podczas spalania paliw w poruszających się pojazdach dotyczą dwutlenków azotu i to one decydują o wielkości ewentualnych przekroczeń emisji dopuszczalnej, w tym stężeń średniorocznych. Należy też podkreślić, że emisje liniowe, komunikacyjne, w odróżnieniu od sezonowej emisji niskiej (związanej z ogrzewaniem zabudowy), ma charakter całoroczny.

Mając na uwadze natężenie oraz charakterystykę ruchu kołowego odbywającego się w ciągu ulic zlokalizowanych w zasięgu granic obszaru mpzp (m.in. ul. 23 Lutego, ul. Wielka, ul. Szewska, ul. Dominikańska, ul. Szkolna) zakłada się jednak, że poziom emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych nie zagraża dotrzymaniu standardów jakości powietrza atmosferycznego. Analizując wpływ emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych na jakość powietrza nie można natomiast zapominać o zanieczyszczeniach generowanych w obrębie ulic sąsiadujących bezpośrednio z granicami planu, w tym w szczególności charakteryzujących się bardzo dużym natężeniem ruchu ul. Garbary, ul. Małe Garbary, ul. Solnej oraz ul. Wolnica. Ilość zanieczyszczeń emitowanych w ciągu wspomnianych ulic jest nieporównywalnie większa niż w przypadku ulic zlokalizowanych w granicach obszaru mpzp, niemniej można przyjąć, że ich stężenia nie przekraczają dopuszczalnych norm poza granicami pasa drogowego.

W granicach obszaru objętego projektem mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu, jak i jego bezpośrednim sąsiedztwie, nie stwierdzono funkcjonowania punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń, których funkcjonowanie mogłoby stanowić istotne zagrożenie dla jakości środowiska. Sytuacja ta wynika przede wszystkim z charakteru funkcjonującej na obszarze śródmieścia zabudowy, obejmującej przede wszystkim zabudowę mieszkaniowo-usługową.

Na potrzeby określenia jakości powietrza atmosferycznego w granicach obszaru analizowanego projektu mpzp wykorzystano informacje zawarte w rocznej ocenie jakości powietrza atmosferycznego dla poszczególnych stref, wykonywanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Obszar objęty granicami projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu znajduje się w granicach strefy aglomeracja poznańska³³.

Wykonana przez GIOŚ roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2021 pod kątem ochrony zdrowia ludzi dotyczyła następujących zanieczyszczeń: dwutlenku azotu (NO₂), dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), ozonu (O₃), pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀, benzo(a)pirenu B(a)P w PM₁₀, ołowiu (Pb) w PM₁₀, arsenu (As) w PM₁₀, niklu (Ni) w PM₁₀ i kadmu (Cd) w PM₁₀. Klasyfikację stężeń poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy aglomeracja poznańska w roku 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Klasyfikacja strefy aglomeracja poznańska w roku 2021 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb (PM ₁₀)	As (PM ₁₀)	Cd (PM ₁₀)	Ni (PM ₁₀)	BaP (PM ₁₀)	PM _{2.5}
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2022 r.

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, pyłu zawieszonego PM₁₀, ołowiu oraz poziomu docelowego ozonu, arsenu, kadmu oraz niklu strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A. W przypadku pyłu PM_{2.5} strefę aglomeracja poznańska zaliczono również do klasy A. W roku 2021 stwierdzono natomiast przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu – strefę zaliczono do klasy C.

Obszar analizowanego projektu mpzp znajduje się w zasięgu obszarów przekroczeń na terenie strefy aglomeracja poznańska wyznaczonych w 2021 r. dla benzo(a)pirenu.

³³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2022

Ze względu na występowanie w ostatnich latach na terenie Poznania przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu konieczne było podjęcie działań, których realizacja doprowadziłaby do zmniejszenia emisji wspomnianych zanieczyszczeń do poziomów pozwalających na dotrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego. W związku z powyższym, w latach ubiegłych opracowano programy naprawcze (zgodnie z wymogami ustawowymi), wskazujące cele i działania, jakie muszą zostać podjęte w celu przywrócenia standardów jakości powietrza, w tym:

- Program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań z dnia 31 grudnia 2007 r.³⁴,
- Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim z dnia 17 grudnia 2012 r.³⁵,
- Program ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. Wielkopolskim z dnia 17 grudnia 2012 r.³⁶,
- Program ochrony powietrza w zakresie pyłu PM₁₀ oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM₁₀ z dnia 26 października 2015 r.³⁷,
- Aktualizację Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM₁₀ oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM₁₀ z dnia 24 czerwca 2019 r.³⁸.

Działania naprawcze podejmowane w oparciu o powyższe dokumenty nie przyniosły oczekiwanych skutków, dlatego konieczne było opracowanie „Programu Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska”. Najnowszy Program, zatwierdzony uchwałą Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r.³⁹, opracowany został z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a jego integralną część stanowi Plan Działań Krótkoterminowych. Podobnie jak w przypadku wspomnianych wcześniej dokumentów, Program ten określa szereg koniecznych do podjęcia działań, których zastosowanie jest niezbędne dla przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz B(a)P.

2.12. Klimat akustyczny

Obszar projektu planu „Stare Miasto” w Poznaniu położony jest w historycznej, centralnej części miasta, w otoczeniu ruchliwych ulic – Solna, Wolnica, Małe Grabary, Garbary, por. J. Lewandowskiej, Podgórna oraz Al. K. Marcinkowskiego. Wszystkie te ulice nie znalazły się w granicach opracowania, poza odcinkiem trasy tramwajowej położonej po południowej stronie ul. Wolnica i ul. Małe Garbary, wzdłuż północnej granicy opracowania. Wewnątrz obszaru projektu planu znalazły się natomiast mniej ruchliwe ulice, np.: Wielka, Za Bramką i Szkolna.

W granicach przedmiotowego obszaru funkcjonuje przede wszystkim zwarta śródmiejska zabudowa o funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, wraz z towarzyszącymi jej budynkami użyteczności publicznej, budynkami sakralnymi oraz terenami zieleni urządzonej.

W związku z zagospodarowaniem i użytkowaniem terenów w granicach analizowanego projektu planu należy stwierdzić, że obecnie jest to obszar, który podlega ochronie akustycznej w środowisku zewnętrznym – na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*⁴⁰ oraz rozporządzenia *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*⁴¹ (które znacząco złagodziło wcześniejsze wymagania w dziedzinie oddziaływania hałasu komunikacyjnego⁴², w tym przypadku hałasu samochodowego i tramwajowego, obowiązujące do października 2012 r.).

³⁴ Rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego Nr 39/07 z dnia 31 grudnia 2007 r., akt archiwalny

³⁵ Uchwała Nr XXIX/561/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 508, akt archiwalny)

³⁶ Uchwała Nr XXIX/566/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r., poz. 509, akt archiwalny)

³⁷ Uchwała Nr XI/316/15 z dnia 26 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r., poz. 6241, akt archiwalny)

³⁸ Uchwała Nr IX/166/19 z dnia 24 czerwca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 01.07.2019 r., poz. 6238, akt archiwalny)

³⁹ Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956

⁴⁰ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.)

⁴¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity)

⁴² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826) – akt archiwalny

W związku z oddziaływaniem źródeł hałasu komunikacyjnego samochodowego i tramwajowego, przede wszystkim od ruchliwych ulic zlokalizowanych w bezpośrednim otoczeniu obszaru projektu planu, występuje zagrożenie dla klimatu akustycznego w środowisku – wzdłuż zewnętrznych granic terenów zabudowy, stanowiących głównie elewacje i fasady istniejących budynków (zdefiniowane dla obserwatora położonego na wysokości referencyjnej 4 m nad poziomem terenu) – na podstawie dokumentacji aktualnej jeszcze *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁴³, ilustrują załączniki: nr 3 – dla hałasu samochodowego oraz nr 4 – dla hałasu tramwajowego. Na ich podstawie można stwierdzić, że przeważająca część terenów położonych w obszarze opracowywanego projektu planu nie jest zagrożona hałasem samochodowym oraz tramwajowym. W przypadku terenów znajdujących się wewnątrz przedmiotowego obszaru, obejmujących kwartały historycznej zabudowy mieszkaniowej, poziomy dźwięku w środowisku od wymienionych wyżej źródeł hałasu komunikacyjnego nie przekraczają wartości minimalnych – np. $L_{DWN} = 55$ dB i $L_N = 50$ dB, definiowanych dotąd na mapach akustycznych na podstawie przepisów rozporządzenia w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji⁴⁴ (obecnie na podstawie aktualnych przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska⁴⁵). Należy zaznaczyć, że dokumentacja *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁴⁶ nie ilustruje oddziaływania akustycznego ulic o mniejszym znaczeniu w układzie komunikacyjnym miasta, a więc o mniejszym natężeniu ruchu samochodowego, np. ul. 23 Lutego, ul. Dominikańskiej, ul. Maształarskiej itd.

Pomimo korzystnych warunków akustycznych w obrębie znacznej części obszaru projektu planu, w zasięgu niekorzystnego oddziaływania akustycznego hałasu samochodowego oraz tramwajowego z ulic: Solna, Wolnica, Małe Grabary, Garbary, Wielka, ul. por. J. Lewandowskiej, Za Bramką, Szkolna, Podgórna oraz Al. K. Marcinkowskiego – pozostaje zabudowa zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie wspomnianych ulic, czyli zewnętrzne elewacje i fasady istniejących budynków.

Na podstawie dokumentacji aktualnej jeszcze *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁴⁷, poziomy hałas komunikacyjny, wyrażone wskaźnikami definiowanymi na mapach akustycznych – L_{DWN} i L_N , odpowiednio w porze dziennie-wieczorno-nocnej oraz w porze nocnej, kształtują się bezpośrednio wzdłuż terenów zabudowy następująco:

- wzdłuż ul. Solnej: hałas samochodowy – ok. $L_{DWN} = 75-76$ dB i ok. $L_N = 66$ dB,
- wzdłuż ul. Wolnica: brak terenów wymagających ochrony akustycznej w środowisku,
- wzdłuż ul. Małe Garbary: hałas samochodowy – ok. $L_{DWN} = 70-72$ dB i ok. $L_N = 60-61$ dB, oraz hałas tramwajowy – ok. $L_{DWN} = 60-65$ dB i ok. $L_N = 50-57$ dB,
- wzdłuż ul. Garbary: hałas samochodowy – ok. $L_{DWN} = 71-72$ dB i ok. $L_N = 64-66$ dB,
- wzdłuż ul. Wielkiej: hałas samochodowy – ok. $L_{DWN} = 72-73$ dB po stronie północnej i ok. $L_{DWN} = 75-76$ dB po stronie południowej, oraz ok. $L_N = 66$ dB po obu stronach,
- wzdłuż ul. por. J. Lewandowskiej (północna pierzeja pl. Bernardyńskiego): ok. $L_{DWN} = 62-67$ dB i ok. $L_N = 57-62$ dB, oraz hałas tramwajowy – ok. $L_{DWN} = 67$ dB i ok. $L_N = 60$ dB,
- wzdłuż ul. Za Bramką: hałas samochodowy – ok. $L_{DWN} = 64-66$ dB i ok. $L_N = 55-56$ dB,
- wzdłuż ul. Szkolnej: hałas samochodowy – ok. $L_{DWN} = 66$ dB i ok. $L_N = 56$ dB,
- wzdłuż ul. Podgórnej: hałas samochodowy – ok. $L_{DWN} = 69-71$ dB i ok. $L_N = 60-62$ dB, oraz hałas tramwajowy – ok. $L_{DWN} = 67-72$ dB i ok. $L_N = 54-57$ dB,
- wzdłuż Al. K. Marcinkowskiego: hałas samochodowy – ok. $L_{DWN} = 76$ dB i ok. $L_N = 66-67$ dB na odcinku od ul. Solnej do ul. 23 lutego, ok. $L_{DWN} = 76$ dB i ok. $L_N = 66-67$ dB w rejonie skrzyżowania z ul. I. Paderewskiego, oraz ok. $L_{DWN} = 66$ dB i ok. $L_N = 56-60$ dB na dalszym odcinku do ul. Podgórnej, a także hałas tramwajowy na tym ostatnim odcinku – ok. $L_{DWN} = 56$ dB i $L_N < 50$ dB.

W przypadku oceny oddziaływania skumulowanego hałasu komunikacyjnego – tj. oddziaływania hałasu samochodowego i tramwajowego jednocześnie – należy zauważyć, że hałas tramwajowy podwyższa wartości odczytane dla hałasu samochodowego, który dominuje zarówno w porze dziennie-wieczornej, dla kryterium L_{DWN} – o ok. 1 dB, jak i w porze nocnej – maksymalnie o ok. 1-2 dB, dla kryterium L_N .

Przedstawione poziomy hałas, głównie hałas samochodowego, przekraczają standardy akustyczne wymagane dla terenów zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej czy zabudowy

⁴³ Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁴⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji (Dz. U. z 2007 r., Nr 187, poz. 1340) – akt archiwalny

⁴⁵ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, 2127 i 2269, tekst jednolity)

⁴⁶ Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁴⁷ Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

zamieszkania zbiorowego w miastach. W wielu przypadkach jw. poziomy te przekraczają także poziomy dopuszczalne w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Na podstawie rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku⁴⁸, przedmiotowy obszar projektu planu został zakwalifikowany jako tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców. Niemniej, mając na uwadze charakter i funkcję istniejącej zabudowy, obecne korzystne warunki akustyczne w obrębie znacznej części obszaru projektu planu, jak również przepisy ustawy *Prawo ochrony środowiska*⁴⁹, tereny zabudowy w obszarze opracowania można również zakwalifikować (alternatywnie) jako tereny mieszkaniowo-usługowe, a więc tereny o wyższym wymaganym komforcie akustycznym w środowisku.

Określenie rodzaju terenu ma znaczenie w przypadku definiowania dopuszczalnych poziomów hałasu komunikacyjnego w środowisku i wynikających stąd przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

Na podstawie obowiązującego rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku⁵⁰, dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców, znajdujących się pod wpływem oddziaływania hałasu komunikacyjnego są najmniej restrykcyjne i wynoszą – w przypadku wskaźników dopuszczalnego maksymalnego równoważnego poziomu hałasu, mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby – $L_{Aeq D/N}^* = 68/60$ dB, odpowiednio w przedziale czasu odniesienia równym 16 godzinom pory dziennej (od godz. 6⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz 8 godzinom pory nocnej (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), natomiast w przypadku wskaźników dopuszczalnego długookresowego średniego poziomu dźwięku hałasu komunikacyjnego jw., mających zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, czyli: L_{DWN} – wyznaczone w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) i pory nocy (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), oraz L_N – wyznaczone w ciągu wszystkich pór nocy w roku (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), wynoszą – $L_{DWN}^* = 70$ dB i $L_N^* = 65$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i w porze nocnej. Szczególnie niekorzystne jest tu kryterium dla pory nocy, które oznacza znaczące osłabienie wymagań akustycznych w środowisku, zagrażające nie tylko wypoczynkowi w porze nocy, ale zagrażające również bezpieczeństwu dla zdrowia ludzi, stanowiąc źródło wielu chorób.

W przypadku terenów mieszkaniowo-usługowych znajdujących się pod wpływem oddziaływania hałasu komunikacyjnego, dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku wynoszą natomiast – w przypadku wskaźników dopuszczalnego maksymalnego równoważnego poziomu hałasu, mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby – $L_{Aeq D/N}^* = 65/56$ dB, odpowiednio w przedziale czasu odniesienia równym 16 godzinom pory dziennej (od godz. 6⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz 8 godzinom pory nocnej (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), natomiast w przypadku wskaźników dopuszczalnego długookresowego średniego poziomu dźwięku hałasu komunikacyjnego jw., mających zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, czyli: L_{DWN} – wyznaczone w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) i pory nocy (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), oraz L_N – wyznaczone w ciągu wszystkich pór nocy w roku (od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰), wynoszą – $L_{DWN}^* = 68$ dB i $L_N^* = 59$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i w porze nocnej.

Przyjmując standardy akustyczne w środowisku dla obszaru projektu planu „Stare Miasto” w Poznaniu jak dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców – będą występowały następujące wartości przekroczeń dopuszczalnych standardów – L_{DWN} i L_N , odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej oraz w porze nocnej:

- wzdłuż ul. Solnej: ok. $\Delta L_{DWN} = 5-6$ dB i ok. $\Delta L_N = 1$ dB
- wzdłuż ul. Małe Garbary: ok. $\Delta L_{DWN} = 0-2$ dB i ok. $\Delta L_N = 0-1$ dB
- wzdłuż ul. Garbary: ok. $\Delta L_{DWN} = 1-2$ dB i ok. $\Delta L_N = 0-1$ dB,
- wzdłuż ul. Wielkiej: maksymalnie ok. $\Delta L_{DWN} = 6$ dB i ok. $L_N = 1$ dB,
- wzdłuż ul. Podgórzej: ok. $\Delta L_{DWN} = 0-2$ dB,

⁴⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity)

⁴⁹ które w art. 112 pkt 1 i 2 mówią że: „Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska w szczególności poprzez: 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie; 2) zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany

⁵⁰ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

- wzdłuż ul. Al. K. Marcinkowskiego: maksymalnie ok. $\Delta L_{DWN} = 6$ dB i ok. $\Delta L_N = 1-2$ dB na odcinku od ul. Solnej do rejonu skrzyżowania z ul. I. Paderewskiego.

Ustalenie kryterium akustycznego dla obszaru projektu planu „Stare Miasto” w Poznaniu jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych oznaczałoby odpowiednio wyższe wartości przekroczeń dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku, niż w przypadku przyjęcia kryterium jak dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Ponadto, w przypadku występowania zabudowy bezpośrednio wzdłuż ulic, zgodnie z przepisami ustawy *Prawo ochrony środowiska*⁵¹, zawartymi w art. 114 pkt 4 – ochrona akustyczna polega na: „W przypadku zabudowy mieszkaniowej, szpitali, domów pomocy społecznej lub budynków związanych ze stałym albo czasowym pobytem dzieci i młodzieży, zlokalizowanych na granicy pasa drogowego ..., ochrona przed hałasem polega na stosowaniu rozwiązań technicznych zapewniających właściwe warunki akustyczne w budynkach.”.

Analizowany obszar projektu planu, z uwagi na specyfikę funkcjonującej tu zabudowy oraz znaczną liczbę lokali usługowo-gastronomiczno-rozrywkowych może znajdować się również pod wpływem oddziaływania uciążliwych akustycznie zdarzeń, związanych z charakterem prowadzonej działalności oraz w związku z wieczornym i nocnym życiem Starego Miasta – w rejonie Starego Rynku w Poznaniu, a także urządzeń technicznych służących obsłudze lokali i usług gastronomicznych, zaliczanych do tzw. „pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu”. Brak jest jednak informacji o tego typu zdarzeniach w dokumentacji ostatniej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁵².

W przypadku występowania na obszarze projektu planu źródeł hałasu jw. oraz wewnętrznego ruchu pojazdów samochodowych, czy też funkcjonowania urządzeń technicznych, wind, bram, czerpni, wyrzutni systemów wentylacyjnych, czyli źródeł hałasu od tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu, obowiązują inne standardy akustyczne, sformułowane także w cytowanym rozporządzeniu *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*⁵³. Dopuszczalne poziomy hałasu od tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców, w granicach opracowania oraz dla terenów w jego bezpośrednim sąsiedztwie – wynoszą: w przypadku wskaźników hałasu mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby – $L^*_{Aeq D/N} = 55/45$ dB, odpowiednio w przedziale czasu odniesienia równym 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym oraz przedziale czasu odniesienia równym 1 najmniej korzystnej godzinie nocy, natomiast w przypadku wskaźników stosowanych do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, wyznaczonych w przedziale czasu odniesienia równym wszystkim dobom w roku oraz wszystkim porom nocy w roku, czyli maksymalnych dopuszczalnych długookresowych średnich poziomów takiego rodzaju hałasów – wartości dopuszczalne dla terenów mieszkaniowo-usługowych oraz terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego wynoszą – $L^*_{DWN} = 55$ dB i $L^*_N = 45$ dB, odpowiednio w porze dzieńno-wieczorno-nocnej i porze nocnej.

Z kolei, w przypadku terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub szpitali, wymagane jest dla oddziaływań takich źródeł hałasu zapewnienie wyższych standardów akustycznych w środowisku, które wynoszą odpowiednio – $L^*_{Aeq D/N} = 50/40$ dB oraz $L^*_{DWN} = 50$ dB i $L^*_N = 40$ dB.

Na rzecz ochrony akustycznej terenów zlokalizowanych w graniach przedmiotowego obszaru projektu planu, wymagających zapewnienia odpowiednich standardów akustycznych w środowisku, a także ochrony akustycznej terenów otaczających analizowany obszar planu, również wymagających zapewnienia odpowiedniej ochrony akustycznej w środowisku – działają przepisy art. 156 i art. 157 ustawy *Prawo ochrony środowiska*⁵⁴, które mówią m.in. w art. 156 ust. 1, że: „Zabrania się używania instalacji lub urządzeń nagłaśniających na publicznie dostępnych terenach miast, terenach zabudowanych oraz na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe”, chociaż kolejny ust. 2 stwierdza m.in., że: „Przepisu ust. 1 nie stosuje się do okazjonalnych uroczystości oraz uroczystości i imprez związanych z kultem religijnym, imprez sportowych, ...”. Jednak art. 157 ust. 1 mówi, że: „Rada gminy może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu

⁵¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.)

⁵² *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁵³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

⁵⁴ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.)

funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko, z zastrzeżeniem ust. 2.”, przy czym ust. 2 mówi, że: „Ograniczenia, ... , nie dotyczą instalacji lub urządzeń znajdujących się w miejscach kultu religijnego”.

W związku z powyższym, Rada Miasta Poznania podjęła w październiku 2016 r. uchwałę *w sprawie ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko na terenie miasta Poznania*⁵⁵, która powinna być szeroko stosowana przez służby miejskie.

Uchwała jw. wprowadza na terenie miasta Poznania ograniczenie czasu funkcjonowania instalacji i korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko, w tym w szczególności urządzeń nagłaśniających – od poniedziałku do czwartku oraz w niedzielę od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰ następnego dnia, a w piątki, soboty i dni świąteczne od godz. 24⁰⁰ do godz. 6⁰⁰ następnego dnia, z wyjątkiem dni 31 grudnia i 1 stycznia. W przypadku, gdy po dniu świątecznym następuje dzień powszedni, ograniczenie obowiązuje od godziny 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰ następnego dnia.

Na przedmiotowy obszar projektu planu „Stare Miasto” w Poznaniu nie oddziałują pozostałe źródła hałasu komunikacyjnego, według aktualnej jeszcze *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁵⁶ – hałasu lotniczego z lotniska Poznań-Ławica oraz lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny, tudzież hałasu kolejowego. Dokumentacja jw. nie wskazuje również, aby na warunki akustyczne miały wpływ źródła hałasu przemysłowego.

Podsumowując należy stwierdzić, że analizowany obszar projektu planu – poza pasem zabudowy sąsiadującej bezpośrednio z ulicami ograniczającymi analizowany obszar – charakteryzuje się korzystnymi warunkami akustycznymi. Skażone ponadnormatywnym hałasem są fasady i elewacje zewnętrzne budynków położonych bezpośrednio wzdłuż ruchliwych ulic, znajdujących się przede wszystkim poza granicami opracowania. Wewnątrz obszar projektu planu może być narażony na uciążliwe akustycznie oddziaływanie urządzeń technicznych związanych z działalnością handlowo-usługowo-gastronomiczną oraz wieczornym i nocnym życiem okolic Starego Rynku Poznania.

Analizowany obszar ten nie jest skażony hałasem lotniczym i kolejowym, tudzież hałasem przemysłowym.

2.13. Jakość wód

W granicach przedmiotowego obszaru nie występują wody powierzchniowe. Należy natomiast podkreślić, że cały obszar objęty granicami projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu położony jest w zasięgu zlewni jednolitej części wód Warta od Kopli do Cybiny (kod PLRW60002118579), będącej silnie zmienioną częścią wód (SZCW) o złym stanie, zagrożoną nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego)⁵⁷.

W przedmiotowej prognozie przytoczono dane określające jakość wód w obrębie JCWP Warta od Kopli do Cybiny, powołując się na opublikowane na stronie internetowej WIOŚ wyniki klasyfikacji elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych w punkcie pomiarowo-kontrolnym Warta – Poznań (Szelaż) za rok 2017⁵⁸. Zgodnie z uzyskanymi wynikami, wody wspomnianej JCWP osiągnęły w roku 2017 roku klasę V – pod względem klasy elementów biologicznych, klasę IV – pod względem klasy elementów hydromorfologicznych, stan poniżej dobrego – z uwagi na klasę elementów chemicznych oraz potencjał poniżej dobrego – ze względu na klasę elementów fizykochemicznych.

W roku 2020 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód⁵⁹. Zgodnie z publikowanymi danymi⁶⁰ wody JCW Warta od Kopli do Cybiny osiągnęły IV klasę z uwagi na klasę elementów biologicznych, natomiast z uwagi na klasę elementów fizykochemicznych osiągnęły klasę >2.

⁵⁵ Uchwała Nr XXXVI/614/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 18 października 2016 r. *w sprawie ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko na terenie miasta Poznania* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 6249, z dnia 26 października 2016 r.)

⁵⁶ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, Iemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁵⁷ zgodnie z ustaleniami aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016-2021

⁵⁸ http://poznan.wios.gov.pl/wios/ocena2018/rzeki/Warta-Poznan_Szelag.pdf

⁵⁹ zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych

⁶⁰ Klasyfikacja wskaźników jakości jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w roku 2020-tabela, www.gios.gov.pl

Wody podziemne

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych posłużyto się wynikami oceny jakości wód podziemnych prowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z podziałem na 172 JCWPd obszar całego miasta zlokalizowany jest w zasięgu granic JCWPd nr 60. Z uwagi na brak lokalizacji punktów pomiarowo-kontrolnych na analizowanym terenie, dla oceny jakości wód podziemnych przyjęto dane zebrane w roku 2020 dla punktów pomiarowych zlokalizowanych w granicach powiatu poznańskiego.

Wyniki klasyfikacji jakości wód podziemnych, obejmującej dane zebrane w 2020 r. dla wybranych punktów pomiarowych, zlokalizowanych w granicach powiatu poznańskiego⁶¹ - opracowane na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska – kształtowały się w następujący sposób:

- w punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach Czachurki (nr 1), Borówiec (nr 5), Biskupice (1258), Czerlejko (nr 2549), Kamionki (nr 2563), Gruszczyn (2564) i Głębowce (nr 2566) – stwierdzono występowanie wód II klasy jakości,
- w punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach: Czachurki (nr 2,3), Borówiec (nr 1224), Kalwy (nr 1278), Buk (nr 1279), Dakowy Suche (nr 1282), Głębowce (nr 2566), Pobiedziska (nr 2547), Góra (nr 2557), Mosina (nr 2615) i Kalwy (nr 91278) – stwierdzono występowanie wód III klasy jakości,
- w punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach Pecna (nr 1495) i Borówiec (nr 4) – stwierdzono występowanie wód IV klasy jakości.

Według „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, celem środowiskowym dla JCWPd nr 60 jest osiągnięcie dobrego stanu chemicznego oraz dobrego stanu ilościowego. Wody te nie są zagrożone nieosiągnięciem ww. celu. Zgodnie z informacjami prezentowanymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, stan chemiczny i ilościowy wód JCWPd nr 60 w roku 2012 oceniony został jako dobry, w roku 2016 stan chemiczny wód podziemnych określony został jako słaby, a stan ilościowy jako dobry, natomiast w roku 2019 jako dobry określono zarówno stan ilościowy jak i stan jakościowy⁶².

Analizując jakość wód podziemnych podkreślić należy znaczenie wpływu charakterystyki utworów izolujących poziomy wodonośne, szczególnie w odniesieniu do kształtowania jakości wód głównych poziomów użytkowych. W przypadku terenów, w obrębie których głównym poziomem użytkowym jest miocenijski poziom zbiornika wielkopolskiego, stopień zagrożenia zanieczyszczeniem jest bardzo niski (czas potencjalnej migracji zanieczyszczeń wynosi ponad 100 lat), natomiast w granicach terenów, w obrębie których poziomem użytkowym jest poziom międzyglinowy górny, stopień zagrożenia zanieczyszczeniem jest wysoki (czas potencjalnej migracji zanieczyszczeń do 25 lat).

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Tereny położone w granicach projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu zlokalizowane są poza granicami obszarów podlegających ochronie prawnej. Obszarem podlegającym ochronie, położonym najbliżej granic obszaru projektu mpzp, jest Park Cytadela (zlokalizowany w odległości ok. 640 m od północnej granicy obszaru projektu planu), współtworzący obszar Natura 2000 „Fortyfikacje w Poznaniu” PLH300005. Obszar „Fortyfikacje w Poznaniu”, obejmujący pierścień poznańskich fortów (18 fortów głównych i pośrednich), Cytadelę oraz schrony na Sołacz, powołany został w celu ochrony unikatowych miejsc zimowania nietoperzy, w tym gatunków wskazanych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Na omawianym obszarze nie występują pozostałe obszary chronione, podlegające ochronie na podstawie innych przepisów prawa, np. lasy, obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, strefy ochronne ujęć wody, obszary ciche w aglomeracji. Omawiany obszar nie jest również zlokalizowany w zasięgu obszarów ograniczonego użytkowania lub obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Biorąc powyższe pod uwagę, nie stwierdzono występowania ograniczeń w realizacji założeń projektu mpzp, wynikających z występowania na omawianym obszarze obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów odrębnych.

⁶¹ <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2020.html>

⁶² mjwp.gios.gov.pl

W granicach obszaru projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu stwierdzono natomiast występowanie obiektu objętego indywidualną formą ochrony – pomnika przyrody, którym jest ok. 150-letni platan klonolistny (*Platanus x acerifolia*)⁶³ rosnący na terenie dawnego Szpitala Miejskiego im. J. Strusia przy ul. Szkolnej. Drzewo to osiągnęło wysokość ok. 28 m, a jego pierśnica wynosi 177 cm. Konieczne jest zatem uwzględnienie w projekcie mpzp wymogu jego ochrony oraz wprowadzenie takich rozwiązań (w zakresie sposobu zagospodarowania i użytkowania powierzchni), które będą sprzyjać ograniczeniu warunków siedliskowych w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Należy natomiast zauważyć, że drzewo to rośnie na terenie, który w chwili obecnej podlega silnym przekształceniom (w związku z realizowanymi inwestycjami budowlanymi), stąd też konieczne jest monitorowanie jego stanu oraz wprowadzonych na czas realizacji inwestycji rozwiązań ochronnych⁶⁴.

Jak wspomniano w poprzednich rozdziałach prognozy, na omawianym obszarze mogą pojawiać się gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową – głównie gatunki chronionych ptaków. W związku z powyższym, w trakcie realizacji wszelkich inwestycji, również tych stanowiących realizację ustaleń planu miejscowego, należy respektować zakazy i ograniczenia, ustanowione w przepisach odrębnych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt, w tym w ustawie o ochronie przyrody, rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Środowisko przyrodnicze oraz krajobraz analizowanego obszaru, z uwagi na lokalizację oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w jego granicach, ulegały silnym przekształceniom na skutek wielowiekowej działalności człowieka. Jednym z bardziej istotnych problemów, dotyczącym przedmiotowego obszaru, jak i terenów całego Śródmieścia, jest skala występujących przekształceń poszczególnych komponentów środowiska, postępujący proces zabudowywania nielicznych terenów wolnych od zabudowy oraz zmniejszania udziału powierzchni zagospodarowanych zielenią. Działania te wpływają na zwiększenie negatywnych zjawisk występujących na intensywnie zabudowanych terenach ścisłego centrum miasta, w tym w szczególności problemów związanych z występowaniem miejskiej wyspy ciepła, ograniczaniem możliwości przewietrzania terenów oraz związaną z tym koncentracją zanieczyszczeń, jak również ograniczaniem możliwości retencji wód opadowych i roztopowych, co wpływa na częstsze pojawianie się problemów związanych zarówno z pogłębianiem zjawiska suszy, jaki i lokalnym zalewaniem oraz podtapianiem).

Dla ograniczenia skali i intensywności występowania wspomnianych powyżej zjawisk niezbędne jest podejmowanie licznych działań w zakresie eliminowania źródeł emisji zanieczyszczeń, jak również stosowania rozwiązań sprzyjających poprawie warunków aerosanitarnych oraz możliwości zatrzymywania wód opadowych i roztopowych w obrębie poszczególnych terenów. Mając na uwadze lokalne uwarunkowania historyczne i architektoniczne oraz bardzo wysoki stopień trwałego zainwestowania omawianego obszaru, zakłada się że możliwie jest przede wszystkim wprowadzanie lokalnych rozwiązań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury – w tym utrzymywanie powierzchni zapewniających infiltrację wód opadowych i roztopowych, maksymalna ochrona zieleni istniejącej oraz wprowadzanie nowych elementów zieleni (sprzyjającej poprawie lokalnego mikroklimatu oraz retencji), jak również ograniczenie skali inwestycji związanych z realizacją zabudowy kubaturowej w obrębie powierzchni niezabudowanych, czy też realizacją inwestycji stanowiących potencjalne źródła emisji zanieczyszczeń.

Uwzględniając charakter i zakres ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zasadne jest zatem wprowadzenie niezbędnych zapisów określających minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (w granicach działek budowlanych lub terenów), odnoszących się do konieczności zachowania dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni oraz możliwości wprowadzenia nowych elementów i powierzchni zagospodarowanych zielenią, jak również ograniczenia możliwości lokalizacji nowych źródeł emisji niskiej czy też inwestycji mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Utrzymanie istniejących parków, skwerów oraz niewielkich powierzchni zagospodarowanych zielenią towarzyszących funkcjonującej tu zwartej zabudowie, czy też umożliwienie wprowadzenia nasadzeń drzew w granicach obszaru projektu mpzp (m.in. w postaci szpalerów wzdłuż terenów komunikacyjnych), będzie niezwykle istotne w kontekście ograniczenia zjawiska trwałego uszczelniania powierzchni ziemi na terenach całego Śródmieścia, które w sposób bezpośredni i pośredni wpływają

⁶³ Rozporządzenie Wojewody Poznańskiego Nr 7/94 z dnia 12 grudnia 1994 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Poznańskiego Nr 1, poz. 1 z dn. 20.01.1995 r.)

⁶⁴ kwestie te pozostają jednak poza zakresem ustaleń planu miejscowego

na nasilenie zjawisk takich jak miejska wyspa ciepła, susze i podtopienia, czy też zanieczyszczenie powietrza.

Istotnym problemem, jaki występuje w granicach obszaru objętego granicami projektu planu jest również zagrożenie dla klimatu akustycznego w środowisku wzdłuż zewnętrznych granic terenów zabudowy, stanowiących głównie elewacje i fasady istniejących budynków, w związku z oddziaływaniem ruchliwych ulic zlokalizowanych w bezpośrednim otoczeniu obszaru projektu planu. Na podstawie dokumentacji aktualnej jeszcze *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁶⁵, zamieszczone w prognozie załączniki: nr 3 – dla hałasu samochodowego oraz nr 4 – dla hałasu tramwajowego, ilustrują skażenie hałasem komunikacyjnym obszaru projektu planu. Można stąd stwierdzić, że pomimo korzystnych warunków akustycznych w obrębie znacznej części obszaru projektu planu, w zasięgu niekorzystnego oddziaływania akustycznego hałasu samochodowego oraz tramwajowego z ulic: Solna, Wolnica, Małe Grabary, Garbary, Wielka, ul. por. J. Lewandowskiej, Za Bramką, Szkolna, Podgórna oraz Al. K. Marcinkowskiego – pozostaje zabudowa zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie wspomnianych ulic, czyli zewnętrzne elewacje i fasady istniejących budynków, co szczegółowo opisano w rozdz. 2.12 niniejszej prognozy.

W granicach projektu mpzp nie stwierdzono natomiast występowania problemów ochrony środowiska wynikających z braku dostępu do sieci infrastruktury technicznej. Tereny położone w granicach analizowanego obszaru posiadają dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej, sieci gazowej, sieci elektroenergetycznej, a także sieci ciepłowniczej. Poprawne funkcjonowanie systemów zaopatrzenia w wodę i ciepło oraz odprowadzania ścieków powstających na tym obszarze praktycznie eliminuje ryzyko istotnego zanieczyszczenia poszczególnych komponentów środowiska.

Wśród istotnych problemów ochrony środowiska, jakie dotyczą obszaru całego miasta – a tym samym również obszaru objętego granicami projektu mpzp – wskazać należy problemy związane z przekraczaniem dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM₁₀ oraz bezno(a)pirenu w powietrzu atmosferycznym. Stąd też konieczne jest podejmowanie szeregu działań – w tym działań planistycznych – mających na celu ograniczenie lub też wyeliminowanie źródeł ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w tym zakresie. Cele i działania, jakie muszą zostać podjęte w celu przywrócenia standardów jakości powietrza, zostały wskazane w Programie Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska⁶⁶.

4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU

4.1. Cel opracowania projektu planu

Głównym celem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „*Stare Miasto*” w Poznaniu jest opracowanie dokumentu zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa i aktualnym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania. Ustalenia obowiązującego obecnie na przedmiotowym obszarze mpzp „Obszar Staromiejski w Poznaniu” uległy częściowej dezaktualizacji, a w ostatnim czasie pojawił się również szereg problemów interpretacyjnych oraz formalno-prawnych (związanych m.in. ze zmianą obowiązujących przepisów). Ponadto, w 2018 r. podjęta została uchwała w sprawie utworzenia „Parku Kulturowego Stare Miasto” w Poznaniu⁶⁷, a zgodnie z brzmieniem zapisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, „dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego”⁶⁸.

Należy jednocześnie podkreślić, że sporządzenie nowego projektu planu miejscowego pozwoli na uregulowanie szeregu kwestii, w tym m.in.: ujednolicenia zasad zagospodarowania i użytkowania terenu na całym obszarze Starego Miasta, dostosowania zapisów planu do realizowanych lub planowanych inwestycji (zwłaszcza komunalnych), poprawy sfery funkcjonalnej Starego Miasta, a także wypracowania nowych rozwiązań urbanistycznych dla obszaru nieobjętego w chwili obecnej planem miejscowym. Przeprowadzenie procedury planistycznej dla projektu mpzp „*Stare*

⁶⁵ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

⁶⁶ zatwierdzoną uchwałą Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956)

⁶⁷ obejmującego obszar pokrywający się w 97% z mpzp „Obszar Staromiejski w Poznaniu” oraz pozostałymi planami uchwalonymi na jego obszarze

⁶⁸ dla części obszaru objętego projektem mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu nie obowiązują obecnie ustalenia żadnego mpzp – dotyczy to obszaru w rejonie ul. Stawnej

Miasto” w Poznaniu pozwoli także na zorganizowanie konsultacji społecznych i uwzględnienie głosu wszystkich uczestników życia Starego Miasta, tj. mieszkańców, przedsiębiorców, turystów, studentów i innych, a tym samym wypracowanie nowej, akceptowanej wizji dalszego funkcjonowania tego ważnego dla Miasta miejsca.

4.2. Ustalenia projektu planu

Analizowany projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego *„Stare Miasto” w Poznaniu* składa się z części tekstowej, sporządzonej w formie projektu uchwały Rady Miasta Poznania oraz z części graficznej – rysunków projektu planu, sporządzonych w skali 1:1000⁶⁹.

Część tekstowa projektu planu zawiera zapisy w zakresie: przeznaczenia poszczególnych terenów, zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, wymagań wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych, szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu (w tym zakazu zabudowy), parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów, zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej. W projekcie planu znalazły się również zapisy ustalające stawkę służącą naliczeniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

Jednym z głównych założeń projektu mpzp jest ochrona istniejących terenów zieleni i drzew, w tym wprowadzenie idei realizacji Północnych Plant Starego Miasta, podkreślających historyczny charakter tego obszaru, budujących jednocześnie nową wartość urbanistyczną, architektoniczną i turystyczną. Z uwagi na historyczny charakter przedmiotowego obszaru równie istotnym założeniem projektu planu jest ochrona i właściwa ekspozycja zlokalizowanych tu zabytków, jak również wskazanie przebiegu dawnych murów miejskich, dla których wprowadza się szczegółowe zapisy i ustalenia zapewniające ich odpowiednie wyeksponowanie.

Mając na uwadze powyższe, w zakresie przeznaczenia terenów w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego *„Stare Miasto” w Poznaniu* wyznaczono następujące tereny:

- zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usługowej, oznaczone na rysunkach planu symbolami: **1.1MW/U, 2.1MW/U, 3.1MW/U, 4.1MW/U, 4.2MW/U, 5.1MW/U-5.4MW/U, 6.1MW/U-6.5MW/U, 7.1MW/U, 7.2MW/U, 8.1MW/U, 9.1MW/U-9.3MW/U, 10.1MW/U, 11.1MW/U, 12.1MW/U, 13.1MW/U, 14.1MW/U, 15.1MW/U-15.4MW/U, 16.1MW/U, 16.2MW/U, 17.1MW/U, 18.1MW/U, 19.1MW/U, 20.1MW/U, 20.2MW/U, 22.1MW/U, 23.1MW/U, 24.1MW/U, 25.1MW/U, 26.1MW/U-26.5MW/U, 27.1MW/U, 28.1MW/U-28.3MW/U, 29.1MW/U, 29.2MW/U, 30.1MW/U, 32.1MW/U, 33.1MW/U, 34.1MW/U-34.3MW/U, 35.1MW/U-35.3MW/U, 36.1MW/U-36.3MW/U, 37.1MW/U, 37.2MW/U, 39.1MW/U-39.3MW/U, 40.1MW/U, 41.1MW/U-41.3MW/U, 42.1MW/U-42.4MW/U, 43.1MW/U, 43.2MW/U oraz 43.3MW/U;**
- zabudowy usługowej, oznaczone na rysunkach planu symbolami: **2.1U, 2.2U, 2.3U, 2.4U, 2.5U, , 9.1U, 9.2U, 17.1U, 17.2U, 17.3U, 21.1U, 31.1U, 34.1U, 38.1U, 42.1U, 42.2U oraz 42.3U;**
- zabudowy usługowej – sakralnej, oznaczone na rysunkach planu symbolami **2.1UK, 6.1UK, 13.1UK, 21.1UK i 42.1UK;**
- zieleni urządzonej, oznaczone na rysunkach planu symbolami: **2.1ZP, 3.1ZP, 3.2ZP, 6.1ZP, 9.1ZP, 9.2ZP, 16.1ZP, 27.1ZP, 35.1ZP, 39.1ZP, 42.1ZP i 42.2ZP i 42.3ZP;**
- placów miejskich, oznaczone na rysunkach planu symbolami: **1kp, 2kp, 3kp, 4kp, 6kp, 7kp, 8kp;**
- dróg publicznych, oznaczone na rysunkach planu symbolami **1KD-Z, 2KD-Z, KD-L, 1KD-D, 2KD-D, 3KD-D, 4KD-D, 5KD-D, 6KD-D, 7KD-D, 8KD-D, 9KD-D, 10KD-D, 11LD-D, 12KD-D, 13KD-D, 14KD-D, 15KD-D, 16KD-D, 17KD-D, 18KD-D, 19KD-D, 20KD-D, 21KD-D, 22KD-D, 23KD-D, 24KD-D, 25KD-D, 26KD-D, 27KD-D, 28KD-D, 29KD-D, 30KD-D, 31KD-D, 32KD-D, 33KD-D, 34KD-D, 35KD-D, 36KD-D, 37KD-D, 38KD-D, 39KD-D, 40KD-D, 41KD-D, 42KD-D, 43KD-D, 44KD-D, 45KD-D, 46KD-D, 47KD-D, 48KD-D, 49KD-D, 50KD-D i 51KD-D;**

⁶⁹ załącznik 1a i załącznik 1b

- publicznych ciągów pieszych, oznaczonych na rysunkach planu symbolami **1kx, 2kx, 3kx, 4kx, 5kx, 6kx, 7kx i 8kx**;
- publicznych ciągów pieszo-rowerowych, oznaczonych na rysunkach planu symbolami **1kxr, 2kxr, 3kxr, 4kxr, 5kxr i 6kxr**
- drogi wewnętrznej **KDW**.

Większość wskazanych w projekcie mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu terenów to tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usługowej (**MW/U**) obejmującej przede wszystkim istniejące śródmiejskie kamienice. Łącznie tereny **MW/U** zajmują blisko 50% całkowitej powierzchni omawianego obszaru, a większość z nich obejmuje tereny trwale zainwestowane. Dla terenów tych projekt mpzp ustala lokalizację zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usługowej jako zabudowy zwartej (z wyjątkiem terenów **3.1MW/U, 6.3MW/U, 6.4MW/U, 27.1MW/U, 35.1MW/U i 35.3MW/U**), zakazując jednocześnie lokalizacji na terenach **MW/U** obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², obiektów konserwacji i naprawy pojazdów samochodowych, stacji paliw, myjni samochodowych oraz stacji kontroli pojazdów. Z uwagi na duże zróżnicowanie parametrów funkcjonującej na obszarze opracowania zabudowy, projekt w sposób szczegółowy określa dla każdego z terenów **MW/U** maksymalną powierzchnię zabudowy działki budowlanej, intensywność i wysokość zabudowy, a także minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Parametry te zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 2. Parametry i wskaźniki zabudowy oraz zagospodarowania dla wyznaczonych w projekcie mpzp terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usługowej (oznaczonych symbolami **MW/U**)

Symbol terenu	Powierzchnia zabudowy	Udział powierzchni biologicznie czynnej	Intensywność zabudowy	Wysokość	Powierzchnia nowo wydzielanej działki budowlanej
1.1MW/U	do 90% ⁷⁰	min. 3% ⁷¹	od 1,3 do 10,0	max. 23,0 m ⁷²	min. 1400 m ²
2.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 9,0	max. 24,0 m	min. 500 m ²
3.1MW/U	do 90%	min. 5%	Od 1,2 do 11,0	nie większą niż 89,0 m n.p.m. ⁷³	min. 1800 m ²
4.1MW/U	do 75%	min. 3%	od 1,1 do 7,5	max. 24,0 m	min. 540 m ²
4.2MW/U	do 90% ⁷⁰	min. 3% ⁷¹	od 2,2 do 8,0	max. 22,0 m ⁷⁴	min. 800 m ²
5.1MW/U	do 100%	min. 5%	od 2,0 do 8,0	max. 18,0 m	min. 580 m ²
5.2MW/U	do 75%	min. 10%	od 2,0 do 7,5	max. 24,0 m	min. 650 m ²
5.3MW/U	do 75%	min. 10%	od 1,5 do 6,8	max. 19,0 m	min. 650 m ²
5.4MW/U	do 80%	min. 10% ⁷¹	od 1,2 do 7,0	max. 19,0 m ⁷⁵	min. 550 m ²
6.1MW/U	do 100%	min. 5%	od 2,5 do 10,0	max. 24,0 m	min. 500 m ²
6.2MW/U	do 80%	min. 3%	od 1,2 do 7,8	max. 22,0 m	min. 500 m ²
6.3MW/U	do 90%	min. 10%	od 2,5 do 9,3	max. 22,0 m	min. 550 m ²
6.4MW/U	do 90%	0% ⁷⁶	od 1,3 do 6,6	max. 17,0 m	min. 460 m ²
6.5MW/U	do 70%	min. 3%	od 0,7 do 5,1	max. 11,5 m	min. 500 m ²
7.1MW/U	do 92%	min. 3%	od 1,3 do 9,4	max. 26,0 m	min. 600 m ²
7.2MW/U	do 80% ⁷⁰	min. 5% ⁷¹	od 1,2 do 8,0	max. 19,0 m ⁷⁷	min. 450 m ²
8.1MW/U	do 99% ⁷⁰	min. 1% ⁷¹	od 1,4 do 8,0	max. 18,0 m ⁷⁸	min. 680 m ²
9.1MW/U	do 85%	min. 5%	od 1,2 do 8,9	max. 27,0 m	min. 1500 m ²
9.2MW/U	do 100%	min. 1%	od 2,5 do 10,0	max. 26,5 m	min. 360 m ²
9.3MW/U	do 90%	min. 1%	od 1,3 do 7,5	max. 19,0 m	min. 250 m ²
10.1MW/U	do 95%	min. 5%	od 1,3 do 7,8	max. 19,0 m	min. 500 m ²
11.1MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 8,0	max. 19,0 m	min. 570 m ²
12.1MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 9,0	max. 21,0 m	min. 550 m ²

⁷⁰ dla działek narożnikowych do 100% powierzchni działki budowlanej

⁷¹ dla działek narożnikowych dopuszczenie rezygnacji z zapewnienia udziału powierzchni biologicznie czynnej

⁷² w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 25,0 m

⁷³ w strefach zmian wysokości B nie większą niż 82,0 m n.p.m., w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 103,0 m n.p.m.

⁷⁴ w strefie zmiany wysokości B nie większą niż 15,0 m

⁷⁵ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 24,0 m, w strefach zmiany wysokości B nie większą niż 18,0 m

⁷⁶ dopuszczenie rezygnacji z zapewnienia udziału powierzchni biologicznie czynnej

⁷⁷ w strefie zmiany wysokości B nie większą niż 18,5 m

⁷⁸ w strefach zmiany wysokości A, nie większą niż 18,0 m

13.1MW/U	do 100%	min. 10%	od 1,5 do 8,0	max. 20,0 m	min. 300 m ²
14.1MW/U	do 75% ⁷⁰	min. 5% ⁷¹	od 0,9 do 7,0	max. 16,0 m	min. 720 m ²
15.1MW/U	do 60% ⁷⁰	min. 5% ⁷¹	od 0,9 do 10,0	max. 25,0 m	min. 700 m ²
15.2MW/U	do 80%	min. 5%	od 1,2 do 7,0	max. 20,0 m ⁷⁹	min. 960 m ²
15.3MW/U	do 100%	min. 1% ⁷¹	od 1,5 do 10,0	max. 23,0 m ⁸⁰	min. 610 m ²
15.4MW/U	do 80%	min. 5%	od 1,2 do 7,0	max. 20,0 m	min. 960 m ²
16.1MW/U	do 95%	min. 5%	od 1,5 do 6,8	max. 16,0 m	min. 220 m ²
16.2MW/U	do 75% ⁷⁰	min. 1% ⁷¹	od 1,1 do 8,0	max. 18,0 m	min. 800 m ²
17.1MW/U	do 80%	min. 1%	od 1,2 do 6,2	max. 16,0 m	min. 200 m ²
18.1MW/U	do 95% ⁷⁰	min. 1% ⁷¹	od 1,4 do 8,0	max. 18,0 m ⁸¹	min. 340 m ²
19.1MW/U	do 85%	min. 10%	od 1,2 do 6,4	max. 17,0 m	min. 640 m ²
20.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 10,0	max. 25,0 m ⁸²	min. 800 m ²
20.2MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 9,0	max. 22,0 m ⁸³	min. 600 m ²
22.1MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 8,0	max. 18,0 m	min. 450 m ²
23.1MW/U	do 95% ⁸⁴	min. 1% ⁸⁵	od 1,4 do 7,0	max. 18,0 m	min. 370 m ²
24.1MW/U	do 100%	min. 10% ⁸⁴	od 1,5 do 7,0	max. 17,0 m	min. 350 m ²
25.1MW/U	do 90% ⁸⁴	min. 5% ⁸⁵	od 1,3 do 9,0	max. 17,0 m ⁸⁶	min. 650 m ²
26.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 10,0	max. 25,0 m	min. 1500 m ²
26.2MW/U	do 90%	min. 1%	od 1,5 do 9,3	max. 26,5 m	min. 3000 m ²
26.3MW/U	do 95%	min. 1%	od 1,4 do 9,0	max. 22,0 m ⁸⁷	min. 500 m ²
26.4MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 7,0	max. 16,0 m	min. 290 m ²
26.5MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 11,0	nie większą niż 92,5 m n.p.m. ⁸⁸	min. 700 m ²
27.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,3 do 7,5	max. 19,0 m	min. 290 m ²
28.1MW/U	do 90% ⁸⁴	0%	od 1,3 do 9,0	max. 18,0 m ⁸⁹	min. 200 m ²
28.2MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 7,0	max. 16,0 m	min. 120 m ²
28.3MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 10,0	max. 12,0 m ⁹⁰	min. 200 m ²
29.1MW/U	do 95% ⁸⁴	0%	od 1,4 do 8,0	max. 18,0 m ⁹¹	min. 700 m ²
29.2MW/U	do 90%	min. 5%	od 1,5 do 7,5	max. 18,0 m	min. 180 m ²
30.1MW/U	do 95% ⁸⁴	min. 1% ⁸⁵	od 1,4 do 8,0	max. 18,0 m	min. 250 m ²
32.1MW/U	do 100%	min. 5%	od 1,5 do 8,0	max. 18,0 m	min. 180 m ²
33.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 8,0	max. 18,0 m	min. 350 m ²
34.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 3,0 do 9,0	max. 22,0 m	min. 250 m ²
34.2MW/U	do 85% ⁸⁴	min. 10% ⁸⁵	od 1,2 do 9,0	max. 22,0 m ⁹²	min. 590 m ²
34.3MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 7,0	max. 20,0 m	min. 250 m ²
35.1MW/U	do 50%	min. 24%	od 0,6 do 6,2	max. 25,0 m ⁹³	min. 2000 m ²
35.2MW/U	do 90% ⁸⁴	min. 3% ⁸⁵	od 1,5 do 10,0	max. 26,0 m ⁹⁴	min. 500 m ²
35.3MW/U	do 90%	min. 5%	od 1,2 do 7,0	max. 25,0 m ⁹⁵	min. 500 m ²
36.1MW/U	do 90%	min. 1%	od 1,5 do 7,5	max. 21,0 m	min. 240 m ²
36.2MW/U	do 85% ⁸⁴	min. 1% ⁸⁵	od 1,2 do 9,0	max. 22,0 m ⁹⁶	min. 1500 m ²
36.3MW/U	do 100%	0%	od 2,0 do 7,0	max. 19,0 m	min. 900 m ²
37.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 2,0 do 8,0	max. 23,0 m	min. 140 m ²
37.2MW/U	do 99%	min. 1% ⁸⁵	od 1,4 do 8,9	max. 25,0 m ⁹⁷	min. 500 m ²

⁷⁹ w strefie zmiany wysokości A, nie większą niż 20,0 m

⁸⁰ w strefie zmiany wysokości B nie większą niż 21,0 m

⁸¹ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 18,0 m

⁸² w strefach zmiany wysokości A, nie większą niż 25,0 m

⁸³ w strefach zmiany wysokości A, nie większą niż 22,0 m

⁸⁴ dla działek narożnikowych do 100% powierzchni działki budowlanej

⁸⁵ dla działek narożnikowych dopuszczenie rezygnacji z zapewnienia udziału powierzchni biologicznie czynnej

⁸⁶ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 21,0 m

⁸⁷ w strefie zmiany wysokości B nie większą niż 15,0 m

⁸⁸ w strefie zmiany wysokości A, nie większą niż 92,5 m n.p.m.

⁸⁹ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 20,0 m

⁹⁰ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 25,5 m, w strefie zmiany wysokości B nie większą niż 19,5 m

⁹¹ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 20,0 m

⁹² w strefie zmiany wysokości B nie większą niż 22,0 m

⁹³ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 25,5 m

⁹⁴ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 27,0 m

⁹⁵ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 25,0 m

⁹⁶ w strefie zmiany wysokości B nie większą niż 21,0 m

⁹⁷ w strefach zmiany wysokości A nie większą niż 25,0 m

39.1MW/U	do 100%	min. 5%	od 1,5 do 7,0	max. 16,0 m	min. 170 m ²
39.2MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 7,0	max. 16,0 m	min. 170 m ²
39.3MW/U	do 100%	0%	od 1,5 do 7,0	max. 15,0 m	min. 340 m ²
40.1MW/U	do 90% ⁸⁴	min. 1% ⁸⁵	od 1,3 do 9,0	max. 20,0 m ⁹⁸	min. 750 m ²
41.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 8,0	max. 20,0 m	min. 300 m ²
41.2MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 10,0	max. 25,0 m	min. 1600 m ²
41.3MW/U	do 100%	0%	od 2,5 do 10,0	max. 25,0 m	min. 70 m ²
42.1MW/U	do 85% ⁸⁴	min. 1% ⁸⁵	od 1,2 do 8,0	max. 18,0 m	min. 200 m ²
42.2MW/U	do 80%	min. 1%	od 1,2 do 7,8	max. 23,0 m	min. 650 m ²
42.3MW/U	do 100%	min. 10%	od 1,5 do 7,0	max. 16,5 m	min. 1100 m ²
42.4MW/U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 8,0	max. 19,0 m	min. 650 m ²
43.1MW/U	do 100%	min. 1%	od 2,0 do 8,0	max. 18,5 m	min. 280 m ²
43.2MW/U	do 100%	min. 5%	od 1,5 do 8,0	max. 19,0 m	min. 300 m ²
43.3MW/U	do 80% ⁸⁴	min. 6% ⁸⁵	od 1,2 do 9,0	max. 22,0 m ⁹⁹	min. 1000 m ²

Uzupełnienie wspomnianych terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usługowej stanowią tereny zabudowy usługowej (oznaczone symbolami **U**), obejmujące szereg istniejących na obszarze opracowania obiektów zabytkowych, w tym m.in. Ratusz (**17.2U**), budynek Muzeum Narodowego (**9.2U**), Zamek Królewski (**9.1U**), budynek Urzędu Miasta (**42.3U**), budynek Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej (**2.3U**), czy budynek Muzeum Archeologicznego (**31.1U**).

Dla terenów **U** omawiany projekt planu ustala lokalizację zabudowy usługowej, jako zabudowy zwartej (z wyjątkiem terenów **2.2U**, **2.3U**, **2.5U**, **9.1U**, **17.1U**, **17.2U**, **17.3U** oraz **42.2U**). Dla terenów tych ustala jednocześnie zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², obiektów konserwacji i naprawy pojazdów samochodowych, stacji paliw, myjni samochodowych i stacji kontroli pojazdów, ustalając jednocześnie dostęp do dróg publicznych, placów miejskich, ciągów pieszych lub ciągów pieszo-rowerowych, w tym położonych poza granicą planu. W przypadku terenu **42.2U** ustala dostęp poprzez tereny **42.3U** i **42.3ZP** lub poprzez **42.3MW/U**. Podobnie jak w przypadku terenów **MW/U** projekt planu w sposób szczegółowy określa dla każdego z terenów maksymalną powierzchnię zabudowy działki budowlanej, intensywność oraz wysokość zabudowy, a także minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać utrzymany w granicach działki budowlanej.

Tabela 3. Parametry i wskaźniki zabudowy oraz zagospodarowania dla wyznaczonych w projekcie mppz terenów zabudowy usługowej (oznaczonych symbolami **U**)

Symbol terenu	Powierzchnia zabudowy	Udział powierzchni biologicznie czynnej	Intensywność zabudowy	Wysokość	Powierzchnia nowo wydzielanej działki budowlanej
2.1U	do 100%	min. 1%	od 1,5 do 8,0	max. 27,0 m	min. 350 m ²
2.2U	do 30%	min. 15%	od 0,9 do 4,5	max. 19,0 m	min. 5000 m ²
2.3U	do 85%	min. 1%	od 1,2 do 7,3	max. 20,0 m	min. 200 m ²
2.4U	do 85%	min. 0,5%	od 1,2 do 8,1	max. 22,0 m	min. 1600 m ²
2.5U	do 100%	min. 5%	Od 2,0 do 9,0	max. 22,0 m	min. 420 m ²
9.1U	do 50%	min. 20%	od 0,75 do 9,0	max. 42,0 m	min. 4000 m ²
9.2U	do 90% ¹⁰⁰	min. 1%	od 1,3 do 10,0	max. 25,0 m ¹⁰¹	min. 2800 m ²
17.1U	do 100%	0%	od 1,5 do 9,0	max. 24,0 m	min. 200 m ²
17.2U	do 100%	0%	od 3,0 do 15,0	max. 69,0 m	min. 650 m ²
17.3U	do 100%	0%	od 0,7 do 5,2	max. 13,0 m ¹⁰²	min. 750 m ²
21.1U	do 100%	0%	od 1,5 do 10,0	max. 27,0 m	min. 2300 m ²
31.1U	do 100%	0%	od 1,5 do 11,0	max. 28,0 m	min. 1100 m ²
34.1U	do 70%	min. 5%	od 1,0 do 7,2	max. 22,0 m	min. 750 m ²
38.1U	do 80%	min. 5% ¹⁰³	od 1,2 do 8,0	max. 20,0 m	min. 1200 m ²
42.1U	do 95%	0%	od 1,4 do 6,8	max. 17,0 m	min. 650 m ²

⁹⁸ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 21,0 m

⁹⁹ w strefie zmiany wysokości A nie większą niż 22,0 m

¹⁰⁰ dla działek narożnikowych do 100% powierzchni działki budowlanej

¹⁰¹ w strefie zmiany wysokości A nie większa niż 25,0 m

¹⁰² w strefie zmiany wysokości B nie większa niż 10,0 m

¹⁰³ dla działek narożnikowych dopuszczenie rezygnacji z zapewnienia udziału powierzchni biologicznie czynnej

42.2U	do 55%	min. 10%	od 1,0 do 5,2	max. 16,0 m	min. 1000 m ²
42.3U	do 65%	min. 10%	od 0,9 do 8,2	max. 31,0 m	min. 6300 m ²

Projekt mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu uwzględnia jednocześnie zlokalizowane w jego granicach obiekty sakralne, oznaczone na rysunku planu symbolami **2.1UK**, **6.1UK**, **13.1UK**, **21.1UK** oraz **42.1UK**, ustalając dla tych terenów lokalizację zabudowy usługowej – sakralnej, lokalizację zabudowy zwartej (z wyjątkiem terenów **2.1UK** i **6.1UK**) oraz określając dostęp do dróg publicznych, placów miejskich i ciągów pieszych. Podobnie jak dla pozostałych terenów zabudowy określa również maksymalną powierzchnię zabudowy, jej wysokość, minimalną powierzchnię działki budowlanej¹⁰⁴ oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Porównanie wspomnianych wskaźników zawiera poniższa tabela.

Tabela 4. Parametry i wskaźniki zabudowy oraz zagospodarowania dla wyznaczonych w projekcie mpzp terenów zabudowy usługowej – sakralnej (oznaczonych symbolami **UK**)

Symbol terenu	Powierzchnia zabudowy	Udział powierzchni biologicznie czynnej	Intensywność zabudowy	Wysokość	Powierzchnia nowo wydzielanej działki budowlanej
2.1UK	do 55%	min. 10%	od 1,0 do 6,0	max. 21,0 m	min. 1700 m ²
6.1UK	do 70%	min. 1%	od 1,0 do 7,0	max. 32,0 m ¹⁰⁵	min. 3000 m ²
13.1UK	do 100%	0%	od 1,0 do 7,0	max. 26,0 m	min. 300 m ²
21.1UK	do 95%	0%	od 1,0 do 8,0	max. 35,0 m	min. 1800 m ²
42.1UK	do 100%	0%	od 1,0 do 8,0	max. 57,0 m	min. 1700 m ²

Ponadto, dla wszystkich terenów **UK** projekt ustala stosowanie dachów stromych.

W bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowy zlokalizowane są tereny zieleni urządzonej (**ZP**), obejmujące w większości przypadków istniejące tereny zagospodarowane zielenią, takie jak zabytkowy Park im. F. Chopina (**42.2ZP**), zieleniec im. R. Wilhelmiiego i skwer im. W. Dworzaczka (**2.1ZP**), czy zieleniec na Górze Przemysła (**9.2ZP**). Należy natomiast podkreślić, że analizowany projekt mpzp wyznacza także nowe tereny zieleni urządzonej – w rejonie ul. Stawnej (**3.2ZP**), w sąsiedztwie Parku im. F. Chopina i Urzędu Miasta (**42.3ZP**), między ul. Murną i ul. Sierocą (**27.1ZP**), a także wskazuje docelowe przeznaczenie wolnych od zabudowy powierzchni (porośniętych w różnym stopniu roślinnością) w granicach terenów **6.1ZP**, **9.1ZP** oraz **35.1ZP**. W zależności od lokalizacji i charakteru zagospodarowania projekt mpzp ustala udział powierzchni biologicznie czynnej na terenie (nie mniej niż 45% dla terenu **2.1ZP**, 50% dla terenów **3.1ZP**, **39.1ZP** i **42.3ZP** oraz 60% dla terenów **3.2ZP**, **6.1ZP**, **9.1ZP**, **9.2ZP**, **16.1ZP**, **27.1ZP**, **35.1ZP**, **42.1ZP** oraz **42.2ZP**). W przypadku części terenów określa także intensywność zabudowy dla kondygnacji podziemnych (nie większą niż 0,4 dla **2.1ZP**, **3.1ZP** i **35.1ZP**, nie większą niż 0,2 dla **9.1ZP** i **9.2ZP** oraz nie większą niż 1,0 dla **27.1ZP**). W przypadku terenu **2.1ZP** dopuszczono także lokalizację stanowisk postojowych w strefie parkingu w zieleni (wskazanej na rysunku planu 1a).

Uwzględniając istniejący sposób zagospodarowania w projekcie mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu wskazano również liczne tereny placów miejskich, oznaczonych symbolami **1kp**, **2kp** (plac Wielkopolski), **3kp** (plac Wielkopolski), **4kp**, **5kp**, **6kp** (Stary Rynek), **7kp** (plac Kolegiacki) oraz **8kp**. Dla terenów tych ustala się wykształcenie lub zachowanie placu miejskiego, określa się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (w zależności od terenu od 5 do 20%, przy czym dla terenów **5-8kp** dopuszcza się rezygnację z zapewnienia udziału powierzchni biologicznie czynnej) oraz określa się intensywność zabudowy dla kondygnacji podziemnych (nie większą niż 3,0). W zależności od terenu dopuszcza się także lokalizację straganów (**2kp**), pawilonów (**2kp**), ustala się lokalizację elementów torowiska tramwajowego (**2kp** i **3kp**), czy też wyeksponowanie w posadzce śladu krawężników (**6kp**).

W granicach analizowanego projektu mpzp wyznaczono również tereny komunikacji, obejmujące tereny dróg publicznych, oznaczonych na rysunku planu symbolami **1-2KD-Z** (drogi klasy zbiorczej), **KD-L** (droga klasy lokalnej) i **1-51KD-D** (drogi klasy dojazdowej) oraz tereny publicznych ciągów pieszych (oznaczonych symbolami **1-8kx**) i publicznych ciągów pieszo-rowerowych

¹⁰⁴ z wyłączeniem działek pod lokalizację obiektów infrastruktury technicznej

¹⁰⁵ dopuszczenie odtworzenia zwieńczenia wieży w pierwotnym kształcie, o wysokości nie większej niż 40,0 m

(oznaczonych symbolami **1-6kxr**). Dla wszystkich tych terenów w projekcie planu sposób szczegółowy określono parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu.

W odniesieniu do wszystkich terenów zlokalizowanych w granicach obszaru opracowania omawiany projekt planu wprowadza także szereg zapisów w zakresie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego. Przede wszystkim wprowadza szereg zakazów w odniesieniu do elementów mogących dysharmonizować przestrzeń, takich jak: tymczasowe obiekty budowlane¹⁰⁶, nadziemne garaże wielopoziomowe, nowe napowietrzne sieci infrastruktury technicznej¹⁰⁷, stanowiska postojowe dla samochodów w strefach zieleni, wolno stojące maszty telefonii komórkowej oraz ekrany akustyczne. Zapisy projektu planu dopuszczają natomiast możliwość lokalizacji m.in. ciągów pieszych, rowerowych lub pieszko-rowerowych¹⁰⁸, sieci i obiektów infrastruktury technicznej, urządzeń budowlanych, toalet na terenach **2.1ZP, 3.2ZP, 42.3ZP, 2kp i 3kp**¹⁰⁹, pomników i rzeźb¹¹⁰, tablic informacyjnych, kładek dla ruchu pieszego (w tym poza wyznaczonymi liniami zabudowy) na terenach, **9.1U i 9.2U**, a także akcentów architektonicznych (w uzasadnionych kompozycyjnie przypadkach). Ponadto, w zakresie wymagań wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych, w obrębie poszczególnych terenów komunikacji, placów miejskich oraz zieleni urządzonej, projekt mpzp ustala nadanie spójnego i reprezentacyjnego charakteru oświetleniu oraz nawierzchni.

W kontekście niniejszego opracowania, za szczególnie istotne uznać należy ustalenia projektu mpzp w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego. W tym zakresie, w projekcie mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu ustalono:

- ochronę i zachowanie pomnika przyrody wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 938/94, wskazanego na rysunku planu 1a,
- zachowanie istniejących drzew wskazanych w sposób orientacyjny na rysunku 1a,
- zachowanie istniejących drzew na terenach **ZP**, a w przypadku zagrożenia dla pozostałości średniowiecznych murów miejskich wymóg ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń,
- zachowanie istniejących drzew nie wymienionych powyżej, a w przypadku ich kolizji z układem komunikacyjnym lub infrastrukturą wymóg ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń,
- lokalizację stref zieleni (wskazanych na rysunku planu 1a),
- lokalizację drzew we wskazanych na rysunku planu 1a strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych,
- zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia,
- ochronę krajobrazu oraz historycznie ukształtowanego układu przestrzennego, poprzez zachowanie osi widokowych, otwarć widokowych i punktu widokowego, wskazanych na rysunku planu 1a,
- w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu jak dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców,
- w przypadku lokalizacji na terenach **MW/U, U i UK** zabudowy zamieszkania zbiorowego, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej lub szpitali, zapewnienie w granicach działki budowlanej, na której zlokalizowana jest lub będzie taka zabudowa, dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub terenów szpitali w miastach,
- zapewnienie wymaganych standardów akustycznych na granicach z terenami o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku,
- dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
- dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących retencji lub zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych,
- dopuszczenie kształtowania elewacji budynków w formie ściany zielonej z wyjątkiem elewacji budynków i zespołów budynków wpisanych do rejestru zabytków

¹⁰⁶ z wyjątkiem wskazanych pozostałymi zapisami planu

¹⁰⁷ z wyjątkiem tramwajowej sieci trakcyjnej

¹⁰⁸ innych niż ustalone planem, w tym również w strefach zieleni, wskazanych na rysunku planu 1a

¹⁰⁹ z uwzględnieniem pozostałych ustaleń w tym zakresie

¹¹⁰ innych niż ustalone planem, z zakazem ich lokalizowania na osiach widokowych wskazanych na rysunku planu 1a

- dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, przy czym zakazuje się stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.

Ochronie środowiska przed hałasem służyć będą również ustalenia sformułowane z zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, dopuszczające stosowanie rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg publicznych (a także dopuszczające lokalizację elementów zagospodarowania pasa drogowego innych niż ustalone planem).

Ochronie środowiska służyć będzie również realizacja zapisów dotyczących zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, ustalających powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz dostęp do sieci, zachowanie ciągłości powiązań elementów infrastruktury technicznej w granicach planu, a także dopuszczające prowadzenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej¹¹¹.

W projekcie planu znalazły się także zapisy dotyczące szczególnych warunków zagospodarowania i ograniczeń w użytkowaniu, ustalające m.in. zakaz lokalizacji budynków na terenach placów miejskich, komunikacji oraz zieleni urządzonej (z wyjątkiem istniejącego budynku na terenie **2.12P** oraz budynków dopuszczonych planem), uwzględnienie wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej¹¹², ograniczeń wynikających z położenia w obszarze zagrożonym ruchami masowymi ziemi¹¹³ (wskazanym na rysunku planu 1a), jak również ograniczeń wysokości, wynikających z położenia w zasięgu powierzchni ograniczających zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych i powierzchni ograniczających przeszkody dla lotniska Poznań-Ławica¹¹⁴ oraz ograniczeń wynikających z położenia w obszarze jednostki krajobrazu priorytetowego „Poznań” (nr 2533), zgodnie z Audytem krajobrazowym województwa wielkopolskiego.

Należy jednocześnie podkreślić, że z uwagi na specyficzne uwarunkowania historyczne analizowanego obszaru, projekt mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu wprowadza szereg zapisów w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, ustalając m.in. ochronę terenu objętego planem jako fragmentu:

- „zespołów urbanistyczno-architektonicznych kolebki miasta, najstarszego przedmieścia i najstarszych dzielnic XIX-wiecznego Poznania z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi, założeniami parkowymi i willowymi, zabytkami architektury przemysłowej i kamienicami”¹¹⁵,
- „zespołu urbanistyczno-architektonicznego Starego Miasta z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi oraz kamienicami mieszczańskimi”¹¹⁶,
- „zespołu urbanistyczno-architektonicznego centrum miasta z układem ulic i zabudową”¹¹⁷,
- pomnika historii „Poznań – historyczny zespół miasta”¹¹⁸.

Ponadto, wprowadzono także ustalenia odnoszące się do ochrony budynków i zespołów budynków wpisanych do rejestru zabytków, budynków chronionych planem (w tym ujętych w gminnej ewidencji zabytków), obszaru ochrony archeologicznej, czy przebiegu murów miejskich. W projekcie mpzp ustalono jednocześnie ochronę krajobrazu kulturowego, zabytków nieruchomości i przestrzeni publicznych historycznego układu urbanistyczno-architektonicznego Starego Miasta, zgodnie z ustaleniami uchwały w sprawie utworzenia „Parku Kulturowego Stare Miasto”, wskazanego na rysunku planu 1b.

¹¹¹w tym systemu monitoringu wizyjnego, systemu służb ratowniczych i bezpieczeństwa publicznego oraz stacji transformatorowych

¹¹² w tym wskazanych na rysunku planu 1a

¹¹³ wskazanym na rysunku planu 1a

¹¹⁴ przy czym ograniczenie wysokości dla powierzchni ograniczających przeszkody obejmuje również umieszczone na obiektach urządzenia

¹¹⁵ wpisanych do rejestru zabytków pod nr A239 decyzją z dnia 6.10.1982 r.

¹¹⁶ wpisanego do rejestru zabytków pod nr A 225 decyzją z dnia 04.06.1979 r.

¹¹⁷ wpisanego do rejestru zabytków pod nr A 231 decyzją z dnia 14.03.1980 r.

¹¹⁸ utworzonego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 listopada 2008 r.

4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zapisy projektu planu miejscowego muszą być zgodne z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a rada gminy uchwała plan miejscowy dopiero po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania¹¹⁹ (określanym w dalszej części tekstu jako „Studium”), niemal cały obszar projektu planu obejmuje powierzchnie zlokalizowane w zasięgu terenu oznaczonego symbolem **MW/U** – terenu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej w obszarze funkcjonalnego Śródmieścia.

W odniesieniu do terenów **MW/U** „Studium” jako wiodący kierunek przeznaczenia wskazuje lokalizację zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usługowej. W ramach przeznaczenia uzupełniającego wskazuje lokalizację zieleni (np. parków, skwerów), terenów sportu i rekreacji, terenów komunikacji i infrastruktury technicznej oraz terenów sportowo-rekreacyjnych. W zakresie parametrów zabudowy ustala się lokalizację zabudowy niskiej i średniowysokiej, przy czym lokalizacja zabudowy musi uwzględniać lokalne wartości historyczne, kulturowe i przyrodnicze oraz potrzeby mieszkańców. Dopuszcza się lokalizację zabudowy wysokiej i wysokościowej w określonych w Studium miejscach lub wynikających z kontekstu przestrzennego (na podstawie analiz urbanistyczno-krajobrazowych).

W granicach obszaru projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu w „Studium” wskazano jednocześnie teren zieleni oznaczony symbolem **ZP** (parki i inne tereny zieleni urządzonej), obejmujący teren Parku im. F. Chopina oraz przylegający do niego teren zieleni urządzonej funkcjonujący w rejonie pozostałości murów miejskich. Dla terenów **ZP** „Studium” jako wiodący kierunek przeznaczenia wskazuje zieleni urządzonej, dopuszczając – w ramach kierunku uzupełniającego – zabudowę usługową o funkcji gastronomicznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowo-historycznej, kulturalno-rozrywkowej, architekturę ogrodową, pomniki, tereny komunikacji (w tym ścieżki piesze i rowerowe) oraz tereny infrastruktury technicznej. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 60%.

Na terenie dzielnicy Stare Miasto, na terenach zainwestowanych należy ponadto uwzględnić istniejące parki, skwery i zieleńce utrwalone w kompozycji i strukturze przestrzennej, nie ujawnione na rysunku „Studium” ze względu na skalę mapy – w tym zlokalizowany w granicach obszaru opracowania zieleniec na Górze Przemysła (ul. Zamkowa, ul. Franciszkańska, ul. Ludgardy), zieleniec na placu kolegiackim oraz skwer Romana Wilhelmi (przy ul. Masztalarskiej). W stosunku do pomników przyrody „Studium” wskazuje na obowiązywanie zakazów, których celem jest ochrona i zachowanie ich trwałości.

W granicach analizowanego obszaru projektu planu „Studium” wskazuje także przebieg terenu transportu zbiorowego **kdt.2** (w bezpośrednim sąsiedztwie granic projektu również tereny **kdt.2***, **kdZ.1.3*** oraz **kdt.1**).

Należy wspomnieć, iż cały obszar projektu mpzp położony jest w zasięgu obszaru wpisanego do rejestru zabytków, w granicach obszaru pomnika historii, a także w zasięgu obszaru najważniejszych przestrzeni publicznych. Niewielka część obszaru – obejmująca tereny w rejonie ul. Szkolnej i ul. Podgórnej – wskazana została w „Studium” jako obszar, na którym dopuszczona została lokalizacja obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W zakresie zasad ochrony zasobów środowiska, „Studium” wskazuje m.in. na konieczność dążenia do poprawy jakości wód podziemnych oraz zapewnienia odtwarzalności ich zasobów, między innymi poprzez podjęcie działań polegających na dążeniu do konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną służącą ochronie środowiska oraz zatrzymanie jak największej ilości wód opadowych i roztopowych w zlewni – a tym samym znaczącym ograniczeniu ilości ścieków deszczowych i roztopowych odprowadzanych do kanalizacji deszczowej lub cieków. Dla poprawy jakości wód powierzchniowych, eliminacji zagrożeń sanitarnych oraz zapewnienia odtwarzalności zasobów zakłada się natomiast podjęcie działań zmierzających do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej (w tym wyeliminowania zrzutów nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do wód otwartych), konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w kanalizację sanitarną, zwiększania retencji gruntowej, zwiększenia ilości wód opadowych i roztopowych

¹¹⁹uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.

zatrzymywanych w zlewni, zachowania istniejących cieków wodnych jako otwartych (poza uzasadnionymi przypadkami ich kanalizacji).

W zakresie ochrony powietrza, „Studium” określa wytyczne do stosowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zbieżne lub uzupełniające do aktualizacji Programu ochrony powietrza dla Miasta Poznania¹²⁰ i Programu ochrony powietrza w zakresie benzoalfa-pirenu¹²¹. W celu dążenia do uzyskania i utrzymania najwyższej jakości powietrza określa się m.in.: tworzenie pasów zieleni (szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych) oraz rozmieszczanie ich w sposób wspomagający przewietrzanie obszarów szczególnie narażonych na kumulowanie zanieczyszczeń, ustalenie zakazu stosowania paliw stałych w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), a także ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego paliwami stałymi poprzez wzrost odbiorców ciepła sieciowego, ogrzewania elektrycznego lub gazowego.

W zakresie ochrony przed hałasem „Studium” określa wytyczne do stosowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego – zbieżne lub uzupełniające do Programu ochrony środowiska przed hałasem¹²² – w celu dążenia do uzyskania i utrzymania wymaganych standardów akustycznych. Wspomnieć tu można chociażby przeznaczenie terenów odpowiednio do zróżnicowanych dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, wprowadzanie ustaleń dotyczących ograniczeń w sytuowaniu zabudowy o określonych wymaganiach akustycznych w środowisku – w strefach ponadnormatywnego hałasu itd.

„Studium” w sposób jednoznaczny wskazuje również na konieczność ochrony unikalnych wartości dziedzictwa kulturowego, wskazując wśród głównych kierunków tworzenie warunków dla zintegrowanej ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego oraz wydobywanie nowych wartości kulturowych miasta. W sposób szczegółowy odnosi się do ochrony obszaru pomnika historii „Poznań – historyczny zespół miasta” (obejmującego m.in. obszar projektu mpzp) oraz obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków – w tym Starego Rynku wraz z kompleksem budynków (ratusz, odwach, domki budnicze, pałac Działyńskich, kamienice obrzeżne, studnia Prozerpiny, figura św. Jana Nepomucena), Starego Miasta (w obrębie ulic: Grabary, Podgórną al. K. Marcinkowskiego, Solnej i Małe Grabary) oraz pozostałości średniowiecznych murów miejskich wewnętrznego i zewnętrznego pierścienia obwarowań miasta z fragmentami baszt i Bramy Wronieckiej.

Podsumowując, rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne wskazane w analizowanym projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu należy uznać za zbieżne z kierunkami przeznaczenia wskazanymi dla przedmiotowego obszaru w „Studium”.

Rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne przyjęte w analizowanym w prognozie projekcie mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu są także zbieżne z kierunkami przeznaczenia wskazanymi dla przedmiotowego obszaru w uchwalonym w dniu 11 lipca 20023 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania¹²³. Zgodnie z treścią wspomnianego dokumentu, tereny zlokalizowane w granicach projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu wskazane zostały w większości jako tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej (oznaczone symbolem **MW/U**), którym towarzyszą tereny parków i inne tereny zieleni urządzonej (oznaczone symbolem **ZP**), tereny dróg – układu podstawowego (**kdL...**) oraz tereny transportu zbiorowego (**kt...**). Rozwiązania przyjęte w analizowanym projekcie mpzp zasadniczo uwzględniają także zaproponowany w Studium orientacyjny przebieg lokalizacji łączników zieleni.

4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu

Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obowiązującego dla danego obszaru, stanowi przyczynę pojawiania się znaczących utrudnień w określeniu zasad kształtowania

¹²⁰ Uchwała Nr XXIX/561/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 508)

¹²¹ Uchwała Nr XXIX/566/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-żółtowskiej w woj. wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 509)

¹²² „Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Poznania” przyjęty uchwałą Nr LX/927/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 10 grudnia 2013 r.

¹²³ Uchwała Nr LXXXVIII/1670/VIII/2023 Rady Miasta Poznania z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania

polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach dotyczących przeznaczenia poszczególnych terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy (stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*). Należy zauważyć, że tego rodzaju sytuacja utrudnia również skuteczną ochronę lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego oraz walorów krajobrazowych terenów.

W tym miejscu należy natomiast podkreślić, iż w granicach przedmiotowego obszaru obowiązuje obecnie 13 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: "Obszar Staromiejski w Poznaniu", „Mppz terenów w rejonie ulic Za Bramką i Wszystkich Świętych”, „Plac Kolegiacki – ulica Wodna”, "Szkolna - Kozia – Wrocławska", "Stary Rynek - Szkolna", "Plac Wielkopolski", „Mppz dla kwartału zabudowy w rejonie ulic: Wronieckiej, Mokrej, Żydowskiej i Kramarskiej”, "Rejon ulic Dominikańska - Szewska", "Archiwum Państwowe", "Rejon ulic: Ślusarskiej, Wielkiej, Garbary i Woźnej", "Rejon ulic: Szkolnej, Jaskółczej, Wrocławskiej i Podgórznej", "Paderewskiego - Szkolna" oraz "W rejonie ulicy Gołębiej".

Mając na uwadze powyższe można stwierdzić, że ewentualny brak realizacji ustaleń analizowanego projektu mpzp nie będzie stanowił przyczyny znaczących zmian w środowisku, przede wszystkim ze względu na obowiązywanie na przedmiotowym obszarze ustaleń wspomnianych powyżej mpzp jak również stopień trwałego zainwestowania poszczególnych terenów oraz ograniczenia związane z funkcjonowaniem zabudowy podlegającej ochronie konserwatorskiej.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do najbardziej istotnych celów ochrony środowiska – z punktu widzenia obszaru projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu – ustanowionych na szczeblu międzynarodowym oraz wspólnotowym, należy zaliczyć cele wskazane m. in. w następujących dokumentach:

- Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r., której celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu – cel istotny z uwagi na wyjątkowe walory historyczne, kulturowe i architektoniczne, jakimi charakteryzuje się obszar objęty granicami projektu mpzp – realizowany w projekcie mpzp m.in. poprzez wprowadzenie szeregu ustaleń w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, zasad kształtowania i ochrony ładu przestrzennego, szczegółowych parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów, a także zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (Dz.U.UE.L.2008.152.1), stanowiącej o utrzymaniu jakości powietrza tam, gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawie w pozostałych przypadkach – cel szczególnie istotny w kontekście obowiązywania Programu Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracji poznańskiej, realizowany w projekcie mpzp m.in. poprzez ustalenie: zakazu lokalizacji budynków na terenach zieleni urządzonej¹²⁴, powiązania infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, zakazu stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe (w dopuszczonych do stosowania indywidualnych systemach grzewczych), dopuszczenia robót budowlanych w zakresie sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko¹²⁵, jak również (pośrednio) poprzez wszystkie ustalenia dotyczące kształtowania zieleni (w tym w szczególności zieleni wysokiej) oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej;
- Dyrektywie 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, zwanej dyrektywą w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SEA), której celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględnienia aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania

¹²⁴ z wyjątkiem istniejącego budynku zlokalizowanego na terenie **2.1ZP** oraz budynków dopuszczonych planem

¹²⁵ z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej

stałego rozwoju. Zgodnie z tą dyrektywą wszystkie plany i programy sporządzane i przyjmowane na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko, podlegają procedurze oceny wpływu na środowisko. Transpozycja dyrektywy w polskim prawodawstwie nastąpiła w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, która to określa m.in. zasady i tryb w sprawach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której jednym z elementów jest właśnie prognoza oddziaływania na środowisko sporządzana dla projektów mpzp.

Na szczeblu krajowym cele ochrony środowiska ustanawia m.in. strategiczny dokument jakim jest Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Strategia, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r., jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Głównym celem Strategii jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzmocnieniu spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”, natomiast celami szczegółowymi są: trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

W Strategii wskazano, że podstawowymi zasobami warunkującymi rozwój gospodarczy i społeczny są: potencjał energetyczny, zasoby wody, powietrze atmosferyczne, warunki klimatyczne, zasoby przestrzeni i krajobrazów oraz związana z nimi różnorodność biologiczna (zasoby siedlisk, gatunków i genów), gleba i zasoby geologiczne oraz użytki pozaekonomiczne środowiska. Dokonano diagnozy stanu środowiska i wskazano czynniki negatywne, takie jak nieodpowiednia jakość powietrza, niska zasobność wód, skutki postępujących zmian klimatycznych, deficyt narzędzi kreowania ładu przestrzennego, które znacznie zwiększają bieżące koszty rozwoju oraz generują straty spowodowane brakiem inwestycji, skierowaniem środków rozwojowych na przywrócenie pożądanej jakości powietrza, gleby, wody oraz leczenie chorób zależnych od czynników środowiskowych. Biorąc powyższe pod uwagę, w Strategii wyznaczono następujące kierunki interwencji:

- zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
- ochrona gleb przed degradacją,
- zarządzanie zasobami geologicznymi,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Spośród zapisów omawianego projektu planu, wpisujących się w ww. kierunki interwencyjne wymienić można m.in. zapisy ustalające: zakaz lokalizacji budynków na terenach zieleni urządzonej¹²⁶, zachowanie istniejących drzew¹²⁷, ochronę i zachowanie pomnika przyrody¹²⁸, zagospodarowanie zieleni wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, wyznaczenie terenów zieleni urządzonej **ZP**, lokalizację stref zieleni oraz lokalizację drzew we wskazanych na rysunku planu strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych, wprowadzenie szeregu zapisów w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku, powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, a także wprowadzenie zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej) itd.

W kontekście kształtowania polityki klimatycznej wspomnieć można również o Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020). SPA2020 wpisuje się w ramową politykę Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, zwracając szczególną uwagę na lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego

¹²⁶ z wyjątkiem istniejącego budynku zlokalizowanego na terenie **2.1ZP** oraz budynków dopuszczonych planem

¹²⁷ z uwzględnieniem pozostałych ustaleń planu w tym zakresie

¹²⁸ wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 938/94, wskazanego na rysunku planu 1a

rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu, realizowane poprzez określenie działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Działania adaptacyjne zawarte w SPA2020 obejmują zarówno przedsięwzięcia techniczne, np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią. Wśród planowanych do realizacji inwestycji znajduje się szereg przedsięwzięć poprawiających jakość życia mieszkańców i pobudzających wzrost gospodarczy. Planowane działania obejmują np. poprawę jakości wód, rozwój odnawialnych źródeł energii, zwiększenie zalesienia czy wsparcie dla rozwoju technologii środowiskowych. Podjęte zostaną również działania edukacyjne, wyjaśniające opinii publicznej zjawisko zmian klimatu.

Spośród zapisów analizowanego projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu, realizujących cele wskazane w dokumencie SPA2020 wymienić można m.in. zapisy ustalające: zakaz stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe (w dopuszczonych do stosowania indywidualnych systemach grzewczych), powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, zachowanie ciągłości powiązań elementów sieci infrastruktury technicznej w granicy planu, dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko¹²⁹, zachowanie istniejących drzew¹³⁰, zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, lokalizację stref zieleni (wskazanych na rysunku planu 1a), lokalizację drzew we wskazanych na rysunku planu strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych, jak również określające minimalny udziałów powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w granicach działek budowlanych.

Dokumentem o charakterze strategicznym, przenoszącym założenia i cele zawarte w tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej¹³¹, jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry¹³². Plan ten jest narzędziem planistycznym, stanowiącym pewnego rodzaju fundament przy podejmowaniu decyzji wpływających na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami w przyszłości. W planie tym ustalono cele środowiskowe dla wód powierzchniowych oraz odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych. Przy ustalaniu celów środowiskowych JCW brano pod uwagę aktualny stan JCW w związku z wymaganym zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla JCW, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ze względu na istotne różnice między naturalnymi oraz silnie zmienionymi i sztucznymi częściami wód, zróżnicowano cele środowiskowe wymagane do osiągnięcia dla poszczególnych rodzajów wód. W przypadku naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, a w przypadku wód silnie zmienionych i sztucznych – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. W obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu lub potencjału wymagane jest jednocześnie utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

W kontekście analizowanego projektu mpzp istotne jest uwzględnienie celów środowiskowych wyznaczonych dla JCW Warta od Kopli do Cybiny (kod PLRW60002118579). W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry wspomniana JCW została wskazana jako silnie zmieniona część wód (SZCW) o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych – osiągnięciem dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Analizując wpływ realizacji ustaleń omawianego projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu na osiągnięcie celu środowiskowego dla wspomnianej jednolitej części wód nie przewiduje się wystąpienia znaczącego, negatywnego oddziaływania w tym zakresie – pod warunkiem przestrzegania ustaleń omawianego projektu mpzp oraz obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa. Do projektu mpzp wprowadzono szereg zapisów, których docelowa realizacja sprzyjać będzie osiągnięciu wskazanego dla wspomnianej JCWP celu środowiskowego. Wśród nich wymienić można m.in. ustalenie sposobu

¹²⁹ z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej

¹³⁰ z uwzględnieniem pozostałych zapisów w tym zakresie

¹³¹ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22 grudnia 2000 r.)

¹³² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967, rozporządzenie zachowało moc do dnia 22 grudnia 2021 r. i może być zmieniane)

zagospodarowania i użytkowania licznych terenów zieleni urządzonej **ZP**, zapisy w zakresie sposobu kształtowania zieleni na całym obszarze opracowania (odnoszące się do stref zieleni, drzew, powierzchni biologicznie czynnej), jak również powiązania sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienia dostępu do sieci.

Na szczeblu gminnym wyraz realizacji strategii i polityk krajowych stanowi Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku. W Programie wytypowano – w poszczególnych obszarach interwencji – cele ekologiczne wraz z kierunkami działań, które sformułowano na podstawie głównych zagrożeń środowiska rozpatrywanych w kontekście aktualnych i planowanych wymogów prawnych oraz potrzeb i możliwości realizacyjnych Miasta. W ramach poszczególnych obszarów interwencji wskazano następujące cele strategiczne (jak również kierunki interwencji polityki ekologicznej):

- „poprawa jakości powietrza i ochrona klimatu” – cele: osiągnięcie dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców, rozwój gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach – zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;
- „zagrożenie hałasem” – cele: osiągnięcie dobrego stanu klimatu akustycznego (bez przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu), zmniejszenie hałasu komunikacyjnego w przestrzeni miejskiej;
- „pola elektromagnetyczne” – cel: utrzymanie stopnia emisji pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnego poziomu;
- „gospodarowanie wodami” – cel: racjonalne korzystanie z zasobów wodnych, ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody;
- „gospodarka wodno-ściekowa” – cel: poprawa jakości wody, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- „ochrona zasobów geologicznych” – cele: ochrona złóż kopalin, ograniczenie presji wywieranej przez wydobywanie złóż;
- „ochrona gleb” – cel: poprawa jakości gleby i ziemi;
- „gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” – cel: zapewnienie zrównoważonego systemu gospodarki odpadami;
- „zasoby przyrodnicze” – cel: ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz tworzenie sieci obszarów chronionych;
- „zagrożenia poważnymi awariami” – cel: zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i awarii pochodzących z transportu;
- „edukacja ekologiczna i działania prośrodowiskowe” – cel: zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa (zwiększenie świadomości o odpowiedzialności za jakość środowiska);
- „monitoring środowiska” – cel: zapewnienie stałego i rzetelnego monitoringu środowiska.

Część z wspomnianych powyżej celów znajduje swoje odzwierciedlenie w zapisach projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu. Są to cele dotyczące:

- osiągnięcia dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, zakaz stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe w dopuszczonych do stosowania indywidualnych systemach grzewczych, określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w granicach działek budowlanych, ustalenie lokalizacji stref zieleni oraz drzew¹³³, zachowanie istniejących drzew¹³⁴, wyznaczenie terenów zieleni urządzonej **ZP**, zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, w pośredni sposób także poprzez wprowadzenie zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko¹³⁵;
- osiągnięcia dobrego stanu klimatu akustycznego, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu jak dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców, w przypadku lokalizacji na terenach **MW/U**, **U** i **UK** zabudowy

¹³³ wskazanych na rysunku planu 1a

¹³⁴ wskazanych w sposób orientacyjny na rysunku planu 1a, jak również drzew na terenach **ZP** (z uwzględnieniem pozostałych ustaleń w tym zakresie)

¹³⁵ z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej

zamieszkania zbiorowego, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej lub szpitali, zapewnienie w granicach działki budowlanej, na której zlokalizowana jest lub będzie taka zabudowa, dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub terenów szpitali w miastach, zapewnienie wymaganych standardów akustycznych na granicach z terenami o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku, dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, dopuszczenie stosowania rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg publicznych, czy dopuszczenie na terenach dróg publicznych lokalizacji elementów zagospodarowania pasa drogowego innych niż ustalone planem;

- ochrony gleb, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni **ZP**, zakaz lokalizacji budynków na terenach zieleni urządzonej¹³⁶, określenie maksymalnej powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (dla terenów **MW/U, U, UK**), zagospodarowanie zieleni wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, lokalizację stref zieleni (wskazanych na rysunku planu 1a), uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów ograniczeń wynikających z położenia w obszarze zagrożonym ruchami masowymi ziemi¹³⁷, pośrednio również zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko¹³⁸;
- racjonalnego korzystania z zasobów wodnych, ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: zachowanie istniejących drzew¹³⁹, zagospodarowanie zieleni wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących retencji lub zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych, określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych terenów, powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci;
- poprawy jakości wody, rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienia dostępu do sieci, dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej (w tym wskazanych na rysunku planu 1a), dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących retencji lub zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych;
- ochrony i zachowania różnorodności biologicznej oraz tworzenia sieci obszarów chronionych, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: lokalizację terenów zieleni urządzonej **ZP**, lokalizację stref zieleni¹⁴⁰, zachowanie istniejących drzew¹⁴¹, ochronę i zachowanie pomnika przyrody wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 938/94¹⁴², określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej jaka musi zostać zachowana w obrębie działki budowlanej (lub terenu), lokalizację drzew we wskazanych na rysunku planu 1a strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych.

Na szczeblu lokalnym niezwykle istotne są działania związane z dążeniem do poprawy jakości powietrza, wskazywane w poszczególnych dokumentach. Działania naprawcze podejmowane w oparciu o powyższe dokumenty nie przyniosły oczekiwanych skutków, dlatego konieczne było opracowanie „Programu Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska”. Najnowszy Program, zatwierdzony uchwałą Nr XXI/393/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r.¹⁴³, opracowany został z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a jego integralną część stanowi Plan Działań Krótkoterminowych. Podobnie jak w przypadku wspomnianych

¹³⁶ z wyjątkiem istniejącego budynku zlokalizowanego na terenie **2.1ZP**

¹³⁷ wskazanym na rysunku planu 1a

¹³⁸ z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej

¹³⁹ z uwzględnieniem pozostałych zapisów w tym zakresie

¹⁴⁰ wskazanych na rysunku planu 1a

¹⁴¹ z uwzględnieniem pozostałych zapisów w tym zakresie

¹⁴² wskazanego na rysunku planu 1a

¹⁴³ Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 20.07.2020 r., poz. 5956

wcześniej dokumentów, Program ten określa szereg koniecznych do podjęcia działań, których zastosowanie jest niezbędne dla przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P. Wśród nich wskazuje działania naprawcze związane z wprowadzaniem do mpzp odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P, w zakresie m.in.:

- układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta,
- wprowadzania zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,
- zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych,
- kształtowania zabudowy w sposób umożliwiający swobodny przepływ mas powietrza,
- stosowania odpowiednich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej towarzyszącej zabudowie,
- tworzenia publicznych terenów zieleni urządzonej, w tym parków i skwerów,
- uwzględniania rozbudowy i kształtowania sieci ulic obwodowych powodujących eliminację lub ograniczenie ruchu tranzytowego, oraz umożliwiających uspokojenie ruchu w obszarach wewnątrz dzielnicowych, tworzenia stref ruchu pieszego i uspokojonego w szczególności na obszarze śródmieścia,
- wdrażania rozwiązań systemowych dedykowanych rozwojowi ruchu rowerowego i pieszego,
- umieszczania (w miarę możliwości) w planach miejscowych zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłowniczej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłowniczej) na indywidualne.

Wspomniane powyżej działania uwzględnione zostały w projekcie mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu w stopniu jaki umożliwia skala dotychczasowego zainwestowania analizowanego obszaru, jak również szereg ograniczeń związanych z wyjątkowymi historycznymi i architektonicznymi uwarunkowaniami tego obszaru. Wśród najważniejszych rozwiązań wskazać należy wprowadzanie wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w zasięgu poszczególnych terenów (uwzględniającego jednocześnie istniejącą zabudowę), wprowadzenia szeregu zapisów w zakresie kształtowania zieleni na całym obszarze mpzp, a przede wszystkim zapisów wyznaczających tereny zieleni urządzonej (**2.1ZP, 3.1ZP, 3.2ZP, 6.1ZP, 9.1ZP, 9.2ZP, 16.1ZP, 27.1ZP, 35.1ZP, 39.1ZP, 42.1ZP, 42.2ZP i 42.3ZP**) obejmujących tereny istniejących (i projektowanych) parków, skwerów i zieleńców. Do projektu wprowadzono także szereg zapisów sprzyjających rozwiązaniom w zakresie ruchu rowerowego i pieszego.

Równie istotnym dokumentem strategicznym szczebla lokalnego jest Plan adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Poznania do roku 2030¹⁴⁴, którego celem jest wzmocnienie odporności miasta na skutki obserwowanych i prognozowanych zmian klimatu. Opracowanie planów adaptacji dla poszczególnych miast (w tym Poznania) było jednym z kluczowych zadań, jakie wskazano w „strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020). Na potrzeby opracowania planu dla Poznania dokonano wieloetapowej analizy i oceny – uwzględniającej wrażliwość miasta na zmiany klimatu, jego potencjał adaptacyjny, a także ryzyko związane ze zmianami klimatu – która pozwoliła na wskazanie czterech głównych celów strategicznych dla miasta: „Łagodzenie negatywnego oddziaływania ekstremalnych zjawisk termicznych, w tym koncentracji zanieczyszczeń (inwersje termiczne, MWC)”, „Ograniczanie skutków nawałnych opadów i powodzi miejskich oraz burz i silnych wiatrów”, „Informowanie oraz zwiększanie świadomości społeczności miejskiej dotyczącej skutków zmian klimatu” oraz „Instytucjonalne i organizacyjne wzmocnienie odporności miasta na zmiany klimatu lub na ekstremalne zjawiska klimatyczne”. W ramach wspomnianych celów strategicznych wskazano szereg działań adaptacyjnych, spośród których wymienić można m.in.:

- wprowadzanie rozwiązań w organizacji ruchu zwiększających jego płynność, nadanie priorytetu komunikacji miejskiej,
- wprowadzanie rozwiązań usprawniających funkcjonowanie transportu publicznego,
- opracowanie i wdrożenie koncepcji wprowadzania zielono-błękitnej infrastruktury (wprowadzenie elementów zagospodarowania tj. zielone dachy i ściany, ogrody kieszonkowe, drobne skwery, zadrzewienia przyuliczne, ogrody deszczowe itd.),
- wprowadzanie rozwiązań zmniejszających ruch samochodowy w śródmieściu (np. rozbudowa infrastruktury rowerowej, ciągów pieszo-rowerowych),

¹⁴⁴ uchwała Nr X/144/VIII/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 16 kwietnia 2019 r.

- rewaloryzacja zieleni parkowej w mieście (rewaloryzacja istniejących i tworzenie nowych parków),
- odtwarzanie zadrzewień przyulicznych, rewaloryzacja istniejących i tworzenie nowych skwerów w miejscach zdegradowanych.

Wspomniane powyżej działania zostały uwzględnione w omawianym w prognozie projekcie mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu m.in. poprzez wprowadzenie zapisów ustalających lokalizację terenów zieleni urządzonej (zachowanie istniejących terenów, wyznaczenie nowych terenów zieleni **42.3ZP, 27.1ZP, 3.2ZP**), wskazanie lokalizacji stref zieleni, wskazanie stref lokalizacji drzew w pasach drogowych (w zasięgu terenów **14KD-D, 16KD-D, 20-21KD-D, 24KD-D, 34KD-D, 41KD-D, 50KD-D, 1-2kx, 2-3kxr**), a także wprowadzenie licznych zapisów odnoszących się do sposobu kształtowania zieleni na obszarze opracowania.

Analizując opisane powyżej cele ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, określone na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym, należy uznać, że poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów projektu mpzp zostały one uwzględnione w projekcie planu w sposób właściwy.

6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO

6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Obszar objęty granicami projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu charakteryzuje się specyficznymi uwarunkowaniami, związanymi przede wszystkim z historycznymi i architektonicznymi walorami zlokalizowanej tu zabudowy jak również intensywnością i skalą trwałego zainwestowania terenów. Analizując przewidywany wpływ realizacji ustaleń projektu mpzp na środowisko, w tym powierzchnię ziemi i warunki gruntowe, wskazano na dość niewielką skalę oddziaływań wynikającą z dotychczasowego stopnia przekształcenia środowiska na przedmiotowym obszarze (powierzchnie przekształcane na przestrzeni wieków wraz z rozwojem średniowiecznego miasta). Niemniej, w wyniku realizacji części założeń projektu mpzp można spodziewać się wystąpienia negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi związanych z realizacją nowych inwestycji budowlanych w obrębie pojedynczych, niezabudowanych dotąd działek, jak również w obrębie terenów, na których przewiduje się możliwość zrealizowania zabudowy o większej niż dotychczas intensywności.

Analizując założenia omawianego projektu planu zakłada się, że oddziaływania te wystąpią przede wszystkim w zasięgu terenów **39.1MW/U** (niezabudowany dotąd skwer u zbiegu ulic Klasztornej i Koziej), **5.1MW/U** (niezabudowana działka u zbiegu ul. Stawnej i ul. Żydowskiej), **6.1MW/U** (niezabudowana działka u zbiegu ul. Stawnej i ul. Szewskiej), **34.1MW/U** (nowa zabudowa od strony ul. Wodnej, częściowo w zasięgu istniejącego placu), **43.1MW/U** (niezabudowana działka przy ul. Wszystkich Świętych), **35.1MW/U** (intensywnie przekształcane tereny dawnego szpitala przy ul. Szkolnej oraz sąsiadujących z nim kamienic), **6.3MW/U** (nowa zabudowa w rejonie ul. Stawnej i ul. Garbary), **9.2MW/U** (nowa zabudowa w miejscu parkingu przy ul. 23 lutego) oraz **2.4U** (możliwość powiększenia powierzchni zabudowy Archiwum Państwowego). Nowe inwestycje związane z nadbudową istniejących budynków, czy też lokalizacją budynków wielokondygnacyjnych w miejscu istniejących budynków parterowych (np. na terenie **42.2U, 5.2MW/U, 5.3MW/U**) najprawdopodobniej nie będą wiązały się z wystąpieniem znaczących oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe (tereny intensywnie przekształcone).

Analizując skalę i charakter przewidywanych oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe, jakie mogą nastąpić w przypadku realizacji nowych inwestycji budowlanych, należy pamiętać o znacznym stopniu antropogenicznych przekształceń, jakie miały miejsce na przestrzeni wieków (również w zasięgu powierzchni obecnie niezabudowanych). Realizacja projektowanej zabudowy nie doprowadzi zatem do zmian w zakresie naturalnych właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych występujących tu gruntów, a jedynie może pogłębić skalę dotychczasowych zmian.

Niemniej, realizacja przewidzianej w projekcie mpzp zabudowy (w ramach uzupełnienia pojedynczych niezabudowanych działek budowlanych) oraz inwestycji jej towarzyszących, wymagać będzie konieczności dokonania dalszych zmian w ukształtowaniu terenu oraz właściwościach podłoża. Niezbędne do przeprowadzenia przy tego rodzaju inwestycjach prace budowlane, związane m.in. z wykonaniem głębokich wykopów, przemieszczeniem znacznych ilości mas ziemnych, wprowadzeniem do profilu glebowego elementów konstrukcyjnych obiektów budowlanych, a także

różnego rodzaju materiałów, wpływających na zmianę dotychczasowych właściwości podłoża (np. jego przepuszczalności), stanowić będą przyczynę występowania niekorzystnych zjawisk w odniesieniu do powierzchni ziemi oraz lokalnych warunków gruntowych. Prognozuje się natomiast, iż zjawiska te nie będą miały znaczącego wpływu na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych w granicach całego analizowanego obszaru.

Wystąpienia zjawisk o znaczącym, negatywnym wpływie na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych nie przewiduje się natomiast w kontekście wyznaczonego na obszarze projektu mpzp układu komunikacyjnego, uwzględniającego istniejący przebieg dróg, w tym historyczny układ uliczek starego Miasta. W przypadku analizowanego obszaru ewentualna modernizacja, czy też przebudowa istniejących ulic (m.in. w zasięgu terenów **1KD-Z, KD-L**), nie będzie wiązała się w analizowanym przypadku z przekształceniem powierzchni ziemi i warunków gruntowych w obrębie terenów dotąd niezainwestowanych.

Istotnych oddziaływań o negatywnym charakterze nie należy spodziewać się także w przypadku realizacji zapisów projektu mpzp dotyczących inwestycji w zakresie sieci infrastruktury technicznej. Sytuacja ta wynika przede wszystkim z funkcjonowania na omawianym obszarze poszczególnych elementów sieci infrastruktury technicznej (w tym m.in. sieci ciepłej, sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, sieci elektroenergetycznej itd.), jak również niezwykle wysokiego stopnia przekształcenia powierzchni zlokalizowanych w zasięgu granic obszaru projektu mpzp. Niemniej, oddziaływania o lokalnym zasięgu mogą wystąpić w przypadku wykonania wykopów, usunięcia, przemieszczenia i wprowadzania nowych elementów konstrukcyjnych budynków oraz modernizacji elementów sieci infrastruktury. Zjawiska te nie będą jednak odgrywały znaczącej roli w kształtowaniu powierzchni ziemi oraz warunków gruntowych.

Pomimo braku możliwości zastosowania rozwiązań ograniczających w sposób istotny skalę przekształcenia powierzchni ziemi i warunków gruntowych (tereny zwartej zabudowy śródmiejskiej), do projektu mpzp wprowadzono zapisy, których realizacja wykluczy możliwość całkowitego uszczelnienia powierzchni ziemi w granicach obszaru projektu mpzp.

Wśród najważniejszych z nich wskazać należy wprowadzenie zapisów dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania istniejących terenów zieleni urządzonej **ZP**, a przede wszystkim wskazanie projektowanych terenów zieleni urządzonej **3.2ZP, 6.1ZP, 42.3ZP i 27.1ZP** (częściowo także zwiększenie powierzchni zieleni w zasięgu terenu **2.1ZP** oraz **35.1ZP**). Zgodnie z brzmieniem ustaleń projektu mpzp, na terenach zieleni urządzonej zakazuje się lokalizacji budynków¹⁴⁵, wymaga się zachowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (na poziomie od 45 do 60%) oraz zachowania istniejących drzew¹⁴⁶. Wskazanie zajmujących łączną powierzchnię ponad 3 ha terenów jako terenów zieleni urządzonej, w połączeniu z realizacją pozostałych ustaleń dotyczących sposobu zagospodarowania zieleni, pozwoli na zminimalizowanie skali przekształceń w zakresie powierzchni ziemi oraz (częściowo¹⁴⁷) warunków gruntowych w ich zasięgu.

Możliwości wprowadzenia rozwiązań ograniczających skalę negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe w odniesieniu do terenów wskazanych pod zabudowę były ograniczone, niemniej, do projektu planu wprowadzono rozwiązania zapobiegające całkowitemu uszczelnieniu powierzchni. W odniesieniu do terenów wskazanych pod zabudowę ustalono wymóg zachowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej działki budowlanej (dopuszczając w niektórych przypadkach rezygnację z jej zachowania), który z uwagi na skalę dotychczasowego zagospodarowania oraz specyfikę zwartej, historycznej zabudowy wynosi w przypadku większości terenów 1 lub 5% powierzchni działki. W przypadku nowych inwestycji (**6.3MW/U, 5.2MW/U, 5.3MW/U**), a także terenów zabudowy istniejącej z niezabudowanymi wnętrzami (**13.1MW/U, 19.1MW/U, 24.1MW/U, 34.2MW/U, 42.3MW/U, 42.2U, 42.3U, 2.1UK**) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej ustalono na wyższym poziomie – dla większości terenów nie mniej niż 10% powierzchni działki, 15% dla terenu **2.2U**, 20% dla terenu **9.1U** oraz 24% powierzchni działki dla terenu **35.1MW/U**). Wspomniane powierzchnie biologicznie czynne zajmować będą niewielki ułamek powierzchni objętych granicami projektu mpzp, niemniej stanowić będą bardzo ważny element zagospodarowania terenów ścisłej zabudowy śródmiejskiej.

Ograniczeniu możliwości trwałego uszczelnienia wszystkich terenów położonych w granicach projektu mpzp służyć będzie jednocześnie ustalenie zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni

¹⁴⁵ z wyjątkiem budynku zlokalizowanego na terenie **2.1ZP** oraz budynków dopuszczonych planem

^{146a} w przypadku zagrożenia dla pozostałości średniowiecznych murów miejskich wymóg ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń

¹⁴⁷ w odniesieniu do terenów **2.1ZP, 3.1ZP, 9.1ZP, 9.2ZP, 27.1ZP i 35.1ZP** określa się intensywność zabudowy dla kondygnacji podziemnych

wolnych od utwardzenia, a także wskazanie stref zieleni w granicach pojedynczych terenów zabudowy (**35.1MW/U, 6.1UK, 9.1U, 1.1MW/U, 4.2MW/U, 7.2MW/U, 2.2U, 42.3U**) oraz terenów komunikacyjnych (**49KD-D, KD-L**). Zagospodarowanie zieleni – a w szczególności zieleni wysoką – nawet niewielkich powierzchni będzie szczególnie istotne dla utrzymania powierzchni wolnych od utwardzenia, których obecność na terenach zwartej zabudowy śródmiejskiej jest niezwykle pożądana.

Podsumowując, analizowany w prognozie projekt mpzp ma w znacznej mierze charakter regulacyjny, co w sposób istotny wpływa na ograniczenie zmian w zakresie kształtowania powierzchni ziemi i lokalnych warunków gruntowych. W odniesieniu do większości terenów nie zakłada się zmian sposobu zagospodarowania i użytkowania, a nowe inwestycje, jakie przewidziane zostały w projekcie planu dotyczyć będą pojedynczych działek, na których przewiduje się zarówno lokalizację nowej zabudowy (m.in. **39.1MW/U**), jak i urządzenie nowych terenów zieleni urządzonej (m.in. **42.3ZP**). Z uwagi na zakres i charakter projektowanych zmian w dotychczasowym zagospodarowaniu i użytkowaniu przedmiotowego obszaru, jak również skalę dotychczasowych przekształceń środowiska, prognozuje się, że realizacja ustaleń projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu nie będzie miała istotnego, niekorzystnego wpływu na kształtowania powierzchni ziemi i warunków gruntowych na całym obszarze opracowania.

6.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Z uwagi na brak obecności wód powierzchniowych w zasięgu granic omawianego obszaru nie przewiduje się wystąpienia bezpośrednich oddziaływań na wody powierzchniowe, wynikających z realizacji ustaleń projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu. Nie przewiduje się również wystąpienia znacząco niekorzystnych oddziaływań na wody powierzchniowe zlokalizowane poza granicami obszaru mpzp, wynikających z ewentualnej zmiany lokalnych warunków gruntowo-wodnych, czy też zmiany sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w zasięgu zlewni wód powierzchniowych (projektem planu objęto tereny silnie antropogenicznie przekształcone). Prognozuje się, że ewentualne oddziaływania o negatywnym charakterze – związane ze zwiększeniem udziału powierzchni uszczelnionych w konsekwencji realizacji nowej zabudowy kubaturowej (w obrębie pojedynczych działek) – zostaną w znacznym stopniu zrównoważone przez korzystne oddziaływania związane ze zwiększeniem powierzchni terenów zieleni urządzonej (umożliwiającej swobodną infiltrację wód opadowych i roztopowych). Zmiany w sposobie zagospodarowania i użytkowania pojedynczych działek nie powinny zatem wpływać na ograniczenie stopnia zasilania zasobów wód powierzchniowych w obrębie wspomnianej powyżej zlewni.

Regulacyjny charakter ustaleń projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu pozwala również przyjąć brak ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w odniesieniu do kształtowania jakości i zasobności wód podziemnych. Prognozuje się, że negatywne oddziaływania o lokalnym i czasowym charakterze mogą wystąpić na etapie prowadzenia robót budowlanych, obejmujących między innymi konieczność wykonania wykopów oraz umieszczenia w podłożu elementów obniżających przepuszczalność gruntu. Podjęcie tego rodzaju prac może się wiązać z czasowym obniżeniem zwierciadła wód gruntowych, a także lokalnym ograniczeniem zdolności infiltracyjnych. Zmiany te będą miały charakter krótkotrwały i najprawdopodobniej ustąpią po zaprzestaniu prowadzenia działań w tym zakresie, niemniej ryzyko ich wystąpienia jest dość duże szczególnie w przypadku realizacji inwestycji w kondygnacjach podziemnych¹⁴⁸. Dla ich ograniczenia konieczne będzie podejmowanie szeregu działań przede wszystkim na etapie prowadzenia prac realizacyjnych w zakresie poszczególnych inwestycji – ograniczających ryzyko zanieczyszczenia gruntu oraz wód podziemnych na etapie prowadzenia robót budowlanych (co jednak wykracza poza zakres ustaleń projektu planu miejscowego).

Z uwagi na dotychczasowy stopień przekształcenia analizowanego obszaru, a także trwałe charakter zrealizowanych tu inwestycji¹⁴⁹, nie przewiduje się wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na kształtowanie zasobów wód podziemnych, wynikających ze zmiany sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w jego granicach. Jak już wielokrotnie wspomniano, przedmiotowy obszar charakteryzuje się bardzo dużym stopniem przekształcenia oraz uszczelnienia powierzchni, co w wielu przypadkach praktycznie eliminuje możliwości infiltracji wód opadowych i roztopowych (stwarzając tym samym ryzyko dalszego pogłębiania zjawiska obniżania się zwierciadła wód podziemnych). Z uwagi na skalę zabudowy oraz specyficzne uwarunkowania

¹⁴⁸ analizowany projekt mpzp dopuszcza możliwość lokalizacji kondygnacji podziemnych

¹⁴⁹ funkcjonująca zabudowa śródmiejska o znacznej intensywności

historyczne, możliwość wprowadzenia rozwiązań zwiększających retencję (wpływających korzystnie na lokalne warunki gruntowo-wodne) została w znacznym stopniu ograniczona, niemniej, konieczne było wprowadzenie rozwiązań zapobiegających nasileniu się problemów z retencją wód opadowych i roztopowych na obszarze opracowania. Wprowadzenie rozwiązań, których realizacja nie będzie pogłębiać problemów związanych z uszczelnieniem terenów oraz całkowitym wyeliminowaniem możliwości retencji opadów w miejscu ich powstania, było niezwykle istotne również z uwagi na nasilające się w ostatnich latach zjawiska związane ze zmianami klimatycznymi, w tym występującymi coraz częściej zjawiskami ekstremalnymi (np. deszcze nawalne, długotrwałe okresy suszy). Możliwie maksymalne zachowanie powierzchni przepuszczalnych dla wód opadowych jest jednym z najbardziej istotnych działań planistycznych służących adaptacji do zmian klimatu w obrębie silnie zurbanizowanych obszarów miejskich. Ewentualne zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej, zapewniającej możliwość infiltracji wód opadowych, jest wyjątkowo trudne w obrębie terenów ścisłego śródmieścia – głównie z uwagi na intensywność zabudowy i uwarunkowania związane z ochroną konserwatorską, ale również z uwagi na konieczność uwzględnienia często sprzecznych interesów wielu grup (mieszkańców, inwestorów, turystów, użytkowników dróg itd.).

Mając na uwadze opisane wcześniej uwarunkowania lokalne, do projektu mpzp wprowadzono przede wszystkim zapisy, których realizacja sprzyjać będzie ograniczeniu skali dalszych przekształceń w zakresie warunków gruntowych oraz wykluczeniu możliwości całkowitego uszczelnienia wszystkich powierzchni zlokalizowanych w zasięgu jego granic. Wskazać tu należy zarówno zapisy określające docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni **ZP**, jak i zapisy odnoszące się do sposobu gospodarowania zielenią w zasięgu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Analiza zastosowanych w projekcie rozwiązań pozwala przyjąć, że straty związane ze wzrostem powierzchni trwale uszczelnionych na skutek lokalizacji pojedynczej zabudowy zostaną w znacznym stopniu zrównoważone przez zwiększenie łącznej powierzchni wskazanych terenów zieleni urządzonej (**3.2ZP, 6.1ZP, 27.1ZP, 35.1ZP, 42.3ZP**), charakteryzujących się znacznie wyższym udziałem powierzchni biologicznie czynnej, umożliwiającej infiltrację wód w miejscu opadu. Ponadto, w odniesieniu do terenów przeznaczonych pod zabudowę wprowadzono szereg zapisów określających maksymalną powierzchnię zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej¹⁵⁰, wskazujących lokalizację stref zieleni (w granicach terenów **1.1MW/U, 4.2MW/U, 7.2MW/U, 35.1MW/U, 2.2U, 9.1U, 42.3U, 6.1UK**) oraz wymagających zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia. Zagospodarowane zielenią powierzchnie biologicznie czynne, zlokalizowane w zasięgu poszczególnych działek budowlanych i kwartałów zabudowy, pozwolą przede wszystkim na zatrzymanie części wód opadowych, przyczyniając się jednocześnie w pewnym stopniu do zmniejszenia tempa spływu powierzchniowego oraz odciążenia systemu kanalizacji deszczowej (lub ogólnospławnej) i zmniejszenia skali podtopień w przypadku wystąpienia deszczy nawalnych. W przypadku ścisłej zabudowy śródmiejskiej zagospodarowanie nawet tak niewielkich powierzchniowo fragmentów zieleni, może przynosić korzystne skutki w zakresie ograniczania skali negatywnych zjawisk związanych z silnym antropogenicznym przekształceniem przestrzeni miejskiej.

Wśród zapisów umożliwiających zachowanie minimalnych zdolności retencyjnych wskazać należy również dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących retencji lub zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych oraz wprowadzenie zapisów ustalających zachowanie istniejących drzew¹⁵¹. Maksymalna ochrona istniejącej zieleni wysokiej, ustalenie lokalizacji drzew w obrębie niektórych terenów dróg (**14KD-D, 16KD-D, 20-21KD-D, 24KD-D, 34KD-D, 41KD-D, 50KD-D, 1-2kx, 2-3kxr**) oraz umożliwienie realizacji obiektów i urządzeń służących retencji (na całym obszarze mpzp) może prowadzić w przyszłości do poprawy zdolności retencyjnych terenów położonych w granicach analizowanego obszaru.

Realizacja ustaleń przedmiotowego projektu planu nie będzie niosła za sobą również ryzyka pogorszenia jakości lokalnych zasobów wód podziemnych na skutek niewłaściwego sposobu postępowania z wytworzonymi na obszarze opracowania ściekami. Funkcjonująca tu zabudowa posiada w chwili obecnej dostęp do sieci infrastruktury technicznej (w tym sieci kanalizacji ogólnospławnej), a zapisy przedmiotowego projektu mpzp zapewniają możliwość jej rozbudowy, modernizacji i przeprowadzenia robót budowlanych, jak również wymagają uwzględnienia wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej – w tym wskazanych na rysunku planu 1a istniejących kolektorów kanalizacji sanitarnej/ogólnospławnej. Ocenia się zatem, że ryzyko zanieczyszczenia wód podziemnych na skutek niewłaściwego sposobu prowadzenia gospodarki wodno-

¹⁵⁰ jaki musi zostać zachowany w granicach działki budowlanej lub terenu

¹⁵¹ z uwzględnieniem pozostałych ustaleń w tym zakresie

ściekowej jest znikome, a do ewentualnego zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego może dojść wyłącznie w sytuacjach awaryjnych, związanych z utratą szczelności instalacji. Wprowadzone do projektu mpzp zapisy w zakresie sieci infrastruktury technicznej zapewniają jednocześnie właściwe warunki zaopatrzenia w wodę.

Reasumując, ustalenia projektu planu nie przewidują możliwości lokalizacji nowych inwestycji, których realizacja mogłaby przyczynić się do wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na wody podziemne. Charakter dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów w granicach obszaru projektu mpzp oraz zakres przyjętych rozwiązań pozwala jednocześnie założyć, że realizacja projektowanych inwestycji nie spowoduje wystąpienia negatywnych oddziaływań w odniesieniu do wód powierzchniowych w obrębie całej JCWP, w granicach której zlokalizowane są przedmiotowe tereny (pod warunkiem restrykcyjnego przestrzegania ustaleń przedmiotowego projektu planu, jak i obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa).

6.3. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Z uwagi na brak stwierdzenia obecności w granicach analizowanego obszaru udokumentowanych i zarejestrowanych złóż zasobów naturalnych¹⁵², jak również stopień zainwestowania terenów położonych w zasięgu granic obszaru opracowania oraz charakter ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu, nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań wpływających negatywnie na kształtowanie zasobów naturalnych, wynikających z realizacji ustaleń przedmiotowego projektu planu.

6.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Jak wspomniano w początkowych rozdziałach prognozy, obszar objęty granicami projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu obejmuje tereny silnie antropogenicznie przekształcone, w obrębie których występują przede wszystkim gatunki roślin i zwierząt przystosowane do życia w trudnych warunkach siedliskowych centrum miasta. Na obszarze tym nie występują siedliska o wyjątkowych walorach przyrodniczych, których obecność wpływałaby w sposób znaczący na zwiększenie lokalnej bioróżnorodności, stąd też realizacja pojedynczych inwestycji przewidzianych zgodnie z zapisami projektu planu, nie spowoduje utraty siedlisk kluczowych dla kształtowania lokalnej bioróżnorodności.

W przypadku przedmiotowego obszaru, na kształtowanie lokalnej różnorodności biologicznej największy wpływ ma obecność niezabudowanych terenów porośniętych zielenią urządzoną oraz występowanie zieleni wysokiej w sąsiedztwie ulic oraz we wnętrzach kwartałów zabudowy (podwórza śródmiejskich kamienic). Pomimo, iż tereny te zostały w znacznym stopniu przekształcone i ukształtowane przez człowieka, stanowią one główne obszary występowania przedstawicieli lokalnej flory i fauny. Do najważniejszych ustaleń projektu mpzp należeć będą zatem zapisy wskazujące docelowy sposób zagospodarowania terenów zieleni urządzonej oraz uniemożliwiające dokonanie znacznych przekształceń (związanych z uszczupleniem udziału powierzchni biologicznie czynnej) w granicach istniejących terenów zabudowy.

Prognozuje się, że lokalne i ograniczone czasowo oddziaływania na lokalną bioróżnorodność mogą występować przede wszystkim w obrębie terenów, dla których przewiduje się możliwość realizacji nowych inwestycji budowlanych (m.in. **5.1MW/U, 39.1MW/U, 35.1MW/U**). Oddziaływania te związane będą z utratą dostępności do części dotychczasowych siedlisk (w przypadku powierzchni wolnych od uszczelnienia), zwiększeniem narażenia na negatywne czynniki (hałas, zapylenie itd.), czy też ograniczeniem dostępności do bazy pokarmowej. W niewielkim stopniu oddziaływania te mogą wystąpić w przypadku realizacji inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji sieci infrastruktury technicznej (w obrębie powierzchni niezabudowanych). Co istotne, oddziaływania te nie powinny wpłynąć na różnorodność gatunkową występujących tu organizmów, przede wszystkim ze względu na znaczne zdolności adaptacyjne oraz odporność na zmienne czynniki środowiskowe występujących tu dotychczas gatunków, jak również niewielką wartość przyrodniczą powierzchni wskazanych pod inwestycje¹⁵³. Nie przewiduje się natomiast wystąpienia negatywnych oddziaływań na bioróżnorodność wynikających z realizacji nowych elementów układu komunikacyjnego – projekt planu wyznacza tereny dróg w oparciu o sieć

¹⁵² geoportal.pgi.gov.pl

¹⁵³ większość powierzchni pozbawiona jest skupisk roślinności, w tym zieleni wysokiej

istniejących ulic, a ewentualne prace związane z przebudową niektórych ulic nie będą obejmować powierzchni dotąd niezainwestowanych¹⁵⁴.

Ograniczeniu ewentualnych niekorzystnych oddziaływań na lokalną bioróżnorodność, jakie mogą wystąpić w przypadku realizacji na przedmiotowym obszarze nowej zabudowy (m.in. na terenach **35.1MW/U**, **39.1MW/U** czy **43.1MW/U**), sprzyjać będzie respektowanie zapisów określających minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w zasięgu poszczególnych działek budowlanych, wymagających zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia, jak również wskazujących lokalizację stref zieleni w granicach niektórych terenów oraz zachowanie istniejących drzew¹⁵⁵.

Wprowadzenie rozwiązań ograniczających ryzyko znaczącego uszczuplenia lokalnej różnorodności biologicznej było szczególnie istotne w odniesieniu do pojedynczych terenów obecnie niezabudowanych, dla których przewiduje się możliwość lokalizacji projektowanej zabudowy i towarzyszących jej inwestycji. W przypadku terenów istniejącej śródmiejskiej zabudowy, której towarzyszą niewielkie zagospodarowane zielenią powierzchnie, realizacja wspomnianych zapisów pozwoli wykluczyć ryzyko uszczuplenia istotnych dla bioróżnorodności powierzchni w przyszłości.

Należy jednocześnie podkreślić, że różnorodność biologiczna na terenach funkcjonującej zabudowy została ukształtowana przede wszystkim na skutek ich dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania, stąd też można przyjąć, że straty w istniejącej zieleni,¹⁵⁶ mogą być częściowo zrekomensowane przez nowe nasadzenia roślin, wprowadzane po zakończeniu etapu realizacji poszczególnych inwestycji. Dla możliwie maksymalnego zrekomensowania strat niezbędne będzie jednak wprowadzanie różnorodnej gatunkowo roślinności, z uwzględnieniem czynników takich jak lokalne warunki siedliskowe, czy też wpływ na kształtowanie bioróżnorodności.

W kontekście ograniczenia ryzyka istotnych zmian w lokalnej bioróżnorodności największe znaczenie będzie miała natomiast realizacja ustaleń dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni urządzonej **ZP**, w tym wskazanie nowych terenów zieleni (**42.3ZP**, **3.2ZP**, **27.1ZP**). Z kolei istniejące tereny zieleni urządzonej, z uwagi na stosunkowo duży udział powierzchni porośniętych zielenią, jak również obecność roślinności wysokiej, stanowią główne miejsca występowania przedstawicieli tutejszej flory i fauny, stąd też ich zachowanie – lub niekiedy poszerzenie ich zasięgu (na terenie **2.1ZP**) – należy uznać za jedno z najbardziej korzystnych rozwiązań. Utrzymanie istniejących enklaw śródmiejskiej zieleni, a przede wszystkim zachowanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania zabytkowego parku im. F. Chopina (którego największą wartość stanowi okazały starodrzew), pozwoli na zminimalizowanie ryzyka przekształceń terenów mających największe znaczenie dla lokalnej bioróżnorodności.

Z uwagi na specyfikę analizowanego obszaru, równie istotne będzie respektowanie zapisów dotyczących funkcjonującej na obszarze mpzp zieleni wysokiej, ustalających zachowanie istniejących drzew (z uwzględnieniem pozostałych zapisów) oraz lokalizację drzew we wskazanych na rysunku planu strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych (**14KD-D**, **16KD-D**, **20-21KD-D**, **24KD-D**, **34KD-D**, **41KD-D**, **50KD-D**, **2-3kxr**, **1-2kx**). Maksymalna ochrona istniejących drzew – w tym m.in. pomnika przyrody – oraz wprowadzenie nowych nasadzeń w granicach obszaru opracowania jest korzystnym rozwiązaniem w zakresie kształtowania lokalnej bioróżnorodności, jak i lokalnych warunków klimatycznych i aerosanitarnych.

Reasumując, ze względu na charakter zapisów analizowanego projektu mpzp oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w jego granicach, nie przewiduje się wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na kształtowanie lokalnej różnorodności biologicznej, wynikających z realizacji ustaleń projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu.

6.5. Oddziaływanie na szatę roślinną

Analizując zapisy projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu można założyć, że oddziaływania na lokalną szatę roślinną będą miały zróżnicowany charakter i intensywność, uzależnioną od docelowego przeznaczenia poszczególnych terenów oraz ich dotychczasowego stopnia zainwestowania.

¹⁵⁴ za wyjątkiem fragmentu terenu **1KD-Z**

¹⁵⁵ wskazanych w sposób orientacyjny na rysunku planu 1a

¹⁵⁶ stanowiącej miejsce występowania i żerowania pospolitych gatunków zwierząt przystosowanych do życia w bezpośrednim sąsiedztwie człowieka

Jak już wielokrotnie wspomniano, omawiany projekt mpzp ma w znacznej mierze charakter regulacyjny, a nowy sposób zagospodarowania i użytkowania przewidziany zgodnie z brzmieniem zapisów projektu planu dotyczy pojedynczych działek budowlanych. Stąd też zakłada się, że niekorzystne oddziaływania na kształtowanie lokalnej szaty roślinnej związane z realizacją ustaleń projektu mpzp, dotyczyć będą pojedynczych działek budowlanych, w granicach których umożliwiona jest realizacja nowej zabudowy (m.in. w granicach terenów **5.1MW/U, 39.1MW/U, 35.1MW/U**). Prognozuje się, że w przypadku pozostałych inwestycji, związanych m.in. z rozbudową, przebudową i modernizacją sieci infrastruktury technicznej, zjawiska mające niekorzystny wpływ na szatę roślinną będą miały znikomy wpływ na kształtowanie szaty roślinnej całego analizowanego obszaru. Wystąpienia istotnych, niekorzystnych oddziaływań nie przewiduje się również w przypadku terenów komunikacyjnych, wyznaczonych w oparciu o sieć istniejących ulic i placów.

Niekorzystne oddziaływania na szatę roślinną, których bezpośrednią przyczyną będzie przede wszystkim realizacja nielicznej zabudowy, związane będą z koniecznością usunięcia zieleni w zasięgu powierzchni przeznaczonych bezpośrednio pod lokalizację nowych budynków oraz trwałego uszczelnienia tych powierzchni (uniemożliwiającego rozwój roślinności w przyszłości). W niektórych przypadkach, poza zniszczeniem roślinności niskiej, konieczne będzie również usunięcie kolidującej z zabudową zieleni wysokiej (np. na terenach **39.1MW/U, 34.1MW/U**). Należy natomiast podkreślić, że nowa zabudowa nie została wskazana w zasięgu powierzchni charakteryzujących się występowaniem szczególnie cennej czy okazałej zieleni, niemniej, jej realizacja doprowadzi do zmniejszenia zajmowanej przez nią powierzchni.

Mając na uwadze konieczność maksymalnego zachowania zieleni towarzyszącej śródmiejskiej zabudowie, do projektu mpzp wprowadzono szereg zapisów odnoszących się do sposobu zagospodarowania zieleni powierzchni w zasięgu terenów przeznaczonych pod zabudowę, jak i w obrębie dróg. Z uwagi na łączną powierzchnię terenów wskazanych pod zabudowę, za szczególnie istotne w tym kontekście uznać należy zapisy ustalające wymóg zachowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w granicach działki budowlanej oraz zagospodarowanie zieleni wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia. Ich realizacja zapewni utrzymanie niewielkich enklaw zieleni w obrębie zabudowy istniejącej oraz wyeliminuje ryzyko całkowitego usunięcia zieleni w granicach działek przeznaczonych pod nowe inwestycje¹⁵⁷. Ponadto, w granicach terenów **1.1MW/U, 7.2MW/U, 42.3U, 35.1MW/U, 2.2U, 9.1U, 6.1UK, 4.2MW/U** wskazano lokalizację stref zieleni¹⁵⁸, z których część obejmuje powierzchnie zagospodarowane obecnie zielenią (zielenią funkcjonującą w obrębie wnętrza zabudowy). Prognozuje się, że realizacja wspomnianych zapisów, w połączeniu z respektowaniem zapisu ustalającego zachowanie istniejących drzew wskazanych w sposób orientacyjny na rysunku planu 1a¹⁵⁹ pozwoli na ograniczenie zniszczeń wynikających z prowadzonych inwestycji, a w przypadkach kiedy usunięcie roślinności będzie konieczne, pozwoli na częściowe zrekompensowanie poniesionych strat. Zakłada się, że respektowanie wspomnianych ustaleń, przy jednoczesnym stosowaniu przy realizacji inwestycji rozwiązań najbardziej optymalnych w kontekście ochrony środowiska, pozwoli w znacznej mierze utrzymać charakter tutejszej szaty roślinnej.

Z punktu widzenia kształtowania szaty roślinnej w granicach obszaru projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu za najbardziej istotne należy natomiast uznać ustalenia dotyczące wskazanych w projekcie planu terenów zieleni urządzonej **ZP**. Tereny te obejmują powierzchnię zabytkowego parku (**42.2ZP**), istniejącego zieleńca (**9.2ZP**), skwerów (**2.1ZP, 3.1ZP, 39.1ZP, 42.1ZP**) oraz pozostałych terenów porośniętych zielenią (**16.1ZP, 6.1ZP, 35.1ZP**), a także nowe, wyznaczone w projekcie planu tereny zieleni, których realizacja ma doprowadzić do zwiększenia łącznej powierzchni terenów zieleni urządzonej w obrębie ścisłego centrum miasta. Wprowadzenie dla terenów **ZP** zakazu lokalizacji budynków¹⁶⁰, ustalenie zachowania odpowiedniego udziału powierzchni terenu jako powierzchni biologicznie czynnej (od 45 do 60% powierzchni terenu) oraz ustalenie zachowania istniejących drzew (a w przypadku zagrożenia dla pozostałości średniowiecznych murów miejskich wymóg ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń) pozwoli zminimalizować ryzyko zniszczenia występującej tu dotychczas roślinności oraz nadmiernego uszczelnienia powierzchni ziemi, prowadzącego do przekształcenia właściwości gleb oraz ograniczenia dostępności dla roślin siedlisk.

¹⁵⁷ w przypadku części działek (głównie działek narożnikowych) zapisy projektu mpzp dopuszczają możliwość rezygnacji z zachowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej

¹⁵⁸ w obrębie których ustala się zakaz lokalizacji stanowisk postojowych dla samochodów

¹⁵⁹ co ograniczy ryzyko usuwania drzew rosnących w zasięgu poszczególnych kwartałów zabudowy

¹⁶⁰ z wyjątkiem budynku zlokalizowanego na terenie **2.1ZP** oraz budynków dopuszczonych planem

Zakłada się, że urządzenie nowych terenów zieleni w części północnej (**3.2ZP**, poszerzenie terenu **2.1ZP**) umożliwi wytworzenie atrakcyjnych przestrzeni łączących tereny zieleni założone w miejscu przebiegu historycznych murów miasta (projektowane tzw. „północne planty zieleni”), a wprowadzenie nowej zieleni urządzonej w obrębie znacznych powierzchni sąsiadujących bezpośrednio z parkiem im. F. Chopina (**42.3ZP**) przyczyni się do zwiększenia łącznej powierzchni i ciągłości terenów zieleni w tej części Starego Miasta. W kontekście zwiększenia obecności i dostępności terenów zieleni w obrębie śródmiejskich kwartałów zabudowy (dostępnej dla mieszkańców i użytkowników tych terenów) pozytywnie ocenia się również wskazanie niewielkiego terenu zieleni u zbiegu ulic Koziej i Murnej (**27.1ZP**) oraz jednoznaczne wskazanie terenów **9.1ZP** (u podnóża Góry Przemysła), **35.1ZP** (w rejonie ul. Podgórnej) i **6.1ZP** (osada św. Gotarda) pod lokalizację zieleni urządzonej.

Zrealizowanie nowych terenów zieleni urządzonej przyczyni się do zwiększenia łącznej powierzchni zajmowanej przez roślinność, a zrealizowanie nowych założeń i nasadzeń przy zastosowaniu zróżnicowanych gatunków roślin (o różnym pokroju, stopniu zwarcia, walorach estetycznych itd.), przystosowanych jednocześnie do specyficznych warunków siedliskowych w obrębie śródmieścia, może przyczynić się do zwiększenia różnorodności flory w granicach całego analizowanego obszaru.

Przedmiotowy projekt planu uwzględnia także konieczność ochrony jedyne go elementu tutejszej flory podlegającego ochronie prawnej na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody – platana klonolistnego (*Platanus acerifolia*) będącego pomnikiem przyrody, rosnącego na terenie **35.1MW/U**. Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu planu ustala się ochronę i zachowanie pomnika przyrody wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 938/94, wskazanego na rysunku planu 1a. Należy natomiast zauważyć, że teren, na którym rośnie wspomniane drzewo jest obecnie intensywnie przekształcany (w związku z prowadzonymi tu inwestycjami budowlanymi). Odpowiednie zabezpieczenie drzewa oraz ograniczenie znaczących przekształceń w zasięgu i bezpośrednim sąsiedztwie jego korony będzie niezwykle ważne dla zachowania jego dobrej kondycji¹⁶¹.

Analizowany projekt planu uwzględnia również konieczność maksymalnej ochrony występującej tu zieleni towarzyszącej terenom komunikacyjnym, stanowiącej istotny element lokalnej szaty roślinnej. Przede wszystkim ustala zachowanie istniejących drzew (wskazanych orientacyjnie na rysunku planu 1a), wskazuje lokalizację stref zieleni w zasięgu terenów **KD-L** i **49KD-D** oraz ustala lokalizację drzew we wskazanych na rysunku planu strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych (na terenach **14KD-D**, **16KD-D**, **20-21KD-D**, **24KD-D**, **41KD-D**, **50KD-D**, **2-3kxr**, **1-2kx**). Uwzględnienie istniejącej zieleni przyulicznej oraz wprowadzenie projektowanej zieleni w obrębie ciągów ulic (Paderewskiego-Szkolna i Wielka-Żydowska), wpłynie w sposób korzystny na utrzymanie zieleni wysokiej stanowiącej jeden z najcenniejszych elementów tutejszej szaty roślinnej, mającej jednocześnie niewątpliwie korzystny wpływ na kształtowanie walorów przestrzeni oraz ograniczenie niekorzystnych zjawisk występujących na obszarze centrum miasta (miejaska wyspa ciepła, zanieczyszczenie powietrza itd.).

W przypadku pozostałych, niewymienionych wcześniej drzew, projekt mpzp ustala zachowanie istniejących drzew nie wymienionych powyżej, a w przypadku ich kolizji z układem komunikacyjnym lub infrastrukturą wymóg ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń.

Reasumując, analizowany w prognozie projekt mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu w sposób szczegółowy odnosi się do występującej w jego granicach zieleni, wprowadzając szereg rozwiązań mających na celu utrzymanie zieleni istniejącej oraz zachowania jej najcenniejszych elementów. Prognozuje się, że niekorzystne oddziaływania na szatę roślinną, jakie pojawią się w konsekwencji realizacji nielicznych inwestycji budowlanych i infrastrukturalnych, zostaną zrównoważone przez korzystne oddziaływania związane ze wskazaniem nowych terenów zieleni urządzonej (m.in. **42.3ZP**, **3.1ZP**) oraz umożliwieniem wprowadzania nowych elementów zieleni w obrębie poszczególnych terenów.

6.6. Oddziaływanie na zwierzęta

Podobnie jak w przypadku szaty roślinnej, ze względu na regulacyjny charakter większości ustaleń projektu mpzp, nie przewiduje się wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na przedstawicieli lokalnej fauny, wynikających z realizacji jego ustaleń. Analizowany

¹⁶¹ działania te wykraczają natomiast poza zakres ustaleń planu miejscowego

projekt planu utrzymuje dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania większości terenów śródmiejskiej, historycznej zabudowy, towarzyszących im terenów zieleni urządzonej oraz sieci istniejących ulic. W odniesieniu do nielicznych terenów umożliwia się jednocześnie realizację projektowanej zabudowy (w ramach zabudowy pojedynczych działek budowlanych) lub też wskazuje się pod lokalizację nowych terenów zieleni urządzonej.

Tereny objęte granicami projektu mpzp to tereny zwartej, śródmiejskiej zabudowy, charakteryzującej się niewielkim udziałem powierzchni zagospodarowanych zielenią, stanowiących miejsca występowania zwierząt przystosowanych do życia w warunkach silnie przekształconych terenów śródmieścia, stąd też przyjmuje się, że realizacja dość nielicznych inwestycji budowlanych nie wpłynie w sposób istotny na zasobność i różnorodności przedstawicieli tutejszej fauny. Nie prognozuje się również wystąpienia istotnych oddziaływań związanych z rozbudową czy przebudową układu komunikacyjnego, który został wyznaczony w oparciu o sieć istniejących ulic. Ponadto, w granicach przedmiotowego obszaru nie zidentyfikowano terenów o szczególnych walorach ekologicznych, pełniących ważną rolę w migracji zwierząt między terenami o większej wartości przyrodniczej, czy też obszarów stanowiących miejsce występowania gatunków szczególnie rzadkich w skali miasta i regionu. Nie istnieje zatem ryzyko utraty siedlisk szczególnie cennych, których obecność warunkuje większą różnorodność gatunkową lokalnej fauny.

Analizowany projekt mpzp przede wszystkim utrzymuje obecne tu tereny zieleni urządzonej, których zagospodarowanie w największym stopniu wpływa na obecność gatunków zwierząt typowych dla terenów centrów miast. Prognozuje się, że wyeliminowanie możliwości wprowadzenia znaczących zmian w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów charakteryzujących się występowaniem największych skupisk okazałych drzew i większych skupisk krzewów (m.in. terenu Parku im. F. Chopina – **42.2ZP** czy zieleńca na Górze Przemysła – **9.2ZP**), zapewni utrzymanie dotychczasowych siedlisk oraz miejsc żerowania i rozrodu występujących tu ptaków czy bezkręgowców. Niezwykle ważne w tym kontekście będzie również respektowanie wszelkich ustaleń odnoszących się do występującej na obszarze opracowania zieleni wysokiej – w tym w szczególności ustalających zachowanie istniejących drzew wskazanych w sposób orientacyjny na rysunku planu 1a oraz drzew na terenach **ZP**¹⁶². Obecność zieleni wysokiej (reprezentowanej niekiedy przez okazałe starodrzewy) ma niezwykle istotny wpływ na utrzymanie minimalnych warunków siedliskowych dla zwierząt występujących w obszarze intensywnie zabudowanego centrum miasta.

Stąd też pozytywnie oceniać należy również ustalenie lokalizacji drzew we wskazanych na rysunku planu strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych (w zasięgu terenów **14KD-D**, **16KD-D**, **20-21KD-D**, **24KD-D**, **41KD-D**, **50KD-D**, **2-3kxr**, **1-2kx**). Możliwie maksymalna ochrona rosnących na obszarze opracowania drzew, jak również wskazanie terenów, w obrębie których proponuje się wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni wysokiej, będzie miało korzystny wpływ na zachowanie (lub niekiedy zwiększenie zasięgu) zieleni, stanowiącej najbardziej atrakcyjne na analizowanym obszarze miejsce występowania zwierząt.

Ponadto, wspomnieć można o korzystnym wpływie na utrzymanie łączności między istniejącymi terenami zieleni wykorzystywanymi przez zwierzęta, wynikającym z uzupełnienia pasa terenów zieleni zlokalizowanych w północnej części analizowanego obszaru („łuk zieleni” w miejscach przebiegu murów miejskich) o projektowany teren **3.2ZP**, nieznaczne poszerzenie terenu **2.1ZP**, a także wyłączenie z ewentualnej zabudowy północnego fragmentu terenu **9.1ZP** oraz terenu **6.1ZP**. Docelowe zagospodarowanie tych terenów zielenią będzie miało niewątpliwie pozytywny wpływ na utrzymanie możliwości migracji części gatunków zwierząt oraz zapewnienie większych obszarów stanowiących miejsce ich odpoczynku czy też żerowania (szczególnie w przypadku wprowadzenia roślinności o dużym stopniu zróżnicowania). Korzystny wpływ na utrzymanie możliwości migracji zwierząt będzie mieć także respektowanie wszelkich ustaleń dotyczących zachowania istniejących na obszarze opracowania drzew, jak i lokalizacji drzew w pasach drogowych ulic, w obrębie których zieleń wysoka obecnie nie występuje (m.in. tereny **41KD-D**, **50KD-D**, **2-3kxr**, **1-2kx**).

Należy natomiast pamiętać, że realizacja części ustaleń projektu planu związana będzie z występowaniem niekorzystnych oddziaływań na występujące tu dotychczas zwierzęta. Ich natężenie i zasięg zależęć będzie od charakteru projektowanych inwestycji, a także specyfiki terenu, którego inwestycje te będą dotyczyć (szczególnie w zakresie dotychczasowego stopnia jego zabudowy). Przyczyną wystąpienia czynników wpływających negatywnie na przedstawicieli lokalnej

¹⁶² a w przypadku zagrożenia dla pozostałości średniowiecznych murów miejskich, wymóg ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń

fauny mogą być przede wszystkim działania związane z ograniczeniem powierzchni życiowej (w wyniku trwałego uszczelnienia powierzchni ziemi) lub też czasowym ograniczeniem powierzchni dostępnych dla zwierząt na skutek prowadzenia robót budowlanych (zniszczenie pokrywy roślinnej i wierzchniej warstwy gleby, skutkujące utratą części siedlisk i potencjalnych miejsc żerowania). Czynnikiem, który powodować będzie wystąpienie czasowych i lokalnych oddziaływań o negatywnym charakterze może być również wzrost natężenia hałasu, związanego z pracą maszyn budowlanych i transportem materiałów budowlanych (płoszenie zwierząt na terenach sąsiadujących z terenami inwestycyjnymi). Należy jednak zaznaczyć, że skala wspomnianych oddziaływań będzie w większości przypadków niewielka, przede wszystkim z uwagi na ograniczony zasięg terenów wskazanych pod realizację nowych inwestycji budowlanych i infrastrukturalnych, jak również znaczne możliwości adaptacyjne wielu występujących tu gatunków zwierząt. Wystąpienia tego rodzaju negatywnych oddziaływań o większej intensywności spodziewać się należy w obrębie terenu **35.1MW/U** i **35.2MW/U**, w zasięgu których prace budowlane prowadzone są na obszarze o łącznej powierzchni blisko 1,5 ha.

Niemniej, do projektu mpzp wprowadzono zapisy, których realizacja sprzyjać będzie (w sposób bezpośredni lub pośredni) ograniczeniu natężenia oraz zasięgu występowania niekorzystnych oddziaływań na zwierzęta, wynikających z realizacji poszczególnych inwestycji. Wśród zaproponowanych działań wymienić należy przede wszystkim – podobnie jak w przypadku opisanych wcześniej oddziaływań na szatę roślinną – określenie maksymalnej powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać utrzymany w obrębie poszczególnych działek budowlanych. Wyeliminuje to możliwość całkowitego uszczelnienia powierzchni ziemi, skutkującego drastycznym zmniejszeniem powierzchni dostępnych dla pospolitych gatunków zwierząt (co jest szczególnie ważne w przypadku powierzchni dotąd niezabudowanych) oraz zapewni zagospodarowanie zielenią nawet niewielkich wolnych od utwardzenia powierzchni towarzyszących zabudowie.

Reasumując, prognozuje się, że realizacja nielicznych inwestycji¹⁶³ będzie stanowić przyczynę wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na występujące tu zwierzęta, jednakże charakter oraz skala przewidywanych oddziaływań nie będzie wpływać na zmianę różnorodności gatunkowej przedstawicieli lokalnej fauny. Występujące tu dotychczas zwierzęta reprezentowane są przede wszystkim przez gatunki o niewielkich wymaganiach siedliskowych, przystosowane do życia w obrębie silnie przekształconych siedlisk antropogenicznych, stąd też można założyć, że po zakończeniu realizacji projektowanych inwestycji, a przede wszystkim zrealizowaniu ustaleń projektu mpzp dotyczących poszerzenia łącznej powierzchni terenów zieleni urządzonej, występujące tu dotychczas zwierzęta ponownie zasiedlą enklawy zieleni towarzyszące nowej zabudowie.

6.7. Oddziaływanie na ludzi

Realizacja ustaleń projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu skutkować będzie pojawieniem się czynników wpływających w różnorodny sposób na obecnych i przyszłych mieszkańców i użytkowników przedmiotowego obszaru oraz jego otoczenia. Wpływ realizacji zapisów projektu mpzp należy rozważać zarówno w wymiarze oddziaływań pozytywnych, jak i negatywnych. Sposób odbioru projektowanych przedsięwzięć i rozwiązań przestrzennych będzie uzależniony przede wszystkim od miejsca zamieszkania, stopnia zaspokojenia potrzeb poprzez realizowane inwestycje, a także stopień odczuwania uciążliwości występujących zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji nowych budynków. Należy przy tym zaznaczyć, że potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców, użytkowników poszczególnych terenów jak również odwiedzających centrum Poznania turystów mają często wykluczający się charakter, a uwzględnienie często sprzecznych interesów poszczególnych grup społecznych (mieszkańcy, inwestorzy) jest zadaniem niezwykle trudnym.

Jak wspomniano już wcześniej, ustalenia omawianego projektu planu mają w znacznej mierze charakter regulacyjny, a ich realizacja pozwoli w większości przypadków na utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów. Niemniej, realizacja części ustaleń omawianego projektu mpzp będzie oddziaływać na mieszkańców i użytkowników tych terenów zarówno w pozytywny, jak i negatywny sposób. Nie zakłada się natomiast wystąpienia zjawisk wpływających na pogorszenie warunków życia mieszkańców analizowanego obszaru, jak i terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących w sposób znacząco negatywny i długotrwały.

¹⁶³ przewidzianych zgodnie z zapisami projektu mpzp

Prognozuje się, że niekorzystne oddziaływania na ludzi, w tym głównie mieszkańców przedmiotowego obszaru, związane będą przede wszystkim ze zjawiskami występującymi na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, obejmującymi m.in. czasowy i lokalny wzrost zapylenia (na skutek wykonywania prac ziemnych i budowlanych) oraz wzrost drgań i hałasu (związany z pracą sprzętu budowlanego oraz wzrostem natężenia ruchu ciężkich pojazdów). Prace budowlane powinny być prowadzone w porze dziennej i nie powinny stanowić uciążliwości w godzinach nocnych. Należy jednak zauważyć, że zjawiska te będą miały charakter tymczasowy i odwracalny, a ich wpływ na warunki życia mieszkańców analizowanego obszaru (jak i terenów sąsiednich) powinien ustać w momencie zakończenia realizacji poszczególnych inwestycji. Prognozuje się natomiast, że czynnikiem wpływającym na pojawienie się dyskomfortu w odczuciu mieszkańców istniejącej zabudowy, może być zrealizowanie zabudowy w zasięgu pojedynczych działek budowlanych (m.in. w zasięgu terenów **39.1MW/U, 34.1MW/U, 5.1MW/U, 43.1MW/U**) – w ramach uzupełnienia istniejących kwartałów zabudowy, jak również zwiększeniu powierzchni oraz zmianie funkcji zabudowy istniejącej (np. zrealizowanie zabudowy usługowej w miejscu funkcjonującej wcześniej zabudowy mieszkaniowej, czy też zabudowy usługowej o odmiennym od dotychczasowego charakterze). Negatywne oddziaływania, jakie mogą wystąpić w konsekwencji realizacji nowych budynków mogą być związane m.in. z pogorszeniem dostępności do miejsc parkingowych, lokalnym wzrostem natężenia ruchu, czy też ryzykiem pojawienia się nowych źródeł hałasu.

Jednocześnie należy zauważyć, że realizacja ustaleń przedmiotowego projektu mpzp związana będzie z wystąpieniem zjawisk mających korzystny wpływ na mieszkańców i użytkowników analizowanego obszaru. Za szczególnie istotne dla mieszkańców analizowanego obszaru, jak i mieszkańców całego miasta, uznać należy rozwiązania dotyczące określenia docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni urządzonej. Utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania istniejących terenów zieleni urządzonej (**42.2ZP, 42.1ZP, 9.2ZP, 16.1ZP, 2.1ZP, 3.1ZP, 39.1ZP**), wprowadzenie szeregu ustaleń odnoszących się do konieczności zachowania rosnących na obszarze opracowania drzew, ustalenie zagospodarowania zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia oraz wskazanie terenów komunikacyjnych, w obrębie których ustala się lokalizację drzew w pasach drogowych jest niezwykle ważne dla utrzymania komfortu zamieszkania na analizowanym obszarze. Zieleń pełni liczne funkcje społeczne (miejsce rekreacji, integracji, spędzania wolnego czasu), środowiskowe (wpływając m.in. na mikroklimat, zmniejszenie zanieczyszczenia, zmniejszenie temperatury) i estetyczne (podkreśla walory architektury, wpływa na zwiększenie atrakcyjności przestrzeni itd.), stąd też jej ochrona oraz kształtowanie ma szczególnie korzystny wpływ na ludzi. Mając na uwadze powyższe, szczególnie korzystnie ocenia się wyznaczenie w projekcie planu nowych terenów zieleni urządzonej, w tym terenu **3.2ZP** oraz nowych powierzchni w granicach terenów **2.1ZP** i **6.1ZP** (stanowiących uzupełnienie pasa terenów zgodnie z koncepcją stworzenia północnych plant Starego Miasta), nowego skweru/zieleni na terenie **27.1ZP** (w pozbawionym dotąd zieleni rejonie ul. Koziej i ul. Murnej), terenu zieleni **42.3ZP** (stanowiącego niejako kontynuację zagospodarowania terenu Parku im. F. Chopina), terenu zieleni **35.1ZP** (obejmującego powierzchnie częściowo porośnięte roślinnością) oraz wskazanie niedostępnych dotąd terenów w obrębie Góry Przemysła jako terenu zieleni urządzonej **9.1ZP** (dostępnego również od strony placu Wielkopolskiego). Realizacja wspomnianych zamierzeń, poza niewątpliwie korzystnym efektem środowiskowym, wpłynie w sposób znaczący na zwiększeniu dostępności do terenów zieleni, zaspokajając potrzeby mieszkańców, turystów oraz użytkowników terenów zlokalizowanych w historycznym centrum miasta.

Dla zapewnienia wyższej jakości życia oraz bezpieczeństwa mieszkańców analizowanego obszaru niezbędne było również wprowadzenie ustaleń, których realizacja pozwoli na zachowanie i właściwą ochronę elementów środowiska. Rosnące zanieczyszczenie poszczególnych komponentów środowiska (zwłaszcza powietrza) pogarsza warunki życia, a długotrwałe narażenie na działanie szkodliwych substancji może być czynnikiem wpływającym na wzrost zachorowań i umieralności na skutek poszczególnych chorób. W związku z powyższym, konieczne było wprowadzanie do projektu planu takich ustaleń, których realizacja pozwoliłaby na zmniejszenie ryzyka zanieczyszczenia środowiska, a co za tym idzie pogorszenia jakości życia mieszkańców przedmiotowego terenu. Z uwagi na powyższe, do analizowanego projektu planu wprowadzono zapisy (opisane szczegółowo w pozostałych rozdziałach) dotyczące między innymi ochrony i sposobu kształtowania zieleni na całym analizowanym obszarze, a także zasad kształtowania komfortu akustycznego na terenach wymagających ochrony akustycznej, czy też zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów sieci infrastruktury technicznej.

Bezpośredni i korzystny wpływ na poprawę komfortu życia tutejszych mieszkańców będzie miała realizacja zapisów w zakresie modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, ustalających powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, jak również dopuszczenie prowadzenia robót budowlanych w zakresie sieci technicznej. Ponadto, w analizowanym projekcie planu wskazano na konieczność uwzględnienia wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej, w tym wskazanych na rysunku planu 1a. Działania te należy oceniać szczególnie pozytywnie w kontekście ograniczenia ryzyka zanieczyszczenia poszczególnych komponentów środowiska, skutkującego m.in. pogorszeniem zdrowia mieszkańców, o którym wspomniano powyżej.

Wspomnieć można również, że na obszarze opracowania ograniczono możliwość lokalizacji obiektów, których funkcjonowanie mogłoby stanowić źródło uciążliwości w odczuciu mieszkańców terenów sąsiednich – zakazując lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko¹⁶⁴. Wyeliminowanie możliwości funkcjonowania tego rodzaju obiektów w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy o funkcji mieszkaniowej sprzyjać będzie zmniejszeniu ryzyka wystąpienia lokalnych konfliktów społecznych w przyszłości.

Reasumując, realizacja przewidzianych w projekcie mpzp nielicznych inwestycji może w pewnym stopniu niekorzystnie wpływać na mieszkańców części terenów zlokalizowanych w granicach analizowanego obszaru, niemniej, prognozuje się, że w przypadku pełnej i docelowej realizacji wszystkich ustaleń projektu mpzp (jak również respektowaniu przepisów prawa w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska) możliwe będzie utrzymanie jakości życia na obszarze projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu. Realizacja nowych inwestycji budowlanych, zrealizowanie projektowanych terenów zieleni urządzonej, a także wyeksponowanie szczególnych walorów zabytkowych budynków i obiektów będzie miało natomiast wpływ na zwiększenie dostępności do terenów zieleni oraz zwiększenie atrakcyjności analizowanego obszaru dla odwiedzających Poznań turystów oraz użytkowników analizowanego obszaru.

6.8. Oddziaływanie na krajobraz

Omawiany obszar mpzp obejmuje tereny o najważniejszych nawarstwieniach historycznych w Poznaniu, charakteryzujące się wyjątkowymi walorami historycznymi, architektonicznymi i krajobrazowymi. Obejmuje on przede wszystkim obszar miasta lokacyjnego z centralnie usytuowanym Starym Rynkiem (z centralnie zlokalizowanym Ratuszem oraz domkami budniczymi), którego granice wyznaczały niegdyś mury miejskie¹⁶⁵, otoczony przez kwartały historycznych kamienic średniejskich. Na obszarze tym zlokalizowanych jest wiele obiektów o wyjątkowych walorach historycznych i architektonicznych, w tym m.in. podlegające ochronie kamienice, budynki sakralne, zabytkowy park, czy też wspomniane powyżej fragmenty murów miejskich. Ochrona krajobrazu staromiejskiego, kształtowanego m.in. przez obecność licznych obiektów i elementów dziedzictwa kulturowego była zatem jednym z najważniejszych założeń omawianego projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu.

W kontekście ochrony walorów krajobrazowych analizowanego obszaru szczególne znaczenie będzie mieć respektowanie licznych zapisów odnoszących się do zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, ustalających m.in. ochronę obszaru objętego planem jako fragmentu „zespołu urbanistyczno-architektonicznego Starego Miasta z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi oraz kamienicami mieszczańskimi”, zespołu urbanistyczno-architektonicznego centrum miasta z układem ulic i zabudową”, zespołów urbanistyczno-architektonicznych kolebki miasta, najstarszego przedmieścia i najstarszych dzielnic XIX-wiecznego Poznania z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi, założeniami parkowymi i willowymi, zabytkami architektury przemysłowej i kamienicami oraz pomnika historii „Poznań – historyczny zespół miasta”. Ochronie wyjątkowych w krajobrazie Starego Miasta elementów służyć będą także zapisy ustalające ochronę części terenu jako zespołu urbanistyczno-architektonicznego Starego Rynku wraz z kompleksem budynków jak ratusz, odwach, domki budnicze, pałac Działyńskich, kamienice obrzeżne oraz studnia Prozerpiny i figura Św. Jana Nepomucena¹⁶⁶, a także „pozostałości średniowiecznych murów miejskich wewnętrznego i zewnętrznego pierścienia obwarowań

¹⁶⁴ z wyjątkiem przedsięwzięć dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej

¹⁶⁵ Fragmenty murów miejskich zostały wyeksponowane w rejonie skweru im. R. Wilhelmiiego oraz skweru im. Wł. Dworzaczka

¹⁶⁶ wpisany do rejestru zabytków pod nr A 195 decyzją z dnia 10.11.1972 r.

miasta z fragmentami baszt i Bramy Wronieckiej¹⁶⁷. Lokalizację obiektów podlegających ochronie (budynków i zespołów budynków wpisanych do rejestru zabytków, budynków chronionych planem, w tym ujętych w gminnej ewidencji zabytków) oraz zachowaniu (zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków, rzeźb i pomników, ogrodzeń i konstrukcji oporowych chronionych planem) wskazano jednocześnie na rysunku planu 1b.

Zwiększeniu walorów krajobrazowych i historycznych służyć będzie również dopuszczone zapisami planu wyeksponowanie przebiegu murów miejskich m.in. poprzez zastosowanie zróżnicowanych materiałów posadzki lub nasadzanych gatunków roślin.

Jednocześnie należy podkreślić, że w odniesieniu do wszystkich terenów położonych w granicach opracowania, projekt planu ustala ochronę krajobrazu oraz historycznie ukształtowanego układu przestrzennego, poprzez zachowanie osi widokowych, otwarć widokowych i punktu widokowego (wskazanych na rysunku planu). Ponadto, wymaga uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów ograniczeń wynikających z położenia przedmiotowych terenów w obszarze jednostki krajobrazu priorytetowego „Poznań” (nr 2533), zgodnie z Audytem krajobrazowym województwa wielkopolskiego.

Omawiany projekt planu miejscowego w przypadku większości terenów utrzymuje dotychczasowy sposób ich zagospodarowania i użytkowania, określając w sposób szczegółowy parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów, uwzględniający parametry historycznej, śródmiejskiej zabudowy oraz sposób zagospodarowania towarzyszących im powierzchni. W przypadku nielicznych obszarów, projekt mpzp wprowadza rozwiązania umożliwiające realizację nowych form urbanistycznych i architektonicznych lub też wymaga ich przekształcenia. Zmian w obrębie lokalnego krajobrazu spodziewać się należy w obrębie następujących obszarów:

- obszaru Osady św. Gotarda, w obrębie którego zakłada się zachowanie poklasztornego wirydarza w formie skweru zieleni publicznej (**6.1ZP**) oraz umożliwia się lokalizację projektowanej zabudowy u zbiegu ulic Małe Garbary i Garbary (**6.3MW/U**),
- dawnej synagogi zlokalizowanej w rejonie ul. Żydowskiej (stanowiącej istotną dominantę przestrzenną w północnej części obszaru mpzp) – projekt mpzp umożliwia przebudowę budynku synagogi, dopuszcza odbudowę kopuły oraz wskazuje sąsiadujące z nią powierzchnie jako teren zieleni urządzonej (**3.2ZP**), uzupełniający pas terenów zieleni podkreślających przebieg historycznych murów miejskich,
- w rejonie murów miejskich – plan zakłada wyburzenie kamienic przy ul. Wronieckiej oraz realizację w jej miejscu zabudowy o mniejszym niż dotychczasowy zasięgu (**2.5U**) w sposób umożliwiający wytworzenie pierzei nawiązującej do historycznego przebiegu, zapewniający jednocześnie możliwość poszerzenia terenu zieleni (**2.1ZP**) oraz wykreowania osi widokowej z ul. Stawnej w kierunku budynku Straży Pożarnej i w dalszej kolejności Baszty Armatniej do Wzgórza Zamkowego,
- Wzgórza Zamkowego (Góra Przemysła) – projekt umożliwia domknięcie zabudowy od strony pl. Wielkopolskiego (**9.2MW/U**), a przede wszystkim uporządkowanie zieleni (**9.2ZP**) i wykształcenie atrakcyjnego przejścia pieszego w kierunku Wzgórza Zamkowego,
- obszaru w rejonie ul. Koziej – w obrębie którego projekt mpzp przewiduje wytworzenie kameralnego skweru zieleni (**27.1ZP**), stanowiącego kontynuację zieleni funkcjonującej na sąsiednim obszarze (strefa zieleni na terenie **35.1MW/U**), jak również przewiduje przedłużenie ul. Koziej w kierunku ul. Podgórznej w formie ciągu pieszego,
- w sąsiedztwie Fary i Parku im. F. Chopina – w obrębie którego projekt wskazuje nowy teren zieleni urządzonej (**42.3ZP**) np. w formie skweru czy parku kieszonkowego oraz wskazuje możliwość lokalizacji zabudowy usługowej (**42.2U**) w obrębie części funkcjonującego tu dotychczas parkingu,
- w rejonie placu Kolegiackiego – projekt umożliwia lokalizację zabudowy stanowiącej kontynuację zabudowy od strony ul. Wodnej (**34.1MW/U**), domykającej przestrzeń placu Kolegiackiego, przeznaczając jednocześnie część terenu pod teren placu miejskiego (**8kp**).

Zakłada się, że realizacja nowej zabudowy w ramach uzupełnienia zabudowy istniejącej (w obrębie pojedynczych, niezabudowanych dotąd działek), przy uwzględnieniu określonych szczegółowo parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy (w tym powierzchni zabudowy, jej intensywności i wysokości, kształtu dachów), respektowaniu zapisów dotyczących lokalizacji zgodnie z obowiązującymi i maksymalnymi nieprzekraczalnymi liniami zabudowy

¹⁶⁷ wpisane do rejestru zabytków pod nr A 250 decyzją z dnia 13.07.1984 r.

(wyznaczonymi na rysunkach planu)¹⁶⁸, jak również zapisów odnoszących się do ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz sposobu zagospodarowania zieleni, zminimalizuje ryzyko wprowadzenia na niezabudowane dotąd działki zabudowy nie uwzględniającej kontekstu historycznego całego układu urbanistycznego Starego Miasta. Realizacja wspomnianych ustaleń pozwoli uniknąć sytuacji, w której historyczne elementy lokalnego krajobrazu zostałyby zniszczone lub przysłonięte przez nowe obiekty, wpływające wysoce niekorzystnie na kształtowanie przestrzeni.

Niewątpliwie korzystny wpływ na kształtowanie lokalnego krajobrazu będzie mieć także realizacja ustaleń dotyczących lokalizacji terenów zieleni urządzonej, w tym projektowanych terenów zieleni (m.in. **3.2ZP**, **42.3ZP**). Na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie zapisów realizujących ideę północnych plant Starego Miasta, obejmujących pas terenów zieleni rozciągających się w miejscu przebiegu murów miejskich od osady św. Gotarda (**6.1ZP**) do Wzgórza Zamkowego (**9.1ZP**, **9.2ZP**), podkreślających historyczny charakter tego obszaru. Do projektu planu wprowadzono jednocześnie szereg ustaleń w zakresie kształtowania zieleni, stanowiącej niezwykle istotny element tutejszego krajobrazu¹⁶⁹. Wśród najważniejszych zapisów w tym zakresie wskazać należy ustalenie lokalizacji stref zieleni¹⁷⁰, zachowanie istniejących drzew¹⁷¹, lokalizację drzew w strefach¹⁷² lokalizacji drzew w pasach drogowych, jak również ustalenie ochrony i zachowania pomnika przyrody wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody¹⁷³. Możliwie maksymalne utrzymanie występującej na analizowanym obszarze zieleni wysokiej, pozwoli zachować jeden z najcenniejszych elementów, decydujących o walorach estetycznych zlokalizowanych tu terenów.

Z punktu widzenia ochrony walorów lokalnego krajobrazu szczególnie ważne będzie respektowanie ustaleń dotyczących zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego. Zapisy projektu planu chronią przed istotną ingerencją w krajobraz omawianego obszaru dzięki wprowadzeniu zapisów ograniczających lub uniemożliwiających lokalizację elementów dysharmonizujących lokalną przestrzeń. W tym zakresie ustalają zakaz lokalizacji nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej (z wyjątkiem tramwajowej sieci trakcyjnej), tymczasowych obiektów budowlanych¹⁷⁴, wolno stojących masztów telefonii komórkowej, ekranów akustycznych oraz nadziemnych garaży wielopoziomowych. Ustalenia projektu mpzp dopuszczają natomiast możliwość lokalizacji elementów, których obecność nie wpływa w sposób znacząco negatywny na kształtowanie walorów lokalnego krajobrazu, w tym m.in. sieci i obiektów infrastruktury technicznej, urządzeń budowlanych, tablic informacyjnych, toalet na terenach **2.1ZP**, **3.2ZP**, **42.3ZP**, **2kp** i **3kp**¹⁷⁵, pomników i rzeźb (innych niż ustalone planem)¹⁷⁶ oraz ciągów pieszych, rowerowych lub pieszo-rowerowych¹⁷⁷.

6.9. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Projekt mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu położony jest w historycznej, centralnej części miasta – w śródmieściu, i obejmuje tereny ograniczone ulicami: Solna, Wolnica, Małe Garbary, Garbary, por. J. Lewandowskiej, Podgórna oraz Al. K. Marcinkowskiego, które nie znalazły się w granicach opracowania, poza trasą tramwajową biegnącą wzdłuż północnej granicy opracowania.

W granicach przedmiotowego obszaru funkcjonuje przede wszystkim zwarta śródmiejska zabudowa o funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, wraz z towarzyszącymi jej budynkami użyteczności publicznej, budynkami sakralnymi oraz terenami zieleni urządzonej.

Projekt planu „Stare Miasto” w Poznaniu ustala przeznaczenie terenów pod następujące funkcje: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej – oznaczone na rysunku planu numerowanymi symbolami **MW/U**, tereny zabudowy usługowej – oznaczone numerowanymi symbolami **U**, tereny zabudowy usługowej – sakralnej, oznaczone numerowanymi symbolami **UK**, tereny zieleni urządzonej – oznaczone numerowanymi symbolami **ZP**, tereny placów

¹⁶⁸ z uwzględnieniem pozostałych zapisów w tym zakresie

¹⁶⁹ szczególnie w przypadku rosnących na obszarze opracowania okazałych drzew

¹⁷⁰ wskazanych na rysunku planu 1a,

¹⁷¹ z uwzględnieniem szczegółowych ustaleń w tym zakresie

¹⁷² wskazanych na rysunku planu 1a

¹⁷³ wskazanego na rysunku planu 1a

¹⁷⁴ z wyjątkiem obiektów zlokalizowanych na czas trwania wydarzeń takich jak: wystawy, pokazy, zawody sportowe, imprezy artystyczno-rozrywkowe itd., wiat przystankowych na przystankach komunikacji zbiorowej, kiosków ulicznych wbudowanych w wiaty przystankowe komunikacji zbiorowej

¹⁷⁵ z uwzględnieniem pozostałych ustaleń w tym zakresie

¹⁷⁶ z zakazem ich lokalizowania na osiach widokowych wskazanych na rysunku planu 1a

¹⁷⁷ innych niż wskazane na rysunku planu

miejskich – oznaczone numerowanymi symbolami **kp**, a także tereny dróg publicznych – oznaczone numerowanymi symbolami **KD-Z**, **KD-L**, **KD-D**, tereny publicznych ciągów pieszych – oznaczone numerowanymi symbolami **kx** i publicznych ciągów pieszo-rowerowych – numerowanymi symbolami **kxr**.

W projekcie planu objęto ochroną akustyczną w środowisku – na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*¹⁷⁸ oraz przepisów wykonawczych, czyli rozporządzenia *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*¹⁷⁹ – cały obszar projektu planu, czyli wszystkie tereny zabudowy, tj. zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej **MW/U**, oraz – w określonych w projekcie planu przypadkach – zabudowy usługowej **U** i zabudowy usługowej – sakralnej **UK**. Ustalenia projektu planu nie zakazują na terenach zabudowy, czyli zarówno na terenach **MW/U**, jak i na terenach **U** oraz **UK** lokalizacji usług oświaty, tj. szkół, przedszkoli lub żłobków oraz usług ochrony zdrowia – w postaci domów opieki społecznej lub szpitali, a także usług zamieszkania zbiorowego.

W projekcie planu ustalono – w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku – zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku jak dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Natomiast w przypadku lokalizacji na terenach **MW/U**, **U** i **UK** zabudowy zamieszkania zbiorowego, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub szpitali – ustalono zapewnienie w granicach działki budowlanej, na której jest lub będzie zlokalizowana taka zabudowa, dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub terenów szpitali w miastach.

W związku z powyższym, w przypadku lokalizacji na terenach **MW/U**, **U** i **UK** bardziej wrażliwych akustycznie funkcji usług oświaty lub ochrony zdrowia, a także funkcji zamieszkania zbiorowego, obowiązują dla nich wyższe wymagania akustyczne w środowisku, które zgodnie z przepisami rozporządzenia *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*¹⁸⁰ nie powinny przekraczać wymaganych dla tych rodzajów terenów poziomów dopuszczalnych. Przyjęcie takiej zasady jest zgodne z treścią art. 112 ustawy *Prawo ochrony środowiska*¹⁸¹, który mówi, że „Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez: 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie ...”.

Dopuszczalny maksymalny równoważny poziom hałasu komunikacyjnego, mający zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby, wynosi dla terenów zabudowy usług oświaty i ochrony zdrowia – $L^*_{Aeq D/N} = 61/56$ dB, odpowiednio w całej porze dziennej lub porze nocnej, natomiast maksymalny dopuszczalny długookresowy średni poziom tych rodzajów hałasu, wynosi dla takich terenów – $L^*_{DWN} = 64$ dB i $L^*_N = 59$ dB, odpowiednio w porze dziennej-wieczorno-nocnej i porze nocnej.

Oznacza to, że wymienione wyżej funkcje usług oświaty lub ochrony zdrowia – nie zakazane ustaleniami projektu planu na terenach **MW/U**, **U** oraz **UK** – mogą być tam funkcjonować lub być lokalizowane jedynie w przypadku zapewnienia tym wrażliwym akustycznie obiektom i terenom usług odpowiednich, wymaganych dla nich standardów akustycznych w środowisku – w granicach działki budowlanej, na której zlokalizowana jest lub będzie taki obiekt lub zabudowa.

Z kolei, dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego wymagania te są słabsze i wynoszą odpowiednio: $L^*_{Aeq D/N} = 65/56$ dB oraz $L^*_{DWN} = 68$ dB i $L^*_N = 59$ dB, czyli kształtują się na poziomach wymaganych dla terenów mieszkaniowo-usługowych.

Dla terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej, powszechnie występujących na terenach w obszarze projektu planu, dla których ustalono wymagania akustyczne w środowisku jak dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców, dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku kształtują się na poziomach odpowiednio: $L^*_{Aeq D/N} = 68/60$ dB oraz $L^*_{DWN} = 70$ dB i $L^*_N = 65$ dB.

¹⁷⁸ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.)

¹⁷⁹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

¹⁸⁰ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

¹⁸¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.)

Należy natomiast podkreślić, że z uwagi na korzystne warunki akustyczne panujące na znacznej części obszaru, opisane w rozdziale 2.12 niniejszej prognozy¹⁸², na terenach mieszkaniowo-usługowych, korzystniej byłoby zastosować – tak jak uczyniono to w przypadku terenów usług oświaty i ochrony zdrowia – przepisy art. 112 pkt 1 i 2 ustawy *Prawo ochrony środowiska*¹⁸³, które mówią że: „Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez: 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie; 2) zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.” i w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku ustalić zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych.

Natomiast w przypadku występowania zabudowy bezpośrednio wzdłuż ulic, gdzie notowane są przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku¹⁸⁴, zgodnie z przepisami ustawy *Prawo ochrony środowiska*¹⁸⁵, zawartymi w art. 114 pkt 4 – ochrona przed hałasem komunikacyjnym polega na: „W przypadku zabudowy mieszkaniowej, szpitali, domów pomocy społecznej lub budynków związanych ze stałym albo czasowym pobytem dzieci i młodzieży, zlokalizowanych na granicy pasa drogowego ..., ochrona przed hałasem polega na stosowaniu rozwiązań technicznych zapewniających właściwe warunki akustyczne w budynkach.”.

W ustaleniach projektu planu dopuszczono stosowanie zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi.

Należy natomiast podkreślić, że w warunkach występowania przekroczeń dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku – w przeważającej większości tylko na obrzeżach projektu planu (wzdłuż ulic: Solna, Małe Garbary, Garbary, por. J. Lewandowskiej, Podgórna oraz Al. K. Marcinkowskiego) oraz w przypadku ul. Wielkiej – stosownie do przepisów odrębnych, obowiązuje nakaz stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w zlokalizowanych w strefach ponadnormatywnych oddziaływań akustycznych hałasu komunikacyjnego budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, zgodnie z ich przeznaczeniem, według wymagań polskich norm stosowanych w akustyce budowlanej, przy zapewnieniu jednocześnie wymiany powietrza z otoczeniem.

Stosowanie zasad akustyki architektonicznej dotyczy właściwego ze względów akustycznych rozkładu pomieszczeń w budynkach (nie tylko mieszkalnych, także biurowych, usługowych – np. hotelowych, zamieszkania zbiorowego, oświaty lub ochrony zdrowia, czy wymagających szczególnej koncentracji uwagi), który uwzględnia zagrożenia akustyczne zewnętrzne i wewnętrzne w tych budynkach, i odnosi się głównie do projektowanych, nowych budynków lub budynków gruntownie przebudowywanych. Z kolei, stosowanie zasad akustyki budowlanej dotyczy wszystkich budynków wymagających ochrony akustycznej wewnątrz pomieszczeń (przy zamkniętych oknach i drzwiach), narażonych m.in. na ponadnormatywne dla wnętrz pomieszczeń oddziaływanie akustyczne z zewnątrz, i wiąże się z potrzebą stosowania przegród zewnętrznych w tych budynkach o odpowiedniej izolacyjności akustycznej, w tym głównie okien o podwyższonej izolacyjności akustycznej, przy zapewnieniu wymiany powietrza z otoczeniem.

Ustalenie to jako dopuszczenie mogłoby dotyczyć również budynków, które znajdują się bądź znajdują poza strefami ponadnormatywnego dla nich oddziaływania hałasu komunikacyjnego w środowisku (zewnętrznym) – np. na terenach, gdzie poziomy tego hałasu przekraczają wartości $L_{Aeq D/N} = 60/50$ dB, w odpowiednich przedziałach czasu oceny w porze dziennej i nocnej, zgodnie z wymaganiami polskich norm (niezależnie od rodzaju terenu zabudowy). Poziomy dźwięku w środowisku wyższe niż te wartości nie gwarantują, jak było dotąd – na mocy rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku¹⁸⁶, które przestało obowiązywać w październiku 2012 r. – uzyskania wymaganych poziomów dźwięku wewnątrz pomieszczeń zamkniętych, przy zapewnieniu wymiany powietrza w tych pomieszczeniach, ale nie przez rozszczelnienie okien.

¹⁸² gdzie wskazano, że jedynie zewnętrzne elewacje i fasady budynków, przylegających bezpośrednio do ruchliwych ulic (które nie znalazły się w granicach opracowania przedmiotowego projektu planu) skażone są ponadnormatywnym hałasem komunikacyjnym. Wewnątrz obszaru projektu planu warunki akustyczne w środowisku – ze względu na oddziaływanie hałasu komunikacyjnego – są w większości korzystne dla przebywania ludzi, z wyjątkiem otoczenia dwu ulic (Wielkiej i Za Bramką)

¹⁸³ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.)

¹⁸⁴ np. w sąsiedztwie Al. Marcinkowskiego (teren **1.1MW/U**)

¹⁸⁵ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973, tekst jednolity z późn. zm.)

¹⁸⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826) – akt archiwalny

Jednocześnie należy zaznaczyć, że lokalizację zabudowy wymagającej zapewnienia komfortu akustycznego wewnątrz pomieszczeń (zamkniętych) – na terenach charakteryzujących się wysokimi poziomami hałasu w środowisku (co ma miejsce w przypadku zabudowy zlokalizowanej przede wszystkim wzdłuż zewnętrznych granic przedmiotowego obszaru projektu planu) dopuszczają przepisy rozporządzenia *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*¹⁸⁷.

W celu zapewnienia możliwości kształtowania klimatu akustycznego w środowisku, skażonego hałasem komunikacyjnym, w ustaleniach projektu planu – w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji – sformułowano ustalenia dopuszczające stosowanie rozwiązań przeciwhałasowych na terenach dróg publicznych (a także dopuszczające lokalizację elementów zagospodarowania pasa drogowego innych niż ustalone planem). Ustalenia te dotyczą oczywiście tylko ulic, które znalazły się w granicach projektu planu i nie dotyczą ulic poza jego granicami.

Analizowany obszar projektu planu, z uwagi na specyfikę funkcjonującej tu zabudowy oraz znaczną liczbę lokali usługowo-gastronomiczno-rozrywkowych może znajdować się również pod wpływem oddziaływania uciążliwych akustycznie zdarzeń, związanych z charakterem prowadzonej działalności oraz w związku z wieczornym i nocnym życiem Starego Miasta – w rejonie Starego Rynku w Poznaniu, a także urządzeń technicznych służących obsłudze lokali i usług gastronomicznych, zaliczanych do tzw. „pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu”. Zagadnienie to opisano w rozdz. 2.12 niniejszej prognozy.

W ustaleniach projektu planu ustalono także zapewnienie wymaganych standardów akustycznych na granicach z terenami o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku.

Ustalenie to oznacza, że na granicach terenów bardziej wrażliwych akustycznie – o funkcji usług oświaty lub ochrony zdrowia, nie zakazanych ustaleniami projektu planu na terenach zabudowy usługowej **U** oraz zabudowy usługowej – sakralnej **UK**, w granicach działki budowlanej, dla których nie definiuje się wymagań akustycznych w środowisku, oraz na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej **MW/U**, dla których definiuje się wymagania akustyczne w środowisku, wymagane jest zapewnienie wyższych standardów akustycznych, wymaganych dla tych wrażliwych funkcji usług. Podobnie, wymagane jest zapewnienie wymaganych – ale nieco słabszych – standardów akustycznych w środowisku, w przypadku lokalizacji zabudowy zamieszkania zbiorowego na tych terenach zabudowy.

Ustalenie to zapisano w związku z potencjalnym, niekorzystnym oddziaływaniem źródeł hałasu w środowisku, głównie związanych z oddziaływaniem tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu, zlokalizowanych na terenach **U** oraz **UK**, ale również na terenie **MW/U** – w wyniku dopuszczenia lokalizacji na tych terenach wrażliwych akustycznie w środowisku funkcji usług oświaty lub ochrony zdrowia oraz mniej wymagającej zabudowy zamieszkania zbiorowego.

Źródłami konfliktów i zagrożeń akustycznych w środowisku dla otoczenia może być również działalność tych wrażliwych akustycznie funkcji terenów – np. usług oświaty, czyli głównie szkół czy przedszkoli – w przypadku oddziaływania ich hałaśliwych boisk czy placów zabaw, a w przypadku usług ochrony zdrowia – praca urządzeń technicznych.

W przypadku tego ustalenia nie ma znaczenia czy w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku ustalone zostanie zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych czy też jak dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców, ponieważ oba rodzaje terenów charakteryzują takie same wymagania akustyczne w środowisku, dotyczące oddziaływań tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu – na poziomach odpowiednio: $L^*_{Aeq\ D/N} = 55/45\text{ dB}$ oraz $L^*_{DWN} = 55\text{ dB}$ i $L^*_N = 45\text{ dB}$. Ale w przypadku terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub szpitali, wymagane jest dla oddziaływań takich źródeł hałasu zapewnienie wyższych standardów akustycznych w środowisku, które wynoszą odpowiednio – $L^*_{Aeq\ D/N} = 50/40\text{ dB}$ oraz $L^*_{DWN} = 50\text{ dB}$ i $L^*_N = 40\text{ dB}$.

Poza zagrożeniami akustycznymi dot. oddziaływania zewnętrznych, a także zlokalizowanych w granicach projektu planu – źródeł hałasu samochodowego, oraz wewnętrznych źródeł hałasu – od tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu, mogą niestety mieć też miejsce w obszarze opracowania inne zdarzenia akustyczne w środowisku – np. imprezy okazjonalne czy

¹⁸⁷ Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. z 2019 r., poz. 1065, tekst jednolity)

wydarzenia okolicznościowe. Zakłada się jednak, że nie będą one związane z terenami zieleni urządzonej **ZP**, które nie zostały w projekcie planu objęte ochroną akustyczną w środowisku jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe.

Przyjmuje się, że zdarzenia okazjonalne organizowane na tych terenach będą mogły powodować hałasy w środowisku, w obszarze projektu planu – na sąsiadujących terenach zabudowy, oddziałując znacznie bardziej i dłużej niż poziomy hałas określone wyżej np. dla terenów mieszkaniowo-usługowych (ale także dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców) – na podstawie obowiązującego rozporządzenia *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*¹⁸⁸, byle by w sposób nie naruszający przepisów uchwały Rady Miasta Poznania z 2016 r. *w sprawie ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko na terenie miasta Poznania*¹⁸⁹.

Uchwała jw. wprowadza na terenie miasta Poznania ograniczenie czasu funkcjonowania instalacji i korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko, w tym w szczególności urządzeń nagłaśniających – od poniedziałku do czwartku oraz w niedzielę od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰ następnego dnia, a w piątki, soboty i dni świąteczne od godz. 24⁰⁰ do godz. 6⁰⁰ następnego dnia, z wyjątkiem dni 31 grudnia i 1 stycznia. W przypadku, gdy po dniu świątecznym następuje dzień powszedni, ograniczenie obowiązuje od godziny 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰ następnego dnia.

Ponadto przewiduje się, że hałasy komunikacyjne: kolejowy, a także hałas lotniczy, związany z przelotami samolotów na lotnisko Poznań-Krzesiny tudzież hałas lotniczy związany z przelotami samolotów na lotnisko Poznań-Ławica, podobnie jak hałas przemysłowy – nie będą w przyszłości obejmowały granic przedmiotowego obszaru projektu planu, tak jak to jest obecnie, na podstawie dokumentacji aktualnej jeszcze *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*¹⁹⁰.

Podsumowując należy stwierdzić, że w przyszłości w granicach obszaru projektu planu „Stare Miasto” w Poznaniu – w wyniku realizacji skorygowanych ustaleń szczegółowych, sformułowanych w dziedzinie kształtowania klimatu akustycznego w środowisku i w budynkach – warunki akustyczne będą korzystne dla planowanej funkcji terenów **MW/U** oraz w przypadku lokalizacji na terenach zabudowy **MW/U**, **U** i **UK** wrażliwych akustycznie funkcji usług oświaty i ochrony zdrowia oraz zabudowy zamieszkania zbiorowego. Projekt planu ustala zapewnienie odpowiednich standardów akustycznych w środowisku, a także stosowanie zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, a także zapewnienie wymaganych standardów akustycznych na granicach różnych rodzajów terenów.

Obszar projektu planu nie będzie skażony hałasem kolejowym, hałasem lotniczym oraz hałasem przemysłowym, tak jak ma to miejsce obecnie.

6.10. Oddziaływanie na powietrze

Jak już wcześniej wielokrotnie wspomniano, omawiany projekt planu miejscowego nie przewiduje możliwości wprowadzenia znaczących zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania zlokalizowanych tu terenów, utrzymując dominujący udział terenów zabudowy o śródmiejskim charakterze i intensywności, wraz z towarzyszącym jej terenami zieleni urządzonej oraz terenami o funkcji komunikacyjnej.

Zakłada się, że nieliczne inwestycje, których realizację dopuszczają zapisy projektu planu, ze względu na stosunkowo niewielką powierzchnię (głównie uzupełnienie kwartałów zabudowy istniejącej, wytworzenie pierzei zabudowy od ul. Stawnej), nie będą stanowiły przyczyny pojawienia się oddziaływań o znacząco niekorzystnym wpływie na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego na całym obszarze opracowania. Co szczególnie istotne, nie przewiduje się możliwości realizacji na obszarze planu nowych obiektów ogrzewanych za pośrednictwem instalacji wykorzystujących paliwa o wysokich wskaźnikach emisji, przede wszystkim z uwagi na charakter projektowanej zabudowy¹⁹¹ oraz dostępność sieci infrastruktury technicznej, w tym w szczególności

¹⁸⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

¹⁸⁹ Uchwała Nr XXXVI/614/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 18 października 2016 r. *w sprawie ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko na terenie miasta Poznania* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 6249, z dnia 26 października 2016 r.)

¹⁹⁰ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, *lemitor* OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

¹⁹¹ dominujący udział zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usługowej

sieci ciepłowniczej i gazowej. Niemniej, realizacja nowej zabudowy kubaturowej prowadzić będzie do lokalnego pogorszenia warunków przewietrzania w obrębie części terenów (m.in. **34.1MW/U**, **39.1MW/U**), obejmujących powierzchnie dotąd niezabudowane, a przeznaczone zgodnie z zapisami projektu mpzp pod zabudowę.

Niewielkiego wzrostu emisji zanieczyszczeń można spodziewać się na etapie realizacji pojedynczych inwestycji, których realizacja została umożliwiona zgodnie z zapisami projektu planu. We wspomnianych przypadkach źródłami emisji będą prace ziemne, których prowadzenie związane jest z generowaniem pewnych ilości pyłu oraz silniki spalinowe sprzętu budowlanego, wykorzystywanego podczas realizacji inwestycji. Prognozuje się jednak, że ilość zanieczyszczeń generowanych przez maszyny budowlane oraz pojazdy wykorzystywane na etapie budowy nie będzie miała większego znaczenia w długofalowym kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego, przede wszystkim ze względu na ograniczoną powierzchnię i czas przeprowadzania robót budowlanych.

Pomimo, iż przedmiotowy projekt mpzp nie przewiduje możliwości lokalizacji na przedmiotowym obszarze inwestycji wpływających znacząco niekorzystnie na kształtowanie jakości powietrza, do projektu mpzp wprowadzono zapisy, których realizacja ma na celu wyeliminowanie możliwości wystąpienia niekorzystnych oddziaływań w tym zakresie. Wskazać tu należy dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, z jednoczesnym zakazem stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe. Przestrzeganie powyższego zapisu pozwoli na wyeliminowanie możliwości wprowadzenia na obszar projektu mpzp instalacji stanowiących źródło tzw. emisji niskiej, wpływających w sposób szczególnie niekorzystny na kształtowanie jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu PM10.

W tym miejscu należy również zauważyć, że przedmiotowy teren posiada dostęp do sieci infrastruktury technicznej, w tym w szczególności sieci ciepłowniczej oraz gazowej. Należy zatem przypuszczać, że zabudowa, której lokalizację umożliwiają zapisy projektu mpzp, zaopatrywana będzie w ciepło za pośrednictwem miejskiej sieci ciepłowniczej lub za pomocą systemów grzewczych wykorzystujących paliwo gazowe (charakteryzujące się niższymi wskaźnikami emisji). Na zminimalizowanie ryzyka zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń generowanych na skutek funkcjonowania instalacji grzewczych w pośredni sposób wpływać będzie również realizacja zapisów ustalających zapewnienie dostępu do sieci infrastruktury technicznej, powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym¹⁹² oraz dopuszczających możliwość prowadzenia robót w zakresie sieci infrastruktury technicznej. Takie rozwiązania są niezwykle istotne w kontekście zapewnienia możliwości ogrzewania zabudowy w sposób minimalizujący poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, szczególnie w obszarach zwartej zabudowy, w obrębie których możliwości przewietrzania są ograniczone.

Zminimalizowaniu ryzyka pojawienia się na obszarze opracowania obiektów, których funkcjonowanie mogłoby mieć istotny, negatywny wpływ na kształtowanie jakości powietrza, służyć będzie także przestrzeganie zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W projekcie planu nie wskazuje się również projektowanych dróg (układ komunikacyjny oparty jest o sieć istniejących dróg), stąd też nie przewiduje się wzrostu emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza, związanej z pojawieniem się nowych dróg (liniowych źródeł emisji).

Analizując wpływ realizacji ustaleń projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu na jakość powietrza atmosferycznego nie można natomiast zapominać o korzystnym wpływie związanym z utrzymaniem funkcjonujących tu dotychczas terenów zieleni urządzonej (**ZP**) oraz wprowadzeniem licznych zapisów, których respektowanie ma służyć ochronie występującej tu zieleni wysokiej, mającej niezaprzeczalny wpływ na kształtowanie lokalnych warunków aerosanitarnych. W projekcie planu wyznaczono także nowe tereny zieleni urządzonej (**42.3ZP**, **3.2ZP**, **27.1ZP**), wskazano lokalizację stref zieleni w obrębie części terenów, jak również ustalono lokalizację drzew we wskazanych na rysunku planu 1a strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych. Obecność zieleni (a w szczególności zieleni wysokiej) wpływa pozytywnie na zmniejszenie udziału CO₂ w powietrzu atmosferycznym oraz ograniczenie zasięgu przenoszenia zanieczyszczeń pyłowych, co w kontekście położenia analizowanego obszaru w ścisłym centrum miasta ma szczególne duże znaczenie. Podkreślenia wymaga fakt, że wskazanie nowych terenów zieleni urządzonej w sposób umożliwiający stworzenie większych struktur zieleni (pas terenów w części północnej – w miejscu przebiegu murów miejskich oraz większy obszar zieleni w rejonie istniejącego Parku im. F. Chopina)

¹⁹² oraz zapewnienie dostępu do sieci

będzie miało wpływ na zwiększenie korzystnego efektu związanego z funkcjonowaniem terenów zagospodarowanych zielenią (w tym szczególnie z dużym udziałem drzew i krzewów).

Dla kształtowania lokalnej jakości powietrza atmosferycznego istotne będzie także przestrzeganie zapisów określających w sposób szczegółowy parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów **MW/U**, **U** i **UK** (w tym przede wszystkim ustalające maksymalną powierzchnię i wysokość zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w granicach działki budowlanej), a także ustalenia odnoszące się do sposobu kształtowania zieleni na całym obszarze projektu mpzp. Ograniczenie intensywności zabudowy (w stopniu uwzględniającym liczne uwarunkowania lokalne), przy jednoczesnym wprowadzeniu wymogu utrzymania nawet niewielkich powierzchni zagospodarowanych zielenią, pozwoli na utrzymanie wolnych od zabudowy przestrzeni, umożliwiających ograniczony przepływ mas powietrza (ograniczając tym samym skalę negatywnych zjawisk związanych ze stagnacją mas powietrza i kumulowaniem zanieczyszczeń). Działania te nie eliminują negatywnych zjawisk związanych z dogęszczaniem zabudowy, niemniej, wprowadzanie większych i bardziej zróżnicowanych skupisk zieleni w obszarach ścisłej zabudowy śródmiejskiej (w możliwym do realizacji zakresie), jest jednym z działań sprzyjających poprawie lokalnych warunków aerosanitarnych (pod warunkiem jednoczesnego eliminowania źródeł emisji zanieczyszczeń).

Reasumując, należy stwierdzić, że z uwagi na skalę obecnego zainwestowania analizowanego obszaru, jak również charakter zapisów projektu planu, nie przewiduje się możliwości wystąpienia istotnych, negatywnych oddziaływań na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego, będących skutkiem realizacji zapisów projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu. Warunkiem niezbędnym będzie natomiast pełna i docelowa realizacja ustaleń wspomnianego planu (szczególnie w zakresie eliminacji źródeł emisji oraz wprowadzenia zieleni urządzonej), a także stosowanie możliwie najlepszych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska.

6.11. Oddziaływanie na klimat

Wśród najbardziej istotnych czynników, których pojawienie się stanowi przyczynę znaczących zmian lokalnych warunków klimatycznych, wymienić można między innymi: zwiększanie zasięgu powierzchni trwale zabudowanych, drastyczne zmniejszanie udziału powierzchni biologicznie czynnej w obrębie terenów, zmniejszanie powierzchni zadrzewionych, zwiększanie liczby źródeł (punktowych, liniowych i powierzchniowych) emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza, umożliwienie stosowania w instalacjach grzewczych paliw o wysokich wskaźnikach spalania (w nowo projektowanej zabudowie), czy też projektowanie układu komunikacyjnego w sposób nieuwzględniający konieczności redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Omawiany w prognozie projekt mpzp zasadniczo nie wprowadza znaczących zmian w zakresie sposobu zagospodarowania i użytkowania zlokalizowanych tu terenów, niemniej, część z przewidzianych zapisami projektu planu inwestycji będzie mieć niekorzystny wpływ na kształtowanie lokalnych warunków mikroklimatycznych. Wśród tego rodzaju inwestycji wskazać należy przede wszystkim realizację projektowanej zabudowy w obrębie pojedynczych, niezainwestowanych dotąd działek budowlanych (np. tereny **34.1MW/U**, **39.1MW/U**, **5.1MW/U**), jak również realizacja zabudowy o większej niż dotychczasowa powierzchni lub wysokości (np. teren **35.1MW/U**, **6.3MW/U**, **2.4U**, możliwa nadbudowa istniejącej zabudowy w obrębie pojedynczych terenów). Przewiduje się, że wprowadzenie pojedynczych obiektów budowlanych charakteryzujących się znaczną kubaturą i wysokością może doprowadzić do pewnych zmian w zakresie możliwości przewietrzania tych terenów, jak również zmian w zakresie kształtowania warunków wilgotnościowych oraz termicznych. Należy natomiast zauważyć, iż projektowane inwestycje dotyczyć będą jedynie części terenów, a co za tym idzie nie wpłyną w sposób diametralny na zmianę warunków mikroklimatycznych w granicach całego obszaru projektu planu, który obejmuje tereny zwartej zabudowy śródmiejskiej (istniejącej).

Zminimalizowaniu niekorzystnych zmian, jakie mogą wystąpić w efekcie realizacji inwestycji budowlanych w zasięgu pojedynczych, niezagospodarowanych dotąd działek, służyć będzie wprowadzenie zapisów określających maksymalną powierzchnię zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać utrzymany w granicach działki budowlanej, jak również ustalających zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia oraz wskazujących na lokalizację stref zieleni (na zajmującym znacząco powierzchnię terenie **35.1MW/U**). Należy zauważyć, że wskaźniki dotyczące minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, jakie zostały określone dla terenów projektowanych inwestycji, są w wielu przypadkach wyższe

niż w przypadku terenów istniejącej, historycznej zabudowy (dla **35.1MW/U** nie mniej niż 24%, dla **5.2MW/U** i **5.3MW/U** – 10% itd.).

W przypadku terenów zabudowy istniejącej – stanowiących większość terenów wskazanych w projekcie mpzp – zasadniczo nie przewiduje się wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na lokalne warunki mikroklimatyczne, związanych z realizacją ustaleń projektu planu. Niemniej, respektowanie ustaleń dotyczących wspomnianych wcześniej parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu oraz ustaleń odnoszących się do gospodarowania zielenią na obszarach zabudowy, zminimalizuje ryzyko przekształceń mających niekorzystny wpływ na mikroklimat w zasięgu terenów trwale zainwestowanych. Pozostawienie części porośniętych zielenią powierzchni umożliwiających przepływ mas powietrza, których obecność sprzyja poprawie warunków termicznych i wilgotnościowych pozwoli ograniczyć ryzyko dalszego pogłębiania niekorzystnych oddziaływań na lokalne warunki mikroklimatyczne. Ponadto, utrzymanie w możliwie maksymalnym stopniu dotychczasowego udziału zieleni wpływać będzie korzystnie na zmniejszenie udziału zanieczyszczeń powietrza (w tym przede wszystkim CO₂) oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń pyłowych, stanowiących jądra kondensacji, których zwiększona obecność wpływa z kolei na pojawianie się w granicach miasta niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Możliwość wprowadzenia rozwiązań sprzyjających ograniczeniu zmian w zakresie lokalnego mikroklimatu została znacząco ograniczona z uwagi na specyfikę omawianego obszaru (tereny niemal w całości trwale zainwestowane), jak i konieczność kształtowania zabudowy w nawiązaniu do historycznie ukształtowanych pierzei zabudowy. Za szczególnie ważne uznać należy zatem utrzymanie dotychczasowej funkcji istniejących terenów zieleni urządzonej (**42.2ZP, 42.1ZP, 9.1ZP, 9.2ZP, 2.1ZP, 3.1ZP, 16.1ZP, 39.1ZP**), lokalne zwiększenie powierzchni terenów istniejących (**2.1ZP, 6.1ZP, 35.1ZP**), a także wyznaczenie w projekcie mpzp nowych terenów zieleni (**42.3ZP, 3.2ZP, 27.1ZP**), stanowiących w znacznej mierze uzupełnienie istniejących struktur i przestrzeni zagospodarowanych zielenią. Dla terenów tych projekt planu wymaga zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Wskazanie terenów zieleni urządzonej **ZP** (których łączna powierzchnia wynosi ponad 3 ha) wyeliminuje możliwość wprowadzenia znaczących zmian w zakresie charakteru występującej tu roślinności oraz zapobiegnie zmianom czynników ekologicznych, wpływających w sposób istotny na lokalne warunki mikroklimatyczne. W przypadku terenów porośniętych zielenią wysoką obserwuje się jednocześnie zwiększenie wilgotności powietrza oraz ograniczenie nasłonecznienia powierzchni (zacienienie), co z kolei wpływa na lokalne obniżenie temperatury powietrza oraz ograniczenie skali występowania zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”. Ponadto, obecność rozległych powierzchni porośniętych zielenią wpływa korzystnie na redukcję udziału CO₂ w powietrzu atmosferycznym oraz zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń pyłowych, których obecność wpływa z kolei na zwiększenie częstotliwości i intensywności niekorzystnych zjawisk klimatycznych (cząstki pyłowe stanowią jądra kondensacji).

Ponadto, zakłada się, że działania polegające na zrealizowaniu nowych nasadzeń w obrębie projektowanych terenów **ZP** umożliwią zrekompensowanie strat związanych z realizacją nielicznej zabudowy w obrębie części niezabudowanych dotąd działek. W tym kontekście należy podkreślić liczne ustalenia odnoszące się do zieleni, w tym zapisy wskazujące na konieczność zachowania istniejących na obszarze opracowania drzew¹⁹³, a także wskazujące lokalizację stref lokalizacji drzew w pasach drogowych (na terenach **14KD-D, 16KD-D, 20-21KD-D, 24KD-D, 41KD-D, 50KD-D, 2-3kxr, 1-2kx**)

Wśród zapisów projektu mpzp, których realizacja będzie wpływać długofalowo na kształtowanie lokalnego klimatu, należy również wymienić wykluczenie możliwości stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe w indywidualnych systemach grzewczych (dopuszczonych zgodnie z ustaleniami planu). Egzekwowanie tego zapisu wpłynie w sposób bezpośredni na wyeliminowanie możliwości pojawienia się na obszarze projektu planu nowych źródeł emisji niskiej, których funkcjonowanie mogłoby skutkować wzrostem emisji zanieczyszczeń powietrza (szczególnie w zakresie emisji pyłów), a tym samym w sposób pośredni niekorzystnie oddziaływać na kształtowanie lokalnego klimatu.

Reasumując, realizacja zapisów projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu skutkować będzie zmianą warunków mikroklimatycznych jedynie w obrębie części terenów, dla których wskazuje się możliwość realizacji projektowanej zabudowy oraz ewentualnego zintensyfikowania dotychczasowego zagospodarowania. Skala prognozowanych zjawisk nie wpłynie jednak w sposób znaczący na zmianę

¹⁹³ na terenach **ZP** oraz wskazanych w sposób orientacyjny na rysunku planu 1a

dotychczasowych warunków mikroklimatycznych w granicach całego analizowanego obszaru, charakterystycznych na terenów ścisłej zabudowy śródmiejskiej – przede wszystkim z uwagi na szereg wprowadzonych do projektu mpzp ustaleń dotyczących zachowania istniejących i lokalizacji nowych terenów zieleni urządzonej, a także liczne zapisy odnoszące się do zagospodarowania zielenią.

6.12. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe

Ze względu na specyfikę, położenie oraz wyjątkową wartość historyczną terenów znajdujących się w zasięgu granic projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu, do analizowanego projektu planu wprowadzono szereg zapisów w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, których przestrzeganie zapewni właściwą ochronę jednego z najcenniejszych architektonicznie obszarów miasta oraz zlokalizowanych na tych terenach licznych obiektów zabytkowych.

Do najważniejszych zapisów w tym zakresie należy ustalenie ochrony całego obszaru projektu planu jako fragmentu „zespołów urbanistyczno-architektonicznych kolebki miasta, najstarszego przedmieścia i najstarszych dzielnic XIX-wiecznego Poznania z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi, założeniami parkowymi i willowymi, zabytkami architektury przemysłowej i kamienicami”¹⁹⁴, „zespołu urbanistyczno-architektonicznego Starego Miasta z budynkami użyteczności publicznej, sakralnymi oraz kamienicami mieszczańskimi”¹⁹⁵, zespołu urbanistyczno-architektonicznego centrum miasta z układem ulic i zabudową”¹⁹⁶ oraz pomnika historii „Poznań – historyczny zespół miasta”¹⁹⁷. Ponadto, część obszaru objętego projektem planu obejmuje podlegający ochronie „zespół urbanistyczno-architektoniczny Starego Rynku wraz z kompleksem budynków jak ratusz, odwach, domki budnicze, pałac Działyńskich, kamienice obrzeżne oraz studnia Prozerpiny i figura Św. Jana Nepomucena”¹⁹⁸ (wskazany na rysunku planu 1b), a także „pozostałości średniowiecznych murów miejskich wewnętrznego i zewnętrznego pierścienia obwarowań miasta z fragmentami baszt i Bramy Wronieckiej”¹⁹⁹ (wskazanych w sposób orientacyjny na rysunku planu 1b).

Ochronie zlokalizowanych na obszarze opracowania elementów dziedzictwa kulturowego służyć będzie niewątpliwie również ustalenie ochrony budynków i zespołów budynków wpisanych do rejestru zabytków (wskazanych na rysunku planu 1b) – poprzez zachowanie elewacji budynku, kompozycji i artykulacji elewacji, detali architektonicznych oraz kąta nachylenia połaci dachowych od strony przyległych dróg publicznych i placów miejskich.

Co równie istotne, przedmiotowy projekt mpzp ustala ochronę krajobrazu kulturowego, zabytków nieruchomych i przestrzeni publicznych historycznego układu urbanistyczno-architektonicznego Starego Miasta, zgodnie z ustaleniami uchwały w sprawie utworzenia „Parku Kulturowego Stare Miasto” (wskazanego na rysunku planu 1b).

Dla zachowania i ochrony walorów architektonicznych istniejącej zabudowy, na rysunku projektu planu wskazano również budynki chronione planem (w tym ujęte w gminnej ewidencji zabytków), dla których ustalono ich ochronę poprzez zachowanie kompozycji elewacji budynku, detali architektonicznych oraz kształtu dachu od strony przyległych dróg publicznych i placów miejskich²⁰⁰. Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu mpzp zachowane mają zostać także zabytki ruchome (wpisane do rejestru zabytków)²⁰¹, rzeźby i pomniki²⁰², a także ogrodzenia i konstrukcje oporowe chronione planem²⁰³ (wskazane na rysunku planu 1b) – poprzez zachowanie ich formy oraz detali architektonicznych.

Utrzymaniu wyjątkowych walorów historycznych i architektonicznych analizowanego obszaru sprzyjać będzie także ustalenie wyeksponowania przebiegu murów miejskich (wskazanego na rysunku planu 1b) m.in. poprzez zróżnicowanie zastosowanych materiałów posadzki lub gatunków roślin. Projekt planu dopuszcza także ewentualną rekonstrukcję fragmentów murów miejskich. W projekcie mpzp zapewniono także odpowiednią ochronę dla zlokalizowanych na przedmiotowym obszarze

¹⁹⁴ wpisanych do rejestru zabytków pod nr A 239 decyzją z dnia 06.10.1982 r.

¹⁹⁵ wpisanego do rejestru zabytków pod nr A 225 decyzją z dnia 04.06.1979 r.

¹⁹⁶ wpisanego do rejestru zabytków pod nr A 231 decyzją z dnia 14.03.1980 r.

¹⁹⁷ utworzonego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 listopada 2008 r.

¹⁹⁸ wpisany do rejestru zabytków pod nr A 195 decyzją z dnia 10.11.1972 r.

¹⁹⁹ wpisane do rejestru zabytków pod nr A 250 decyzją z dnia 13.07.1984 r.

²⁰⁰ z wyjątkiem terenu **3.1.MW/U**

²⁰¹ wskazane na rysunku planu 1b

²⁰² jw.

²⁰³ wskazane na rysunku planu 1b

stanowisk archeologicznych, stanowiących m.in. o bardzo bogatej historii obszaru Starego Miasta – poprzez ustalenie ochrony obszaru ochrony archeologicznej, wskazanego na rysunku planu 1b.

Mając na uwadze regulacyjny charakter założeń projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu, jak również szczegółowy zakres ustaleń dotyczących ochrony elementów dziedzictwa kulturowego i zabytków, prognozuje się, że ich realizacja zapewni skuteczną ochronę zlokalizowanych tu zabytków oraz innych elementów dziedzictwa kulturowego, stanowiących o wyjątkowej wartości historycznej przedmiotowego obszaru. Projekt planu uwzględnia konieczną ochronę zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Miasta Poznania i Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Poznania, wprowadza ochronę budynków o cennych walorach architektonicznych (nie objętych dotychczas formą ochrony), a także wskazuje przebieg dawnych murów miejskich wprowadzając zapisy zapewniające ochronę ich pozostałości oraz określające zasady ich wyeksponowania.

6.13. Oddziaływanie na dobra materialne

Przewiduje się, iż realizacja ustaleń mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu nie będzie stanowić przyczyny wystąpienia znaczących oddziaływań na dobra materialne zlokalizowane zarówno w granicach, jak i w bliskim sąsiedztwie obszaru opracowania.

Zrealizowanie pojedynczych inwestycji, obejmujących uzupełnienie kwartałów śródmiejskiej zabudowy, charakteryzującej się znaczną intensywnością oraz dużymi walorami architektonicznymi, przyczyni się do nieznacznego zwiększenia ilości dóbr materialnych w granicach omawianego obszaru. Zakładając, że nowe zainwestowanie charakteryzować się będzie wysokimi walorami estetycznymi, wpisującymi się w dotychczasowy sposób użytkowania i funkcjonowania analizowanego obszaru, jego realizacja będzie w pozytywny sposób wpływać również na otoczenie omawianego obszaru. Podniesieniu wartości funkcjonującej tu zabudowy sprzyjać może również wprowadzenie szczegółowych ustaleń w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, jak również wprowadzenie ustaleń odnoszących się do docelowego sposobu zagospodarowania istniejących i projektowanych terenów zieleni urządzonej **ZP**. Odpowiednie wyeksponowanie w przestrzeni budynków i obiektów zabytkowych, jak również zrealizowanie nasadzeń zieleni o dużych walorach estetycznych niewątpliwie będzie wpływać na podniesienie atrakcyjności sąsiedztwa funkcjonującej zabudowy, jak również wykształcenie przestrzeni atrakcyjnych dla użytkowników i mieszkańców analizowanego obszaru, co z kolei może prowadzić do potencjalnego wzrostu wartości zlokalizowanych tu nieruchomości.

Na etapie realizacji poszczególnych inwestycji spodziewać się można natomiast ograniczonych czasowo i przestrzennie oddziaływań na istniejące dobra materialne. Polegać one będą przede wszystkim na pogorszeniu stanu nawierzchni istniejących dróg, do którego dojść może w konsekwencji wzmożonego ruchu ciężkiego sprzętu budowlanego (niezbędnego w przypadku realizacji tego rodzaju inwestycji), wzroście zapylenia na terenów sąsiednich i związanych z tym uszkodzeń, czy też ryzykiem wystąpienia zagrożenia dla budynków sąsiadujących bezpośrednio z terenami inwestycji (naruszenie stabilności gruntu, głębokie wykopy mogą prowadzić w skrajnych przypadkach do naruszenia konstrukcji budynków sąsiednich). Należy natomiast podkreślić, że prowadzenie robót budowlanych we właściwy sposób, uwzględniający konieczność zapewnienia właściwej ochrony obiektów sąsiednich, nie będzie miało znaczącego (długofalowego) wpływu na kształtowanie zasobów dóbr materialnych w granicach obszaru objętego granicami projektu mpzp.

6.14. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, na obszarze objętym granicami projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu nie występują zasoby przyrodnicze objęte ochroną prawną w formie parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, użytku ekologicznego czy też stanowiska dokumentacyjnego. Stąd też nie zaistniała konieczność wprowadzenia do projektu mpzp zapisów odnoszących się do konieczności ochrony tego rodzaju terenów.

Jedynym elementem podlegającym ochronie prawnej na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody jest platan klonolistny (*Platanus acerifolia*), rosnący na terenie przy ul. Szkolnej/ul. Podgórznej. To okazałe drzewo (o wysokości ok. 28 m i pierśnicy wynoszącej 177 cm) zostało objęte ochroną na podstawie rozporządzenia Wojewody Poznańskiego Nr 7/94 z dnia 12

grudnia 1994 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody²⁰⁴. Przedmiotowy projekt planu uwzględnia konieczność jego ochrony poprzez wprowadzenie zapisu ustalającego ochronę i zachowanie pomnika przyrody wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 938/94 (wskazanego na rysunku planu 1a).

Wśród obszarów podlegających ochronie prawnej z uwagi na szczególną wartość przyrodniczą, znajdujących się w najmniejszej odległości od analizowanego obszaru, wskazać należy tereny Parku Cytadela (zlokalizowanego w odległości ok. 640 m od północnej granicy obszaru projektu planu), współtworzącego obszar Natura 2000 „Fortyfikacje w Poznaniu” PLH300005. Obszar „Fortyfikacje w Poznaniu”, obejmujący pierścień poznańskich fortów (18 fortów głównych i pośrednich), Cytadelę oraz schrony na Sołacz, powołany został w celu ochrony unikatowych miejsc zimowania nietoperzy, w tym gatunków wskazanych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Zlokalizowana najbliżej obszaru projektu mpzp Cytadela jest największym powierzchniowo elementem współtworzącym specjalny obszar ochrony „Fortyfikacje w Poznaniu” PLH300005, położonym jednocześnie wewnątrz pierścienia utworzonego przez forty główne i forty pośrednie. W obrębie Cytadeli zidentyfikowano kilkanaście obiektów cennych i bardzo cennych dla zimujących tu nietoperzy, zlokalizowanych przede wszystkim na obrzeżach parku. Do zinwentaryzowanych gatunków nietoperzy, zimujących na terenie wspomnianych obiektów, należą: nocek duży (*Myotis myotis*), nocek Natterera (*Myotis nattereri*), nocek rudy (*Myotis daubentonii*), nocek Brandta (*Myotis brandtii*) i nocek wąsatek (*Myotis mystacinus*), karliki (*Pipistrellus spp.*), mroczek późny (*Eptesicus serotinus*), mroczek pozłocisty (*Eptesicus nilssonii*), gacek brunatny (*Plecotus auritus*), gacek szary (*Plecotus austriacus*) oraz mopek (*Barbastella barbastellus*). Wszystkie z wymienionych powyżej gatunków podlegają ochronie prawnej, a mopek (*Barbastella barbastellus*) oraz nocek duży (*Myotis myotis*) to gatunki wskazane jednocześnie w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Pod względem różnorodności gatunkowej hibernujących tu nietoperzy, poznańska Cytadela jest jednym z najcenniejszych zimowisk nietoperzy w kraju.

Analizując prognozowany wpływ realizacji ustaleń projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu na przedmiot ochrony i integralność terenów zlokalizowanych w zasięgu granic wspomnianego powyżej obszaru „Fortyfikacje w Poznaniu” PLH300005, przede wszystkim uwzględniono informacje dotyczące czynników stanowiących potencjalne zagrożenie dla utrzymania zimowisk nietoperzy (dla ochrony których powołano wspomniany obszar). Zgodnie z pozyskanymi informacjami, wśród najbardziej istotnych zagrożeń, jakie mogą wpływać na zmniejszenie populacji zimujących w obrębie wspomnianych obiektów nietoperzy, wskazuje się antropopresję związaną z użytkowaniem obiektów, w szczególności w okresie hibernacji nietoperzy (tj. między 15 września a 15 kwietnia). Wśród pozostałych czynników wymienić można także zmianę sposobu zagospodarowania obiektów (w obrębie których zimują nietoperze), zmiany lokalnych stosunków wodnych prowadzące do odwodnienia bądź przesuszenia obiektów, ingerencję w strukturę obiektów, zmianę warunków mikroklimatycznych (w zakresie wilgotności, temperatury i przepływu powietrza), jak również zmianę najbliższego otoczenia obiektów.

Mając na uwadze powyższe, prognozuje się, że realizacja ustaleń analizowanego projektu mpzp nie będzie stanowić potencjalnej przyczyny wystąpienia negatywnych oddziaływań na przedmiot ochrony obszaru PLH300005 „Fortyfikacje w Poznaniu”. Czynnikiem wpływającym w sposób bardzo istotny na wyeliminowanie ryzyka wystąpienia oddziaływań jest w tym przypadku znaczna odległość od obszarów podlegających ochronie, jak również brak występowania w granicach obszaru projektu mpzp terenów obejmujących powierzchnie o dużym znaczeniu w kontekście kształtowania systemu przyrodniczego miasta.

6.15. Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na położenie geograficzne Poznania (znaczne oddalenie od terenów przygranicznych państwa) stwierdzić należy, że realizacja ustaleń omawianego projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu nie spowoduje oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, w rozumieniu Konwencji z Espoo z 25 lutego 1991 r.

²⁰⁴ Dz. Urz. Woj. Poznańskiego Nr 1, poz. 1 z dn. 20.01.1995 r.

7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji postanowień planu podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym m.in. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska²⁰⁵ przez zobligowane do tego instytucje i służby. Stosownie do art. 10 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* dla monitoringu znaczącego wpływu na środowisko realizacji planów możliwe jest wykorzystanie istniejącego systemu monitoringu, w celu uniknięcia jego powielania.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Państwowy Instytut Geologiczny, Prezydent Miasta Poznania, pełniący jednocześnie obowiązki starosty powiatu grodzkiego, prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska, w tym jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, hałasu i pól elektromagnetycznych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*.

Zakres i częstotliwość monitoringu obejmującego pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, badania poszczególnych wskaźników zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, będą zatem dostosowane do zakresu i częstotliwości monitoringu prowadzonego w ramach programów Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary i badania prowadzone w celu określenia stanu poszczególnych komponentów środowiska prowadzone będą natomiast zgodnie z metodyką i wymogami określonymi w poszczególnych rozporządzeniach, a także specjalistycznych opracowaniach – określających metodyki referencyjne, odnoszące się do sposobu analizowania stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska. Stosowanie właściwych metodyk prowadzenia badań i pomiarów jest niezwykle istotne ze względu na ograniczenie możliwości wystąpienia błędów w ostatecznej ocenie jakości poszczególnych komponentów środowiska. Z uwagi na różnorodność zagadnień dotyczących metody i wymogów jakie wskazane są w przypadku prowadzenia monitoringu poszczególnych komponentów środowiska, w niniejszym opracowaniu nie przytoczono ich brzmienia. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska należy natomiast pamiętać, że wyniki te muszą odnosić się do obszaru objętego planem miejscowym.

Proponuje się, iż w celu szczegółowego określenia wpływu realizacji ustaleń analizowanego w prognozie projektu mpzp najbardziej korzystne będzie prowadzenie badań monitorujących stan poszczególnych komponentów środowiska raz w roku. W przypadku analizowanego obszaru projektu mpzp szczególnie ważne będzie monitorowanie jakości powietrza atmosferycznego, jakości wód podziemnych oraz poziomu hałasu generowanego w granicach obszaru opracowania.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE MPZP

Możliwość rozważania różnego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w granicach projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu została ograniczona przede wszystkim z uwagi na skalę trwałego zainwestowania terenów zlokalizowanych w jego granicach, jak również skalę ograniczeń związanych z ochroną konserwatorską terenów i obiektów zlokalizowanych w jego granicach. Możliwość wprowadzenia odmiennego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów została znacząco ograniczona również poprzez zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania.

Ewentualna realizacja nielicznych zamierzeń inwestycyjnych o parametrach i wskaźnikach zabudowy odbiegających w sposób istotny od zaproponowanych w omawianym projekcie planu ograniczona została również z uwagi na położenie przedmiotowych terenów w zasięgu obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, jak również licznych obiektów zabytkowych, podlegających ochronie na podstawie zapisów wspomnianej ustawy.

²⁰⁵ utworzonemu ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. *o Inspekcji Ochrony Środowiska*

Zaproponowane w projekcie planu rozwiązania funkcjonalne, ustalenia w zakresie sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów, warunków dla lokalizacji projektowanej zabudowy (głównie w ramach uzupełnienia istniejących kwartałów i pierzei zabudowy) oraz zasad obsługi terenów infrastrukturą techniczną i komunikacyjną gwarantują dalsze prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru. Niemniej, na etapie prowadzenia prac projektowych rozpatrywano kwestie dotyczące możliwości wprowadzenia odmiennego sposobu zagospodarowania oraz funkcji części zlokalizowanych tu terenów. Rozpatrywane rozwiązania alternatywne dotyczyły przede wszystkim:

- docelowego sposobu zagospodarowania terenu osady św. Gotarda (teren wskazany obecnie jako **6.1ZP**), w tym możliwości odtworzenia budynku dawnego klasztoru i rozbudowy arsenału oraz lokalizacji projektowanej zabudowy u zbiegu ul. Garbary i ul. Małe Garbary,
- funkcji oraz parametrów zabudowy dla budynku dawnej synagogi na terenie **3.1MW/U**, w tym ewentualnego przeznaczenia tego terenu wyłącznie pod zieleni urządzoną lub dopuszczenia realizacji zabudowy o znacznie większej niż dotychczas kubaturze,
- sposobu zagospodarowania terenów obejmujących fragment murów miejskich w rejonie ul. Wronieckiej (m.in. w zasięgu terenu **2.1ZP**),
- docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania skweru zlokalizowanego na tyłach budynku zajmowanego przez Urząd Miasta, w sąsiedztwie zabytkowego Parku im. F. Chopina (obecnie teren **42.3ZP**),
- określenia funkcji i sposobu zagospodarowania placu Kolegiackiego,
- wyznaczenia terenów zieleni oraz wskazania stref zieleni w obrębie terenów o innym przeznaczeniu.

Rozwiązania zaproponowane ostatecznie w przedłożonym do opiniowania projekcie mpzp w największym stopniu uwzględniają lokalne uwarunkowania historyczne, społeczne, ekonomiczne i środowiskowe, stanowiąc kompromis pomiędzy koniecznością ochrony szczególnych walorów historycznych i architektonicznych zlokalizowanej tu zabudowy, odpowiedniego wyeksponowania w przestrzeni obiektów zabytkowych, umożliwienia realizacji nowych (nielicznych) inwestycji budowlanych, a koniecznością maksymalnej ochrony istniejącej tu zieleni oraz zagospodarowania terenów w sposób poprawiający jakość życia mieszkańców, w tym przede wszystkim w zakresie pogarszających się warunków zamieszkania związanych z narażeniem na hałas, zanieczyszczenie oraz negatywne zjawiska będące konsekwencją zmian klimatycznych.

Należy podkreślić, że rozwiązaniem alternatywnym było również odstąpienie od sporządzenia projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu i utrzymanie w mocy obowiązujących na przedmiotowym obszarze zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – „Obszar Staromiejski w Poznaniu”, „Mpzp terenów w rejonie ulic Za Bramką i Wszystkich Świętych”, „Plac Kolegiacki - ulica Wodna”, „Szkoła - Kozia - Wrocławska”, „Stary Rynek - Szkoła”, „Plac Wielkopolski”, „Mpzp dla kwartału zabudowy w rejonie ulic: Wronieckiej, Mokrej, Żydowskiej i Kramarskiej”, „Rejon ulic Dominikańska - Szewska”, „Archiwum Państwowe”, „Rejon ulic: Ślusarskiej, Wielkiej, Garbary i Woźnej”, „Rejon ulic: Szkolnej, Jaskółczej, Wrocławskiej i Podgórznej”, „Paderewskiego - Szkoła” oraz „W rejonie ulicy Gołębiej”.

9. WNIOSKI I STRESZCZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu. Projekt planu opracowywany jest na podstawie uchwały Nr LXXIV/1395/VII/2018 Rady Miasta Poznania z dnia 16 października 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” w Poznaniu. Przedmiotowy projekt planu obejmuje obszar położony w centrum miasta Poznania, ograniczony ulicami: Solną, Wolnica Małe Garbary, Garbary, Podgórną oraz Alejami Marcinkowskiego. Całkowita powierzchnia obszaru objętego projektem planu miejscowego wynosi ok. 36,9 ha. Szczegółowy przebieg granic obszaru, dla którego sporządzono projekt mpzp, przedstawiono na załączniku do niniejszego opracowania (załącznik nr 1).

Analizowany projekt planu miejscowego obejmuje przede wszystkim obszar miasta lokacyjnego z centralnie usytuowanym Starym Rynkiem (którego środkową część zajmuje Ratusz oraz domki budnicze), którego granice wyznaczały niegdyś mury miejskie²⁰⁶, otoczony przez kwartały historycznych kamienic średniejszych. Na obszarze tym zlokalizowanych jest wiele obiektów o wyjątkowych walorach historycznych i architektonicznych. W granicach objętego granicami

²⁰⁶ obszar miasta lokacyjnego zajmował powierzchnię ok. 21 ha

projektu planu Starego Miasta dominuje zwarta zabudowa pierzejowa, charakteryzująca się wysokimi walorami architektonicznymi i historycznymi, której towarzyszą stosunkowo niewielkie tereny zieleni urządzonej, w tym przede wszystkim zabytkowy Park Chopina (o powierzchni ok. 1,8 ha), a także mniejsze skwery i zieleńce – skwer Rabina Akiwy Egera, skwer Włodzimierza Dworaczka, skwer Romana Wilhelmi, zieleniec na Górze Przemysła.

Dominujący udział ma tu zabudowa o funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej, reprezentowana przez śródmiejskie kamienice, w obrębie których funkcjonują także liczne lokale usługowe (również handlowe, rzemieślnicze itd.). Udział funkcji usługowych i mieszkaniowych jest w znacznym stopniu zróżnicowany w zależności od kwartału zabudowy, niemniej na obszarze tym zauważa się koncentrację obiektów hotelowych oraz różnorodnych lokali gastronomicznych. Przedmiotowy obszar charakteryzuje się jednocześnie koncentracją obiektów muzealnych oraz zabudowy sakralnej. Funkcjonują tu także ważne obiekty administracyjne – Urząd Miasta Poznania, Archiwum Państwowe w Poznaniu, Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w Poznaniu, Biblioteka Główna UAP, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej, Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 1 oraz Urząd Pocztowy Poznań. W granicach omawianego obszaru funkcjonuje także Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Olgi Sławskiej – Lipczyńskiej w Poznaniu, Przedszkole Artystyczne Plastonutki, filia Bursy Szkolnej Szkół Artystycznych oraz Bursa Męska Salezjan.

Obsługę komunikacyjną obszaru opracowania zapewniają funkcjonujące w jego granicach ulice – 23 Lutego, plac Wielkopolski, Masztalarska, Wroniecka, Żydowska, Szewska, Stawna, Dominikańska, Mokra, Kramarska, Wielka, Wodna, Woźna, Ślusarska, Za Bramką, plac Kolegiacki, Wszystkich Świętych, Klasztorna, Świętosławska, Wrocławska, Szkolna, Kozia, Gołębia, Jaskółcza, Murna, Sieroca, I. Paderewskiego, Ludgardy, Franciszkańska, Góra Przemysła, Rynkowa oraz Zamkowa. W kontekście zapewnienia właściwej obsługi komunikacyjnej analizowanego obszaru wskazać należy jednocześnie ulice stanowiące bezpośrednie sąsiedztwo jego granic – ul. Podgórna, ul. Por. J. Lewandowskiej, plac Bernardyński, al. K. Marcinkowskiego, ul. Solną, ul. Wolnica, ul. Małe Garbary oraz ul. Garbary. Tereny zlokalizowane w granicach obszaru opracowania posiadają również dostęp do sieci infrastruktury technicznej – sieci wodociągowej, sieci kanalizacji sanitarnej ogólnospławnej, sieci kanalizacji deszczowej, sieci ciepłowniczej, sieci gazowej, sieci elektroenergetycznej oraz sieci telekomunikacyjnej.

Sąsiedztwo przedmiotowego obszaru stanowią tereny zabudowy śródmiejskiej części miasta, w tym przede wszystkim zwartej zabudowy śródmiejskiej, charakteryzującej się znacznym udziałem obiektów użyteczności publicznej.

Ukształtowanie powierzchni terenu w zasięgu analizowanego obszaru jest wynikiem licznych przekształceń prowadzonych przez człowieka na przestrzeni wieków, obejmujących historyczne etapy rozwoju Poznania. Przedmiotowy obszar charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem w zakresie budowy geologicznej i występujących warunków gruntowych (dominują obszary o przeciętnych warunkach budowlanych), występowaniem silnie antropogenicznie przekształconych powierzchni i gleb, specyficznym mikroklimatem (związanym z funkcjonowaniem zwartej, śródmiejskiej zabudowy z niewielkim udziałem zieleni) oraz zróżnicowaniem w zakresie głębokości występowania zwierciadła wód gruntowych. W granicach obszaru opracowania nie stwierdzono występowania wód powierzchniowych oraz zasobów naturalnych w postaci złóż. Występująca tu zieleń ma przede wszystkim charakter formalnych nasadzeń, a także urządzonych parków i skwerów towarzyszących budynkom o szczególnie ważnej funkcji i historycznym znaczeniu. Jej uzupełnieniem jest zieleń przyuliczna oraz spontanicznie pojawiająca się zieleń niska. Najcenniejszym elementem tutejszej szaty roślinnej jest platan klonolistny objęty ochroną jako pomnik przyrody²⁰⁷. Różnorodność gatunkowa zwierząt występujących w granicach obszaru projektu mpzp jest dość niewielka. Na terenach tych spotkać można wiele gatunków zwierząt, które potrafią przystosować się do życia w specyficznych warunkach ścisłego centrum miasta, w tym przede wszystkim pospolite gatunki ptaków oraz bezkręgowców.

Szczegółowa charakterystyka poszczególnych komponentów środowiska, tj. rzeźba terenu, budowa geologiczna i warunki gruntowe, zasoby naturalne, wody powierzchniowe i podziemne, szata roślinna, świat zwierzęcy, gleby czy klimat lokalny, została przedstawiona w drugiej części niniejszego opracowania.

W niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko analizie poddano także jakość powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz lokalnego klimatu akustycznego na obszarze opracowania. W tym zakresie wskazano na występowanie przekroczeń

²⁰⁷ wpisany do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 938/94

dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń powietrza na terenie całego miasta oraz narażenie części terenów na ponadnormatywne oddziaływanie hałasu komunikacyjnego, głównie samochodowego – generowanego w obrębie ulic: Solna, Małe Garbary, Garbary oraz Al. K. Marcinkowskiego.

W prognozie zwrócono uwagę na brak występowania istotnych problemów ochrony środowiska związanych z lokalizacją w granicach projektu mpzp obszarów podlegających ochronie prawnej na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody. Nie stwierdzono również problemów związanych z brakiem dostępności do sieci infrastruktury technicznej. Wśród najbardziej istotnych problemów wskazano natomiast problemy związane z przekraczaniem dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM₁₀ oraz bezno(a)pirenu w powietrzu atmosferycznym (dotyczące całego miasta), jak również zagrożenia wynikające z występowania ponadnormatywnych poziomów hałasu samochodowego, oddziałujących w sposób niekorzystny na część terenów zabudowy znajdujących się w granicach obszaru opracowania – skażone ponadnormatywnym hałasem są fasady i elewacje zewnętrzne budynków położonych bezpośrednio wzdłuż ruchliwych ulic, znajdujących się przede wszystkim poza granicami opracowania.

Podjęcie prac projektowych w zakresie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynikało przede wszystkim z konieczności opracowania dokumentu zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa i aktualnym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania. Ustalenia obowiązujących obecnie na przedmiotowym obszarze mpzp uległy częściowej dezaktualizacji. Ponadto, w 2018 r. podjęta została uchwała w sprawie utworzenia "Parku Kulturowego Stare Miasto" w Poznaniu²⁰⁸, a zgodnie z brzmieniem zapisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, „dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego”²⁰⁹.

Wśród głównych założeń projektu mpzp wskazać należy ochronę istniejących terenów zieleni i drzew, w tym wprowadzenie idei realizacji Północnych Plant Starego Miasta, podkreślających historyczny charakter tego obszaru, budujących jednocześnie nową wartość urbanistyczną, architektoniczną i turystyczną. Z uwagi na historyczny charakter przedmiotowego obszaru równie istotnym założeniem planu jest ochrona i właściwa ekspozycja zlokalizowanych tu zabytków, jak również wskazanie przebiegu dawnych murów miejskich.

W projekcie planu „Stare Miasto” w Poznaniu ustalono przeznaczenie terenów pod następujące funkcje: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej – oznaczone na rysunku planu numerowanymi symbolami **MW/U**, tereny zabudowy usługowej – oznaczone numerowanymi symbolami **U**, tereny zabudowy usługowej – sakralnej, oznaczone numerowanymi symbolami **UK**, tereny zieleni urządzonej – oznaczone numerowanymi symbolami **ZP**, tereny placów miejskich – oznaczone numerowanymi symbolami **kp**, a także tereny dróg publicznych – oznaczone numerowanymi symbolami **KD-Z**, **KD-L**, **KD-D**, tereny publicznych ciągów pieszych – oznaczone numerowanymi symbolami **kx** i publicznych ciągów pieszo-rowerowych – numerowanymi symbolami **kxr**.

Realizacja ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Stare Miasto” w Poznaniu nie zmienia w zasadniczy sposób istniejącego zagospodarowania i przeznaczenia większości terenów objętych jego granicami. Omawiany projekt planu miejscowego w przypadku większości terenów utrzymuje dotychczasowy sposób ich zagospodarowania i użytkowania, określając w sposób szczegółowy parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów (uwzględniający parametry historycznej, śródmiejskiej zabudowy) oraz sposób zagospodarowania towarzyszących im powierzchni. W przypadku nielicznych obszarów, projekt mpzp wprowadza rozwiązania umożliwiające realizację nowych form urbanistycznych i architektonicznych lub też wymaga ich przekształcenia²¹⁰. Niezwykle ważnym założeniem projektu mpzp jest natomiast wskazanie terenów zieleni urządzonej, w tym wskazanie projektowanych terenów zieleni urządzonej **3.2ZP**, **42.3ZP** i **27.1ZP**.

Pomimo regulacyjnego charakteru założeń projektu planu, niewielka część inwestycji, których realizację umożliwiają jego zapisy, związana będzie z możliwością wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. W niniejszym opracowaniu wskazano przede wszystkim na znaczenie oddziaływań związanych z realizacją pojedynczej zabudowy. W największej

²⁰⁸ obejmującego obszar pokrywający się w 97% z mpzp „Obszar Staromiejski w Poznaniu” oraz pozostałymi planami uchwalonymi na jego obszarze

²⁰⁹ dla części obszaru objętego projektem mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu nie obowiązują obecnie ustalenia żadnego mpzp – dotyczy to obszaru w rejonie ul. Stawnej

²¹⁰ m.in. tereny w rejonie Osady św. Gotarda, dawnej synagogi, Wzgórza Zamkowego, placu Kolegiackiego, rejonu ul. Koziej i ul. Murnej oraz rejonu Parku im. F. Chopina

skali oddziaływania te będą dotyczyć powierzchni ziemi, warunków gruntowo-wodnych, a także roślinności występującej w zasięgu niezabudowanych dotąd działek. Lokalizacja nowych inwestycji budowlanych związana będzie przede wszystkim ze zwiększeniem powierzchni trwale uszczelnionych, przekształceniami w lokalnych warunkach gruntowych, zmianami w zakresie lokalnych warunków mikroklimatycznych, a także z koniecznością usunięcia roślinności kolidującej z projektowaną zabudową i towarzyszącymi jej elementami zagospodarowania. W odniesieniu do pozostałych elementów środowiska, niekorzystne oddziaływania wystąpią, jednakże ich skala oraz zasięg nie spowoduje istotnych, negatywnych zmian w środowisku – pod warunkiem respektowania pozostałych ustaleń projektu planu oraz przestrzegania obowiązujących przepisów prawa.

W celu ograniczenia skali prognozowanych, negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, do projektu mpzp „Stare Miasto” w Poznaniu wprowadzono szereg zapisów, których realizacja umożliwi ograniczenie w maksymalnym możliwym stopniu niekorzystnych oddziaływań na środowisko, wynikających z realizacji ustaleń dotyczących realizacji pojedynczych inwestycji. W tym zakresie, w projekcie określono m.in. maksymalne powierzchnie zabudowy oraz minimalne udziały powierzchni biologicznie czynnej, jakie muszą być zachowane w obrębie działek budowlanych (wynoszące w zależności od terenu od 0 do 24% powierzchni działki). W sposób szczegółowy określono także docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni urządzonej **ZP**, wprowadzając jednocześnie szereg innych zapisów, odnoszących się do kształtowania zieleni na całym analizowanym obszarze. Wśród najbardziej istotnych – z punktu ograniczenia ryzyka wystąpienia niekorzystnych zmian w środowisku – zapisów wskazać należy również szereg innych ustaleń projektu mpzp w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu. Należą do nich zapisy ustalające:

- ochronę i zachowanie pomnika przyrody wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr 938/94, wskazanego na rysunku planu 1a,
- zachowanie istniejących drzew wskazanych w sposób orientacyjny na rysunku 1a,
- zachowanie istniejących drzew na terenach **ZP**, a w przypadku zagrożenia dla pozostałości średniowiecznych murów miejskich wymóg ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń,
- zachowanie istniejących drzew nie wymienionych powyżej, a w przypadku ich kolizji z układem komunikacyjnym lub infrastrukturą wymóg ich przesadzenia lub usunięcia i wprowadzenia nowych nasadzeń,
- lokalizację stref zieleni (wskazanych na rysunku planu 1a),
- lokalizację drzew we wskazanych na rysunku planu 1a strefach lokalizacji drzew w pasach drogowych,
- zagospodarowanie zielenią wszystkich powierzchni wolnych od utwardzenia,
- ochronę krajobrazu oraz historycznie ukształtowanego układu przestrzennego, poprzez zachowanie osi widokowych, otwarć widokowych i punktu widokowego, wskazanych na rysunku planu 1a,
- w zakresie kształtowania komfortu akustycznego w środowisku zapewnienie dopuszczalnych poziomów hałasu jak dla terenów w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców,
- w przypadku lokalizacji na terenach **MW/U**, **U** i **UK** zabudowy zamieszkania zbiorowego, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej lub szpitali, zapewnienie w granicach działki budowlanej, na której zlokalizowana jest lub będzie taka zabudowa, dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku odpowiednio jak dla terenów zabudowy zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej lub terenów szpitali w miastach,
- zapewnienie wymaganych standardów akustycznych na granicach z terenami o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku,
- dopuszczenie stosowania zasad akustyki architektonicznej i budowlanej w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
- dopuszczenie lokalizacji obiektów i urządzeń służących retencji lub zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych,
- dopuszczenie kształtowania elewacji budynków w formie ścian zieleni za wyjątkiem elewacji budynków i zespołów budynków wpisanych do rejestru zabytków
- dopuszczenie stosowania indywidualnych systemów grzewczych, przy czym zakazuje się stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe,

- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych pozostałymi ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.

Zakres wprowadzonych do projektu mpzp zapisów dotyczących ochrony poszczególnych elementów środowiska uznaje się za wystarczający. Należy jednak zaznaczyć, iż warunkiem zachowania dotychczasowego stanu i prawidłowego funkcjonowania środowiska w obrębie większości terenów zlokalizowanych w granicach omawianego obszaru będzie precyzyjne wyegzekwowanie ustaleń projektu mpzp i restrykcyjne przestrzeganie przepisów i wymogów ochrony środowiska, wynikających z obowiązujących przepisów prawa. Równie istotne będzie zastosowanie w procesach inwestycyjnych najlepszych dostępnych praktyk, umożliwiających zminimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko w możliwie maksymalnym stopniu.

Wylimitowaniu zagrożeń dla utrzymania jakości środowiska służyć będzie również realizacja zapisów dotyczących zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, w tym ustalające powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz dostęp do sieci, dopuszczające prowadzenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej, jak również wskazujące na konieczność uwzględnienia wymagań i ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej (w tym wskazanych na rysunku planu 1a istniejących kolektorów kanalizacji sanitarnej/ogólnospławnej oraz istniejących magistrali wodociągowych).

W wyniku przeprowadzonej analizy, uwzględniającej obecny stan i charakter poszczególnych komponentów środowiska w granicach przedmiotowego obszaru, a także skalę oddziaływań związanych z realizacją pojedynczych inwestycji, stwierdzono, iż realizacja ustaleń projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu nie będzie stanowiła przyczyny pojawienia się oddziaływań mających znaczący, negatywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska, a pełna i docelowa realizacja wszystkich zapisów mpzp pozwoli ograniczyć skalę i intensywność ewentualnych oddziaływań do minimum. Należy natomiast podkreślić, że przyjęte w projekcie planu założenia uwzględniają konieczność zachowania funkcjonujących tu dotychczas terenów zieleni, maksymalnego zachowania i ochrony zieleni wysokiej, a także utrzymania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej w obrębie terenów zabudowy, co jest szczególnie ważne w kontekście występujących na obszarze opracowania problemów ochrony środowiska związanych m.in. z występowaniem zjawiska miejskiej wyspy ciepła, zanieczyszczeniem powietrza, czy też ograniczeniem możliwości retencji wód opadowych i roztopowych.

Z uwagi na wyjątkowe walory historyczne, architektoniczne oraz krajobrazowe, jakimi charakteryzuje się obszar projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu, niezwykle ważnym założeniem przedmiotowego projektu planu było wprowadzenie licznych ustaleń, których realizacja pozwoli na ochronę lokalnych walorów krajobrazowych. Jak wskazano w prognozie, analizowany projekt planu w sposób pełny i szczegółowy odnosi się do istniejących na przedmiotowym obszarze elementów dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury. Poprzez wprowadzenie szeregu ustaleń dotyczących obiektów podlegających ochronie, jak również kształtowania zabudowy na terenach bezpośrednio z nimi sąsiadujących, umożliwi podniesienie rangi tych obiektów oraz ich właściwe wyeksponowanie w otaczającej przestrzeni.

Na etapie sporządzania projektu planu nie rozważano możliwości wprowadzenia rozwiązań odbiegających w sposób znaczący od rozwiązań przyjętych w ostatecznie zaproponowanym projekcie mpzp (rozwiązania alternatywne dotyczyły sposobu zagospodarowania i użytkowania pojedynczych terenów). Możliwość rozważania różnego rodzaju sposobu zagospodarowania terenów znajdujących się w granicach obszaru projektu mpzp została znacząco ograniczona w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”, które określa przeznaczenie terenów znajdujących się w granicach analizowanego obszaru. Na ograniczenie możliwości wprowadzenia rozwiązań alternatywnych wpłynął jednocześnie bardzo wysoki udział terenów trwale zainwestowanych (pojedyncze, niezabudowane dotąd działki w zasięgu kwartałów zabudowy istniejącej), a także szereg uwarunkowań związanych z lokalizacją obiektów zabytkowych oraz koniecznością ochrony całego układu urbanistycznego.

Zapisy omawianego w niniejszej prognozie projektu mpzp „*Stare Miasto*” w Poznaniu są zgodne z ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, uwzględniając jednocześnie istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu cele ochrony środowiska, określone w dokumentach szczebla międzynarodowego, krajowego i lokalnego – w tym w dokumentach takich jak: Konwencja Krajobrazowa, Strategia na rzecz Odpowiedzialnego

Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020), Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku, Program Ochrony Powietrza dla strefy aglomeracja poznańska oraz Plan adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Poznania do roku 2030.